

ÜSKÜDAR

masalları

PROJE
ABDURRAHMAN DEMİREL

HAZIRLAYANLAR
MİKAIL TÜRKER BAL & SADIK YALSIZUÇANLAR

İLLUSTRASYON & TASARIM
DENİZ ASLAN & GÜLİZ GERDAN

Proje Sahibi

Abdurrahman Demirel

Hazırlayan

Mikail Türker Bal
Sadık Yalsızuçanlar

İllustrasyon&Tasarım

Deniz Aslan
Güliz Gerdan

1. Baskı: Nisan 2016

Üsküdar Belediyesi'nin bir kültür hizmetidir.

Zaman Zaman İçinde

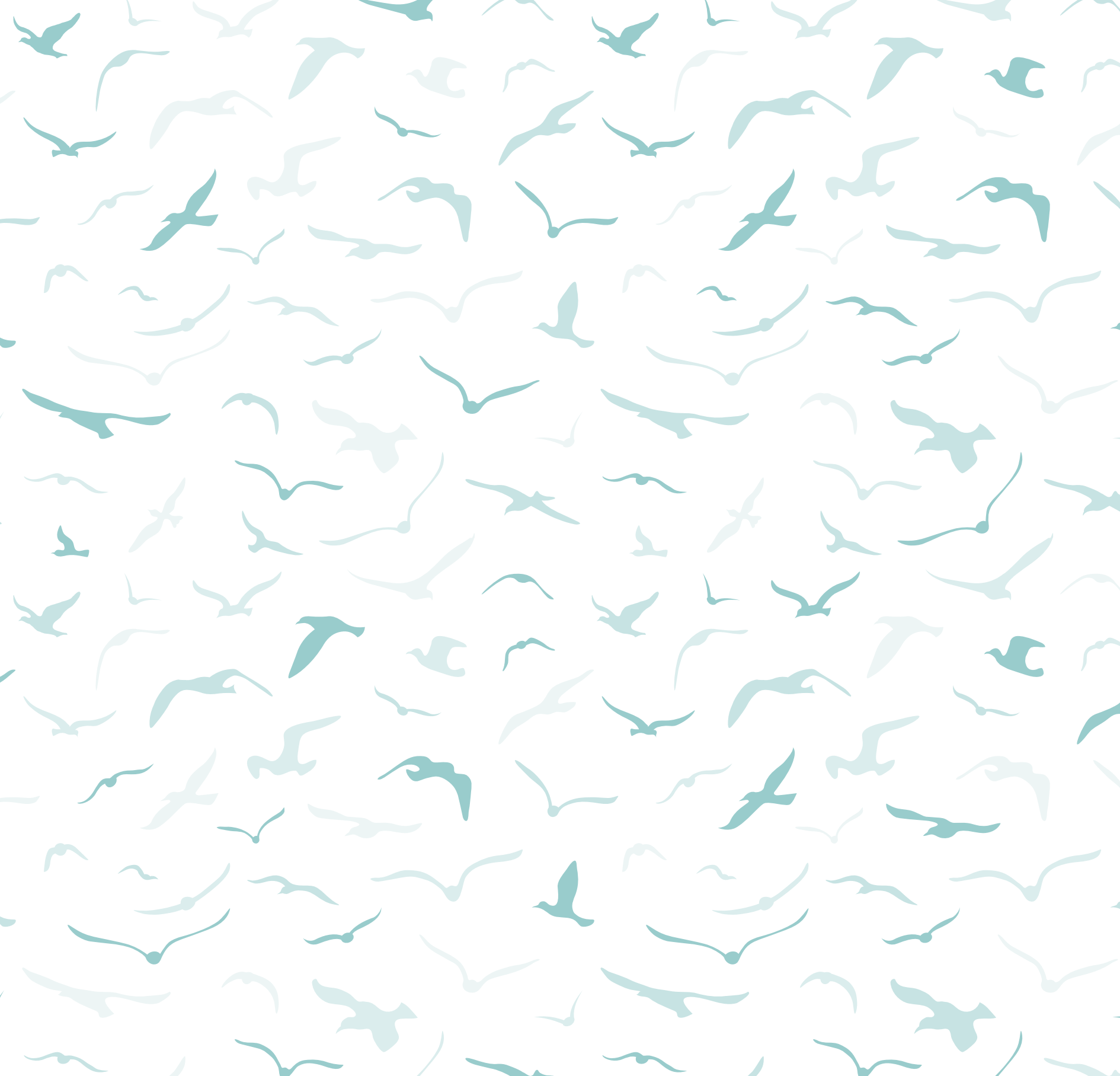
Bir varmış, bir yokmuş... Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde... Develer tellal iken, pireler berber iken... Ben anamın beşiğini tıngır mıngır salları iken... Adına İstanbul derler, dünyalar güzeli bir şehir varmış... Bu şehir güzeli, bütün zenginlikleri kendinde toplarmış. Birleştiren, bir araya getiren, bir arada güzelleştiren bir şehirmiş... Burada ağaçlarla su birleşmiş... Suyla toprak kavuşmuş... Toprakla orman buluşmuş... Dünyanın bütün milletleri bir araya gelmiş... Bütün dinler burada yaşanmış... Avrupa ile Asya burada bağlanmış... Yerle gök bu şehirde birbirine değmiş... Kültürler, inançlar, ırklar, dinler, her dilden ve renkten insanlar burada toplanmış... İşte bu güzelim şehrin güzelim bir ilçesi varmış. Adına Üsküdar derlermiş... Üsküdar, Anadolu'nun Avrupa'ya kavuştuğu yerde, dünyanın en güzel manzarasına sahip bir yermiş... Buranın çelebi insanları, dünyanın en beyefendi, en hanımefendi, en nazik, en cömert, en samimi insanlarıymış... İstanbul'un en güzel sesli müezzinleri, en güzel ezanları burada okurmuş...

Martıların eşlik ettiği vapurlarda insanlar cıvılcıvılcı, deniz bereketli, hava berrak, esnaf samimi ve temiz, hayat çıldırmasıya güzelmiş... Üsküdar'ın bu özelliklerini anlatmak için, birbirinden güzel masallar yazan yazarlar bir araya gelmiş, bu güzelim kitabı hazırlamışlar...

Biz de Üsküdar Belediyesi olarak onları size ulaştırmanın mutluluğunu yaşıyoruz sevgili gençler... Üsküdar'da yaşamının ne anlama geldiğini bize anlatan yazarlara sonsuz teşekkürler...

Bunların kitap olarak size ulaşmasını sağlayan herkesin emeğine sağlık... Öyküler, şiirler ve masallar da tıpkı insanlar gibi yalnızdır. Onları ancak sevgi yaşatabilir. Sizler onları okudukça daha da çoğalacak, Üsküdar'ın belleği daha da zenginleşecektir. Gökten düşen bu masalların tümü sizin... Sizler ise bizim, Üsküdar'ımızın, İstanbul'umuzun, Türkiye'mizin ve insanlığın geleceğisiniz... Sonsuz sevgilerimle...

HİLMİ TÜRKMEN
ÜSKÜDAR BELEDİYE BAŞKANI

Masal Şehir : Üsküdar...

Evvel zaman içinde kalbur saman içinde
Üsküdar'a Üsküdar denirken bütün
dünyada...

Bir adam bir hayal kurmuş, bütün Üsküdar bir
olsun, birlik olsun, örnek olsun aleme...

Öyle ki; her bir insanı ve her bir ailesi ve her
bir mahallesi ve her bir semti birbirinin elini
tutsun. Derdine derman olsun. Birinin sevinci
hepsinin, hepsinin kederi birinin de kederi
olsun. Hiç kimse kalmasın ayrı gayrı.

Herkes ne yaptığını bilir, bildiğini yaparmış.

İşler ehlinin elindeymiş. Ağaçlar ve çiçekler
ve kuşlar ve böcekler ve su ve yağmur ve kar
ve de insanlar dostmuş. Hiç birşey canlarını
yakmazmış. Niye yaksın ki herşey dost

olduğuna göre... Dost can yakar mı?

Bu hal varmış Üsküdar'ın geçmişinde
ve neden olmasın ki şimdisinde ve
geleceğinde...

Hayal bu ya; kimsenin kimseyi incitmediği
bu şehirde, kapılar kilitsiz, insanlar ve
diğer canlılar eminmiş ve güvenirlermiş...
Örterlermiş kusurlarını ve hatalarını...

Bakkalı bakkallık, manavı manavlık, fırını
fırıncılık, terzisi terzicilik, Çocuklar çocukluk,
büyükler büyüklük yaparmış. Saygı duyarlar
ve saygı görürlermiş. Öyleki kimse haset
etmez, kimse kıskanmazmış...

Özetle, bu şehir, iyilikte yardımlaşmış.

Paylaşmış.

Biz de, bu anlamlı günde Üsküdar Masalları'nı
sizinle paylaşmaktan çok mutluyuz.

ABDURRAHMAN DEMİREL
KÜLTÜR İŞLERİ MÜDÜRÜ

Üsküdar,

bir ulu rü'yayı görenler şehri!

Seni gıpta ile hatırlar vatanın her şehri.

Yahya Kemal Beyatlı

İçindekiler

<i>Salacaklı Salih</i> Alper Gencer	06
<i>Bir Küçük Üsküdar Masalı</i> Cantürk Coşkun	14
<i>Efsanevî Yakamoz</i> Mine Sota	20
<i>Üsküdar'ın Miyav Miyavları</i> Ümit Meriç	30
<i>Fıstık Ağacı</i> Firdevs Kapusızoğlu	36
<i>Pamuk İle Leydi</i> Sadık Yalsızuçanlar	42
<i>Filozof Ali</i> Mustafa Aydoğan	47
<i>Ressam Hoca Ali Rıza Dede</i> Saliha Malhun	55
<i>Meraklı Yavru Kuş</i> Sevda Karaömer	64
<i>Tılsımlı Kozalak</i> Kübra Baş	72
<i>Kuş Evleri</i> Tuğrul Tanser	78
<i>Üsküdar'da Bir Küçük Martı</i> Mehtap Kabataş	88
<i>Antikacının Çırağı</i> Mikail Türker Bal	92
<i>İhtiyar Bilge İle Genç Bilgin</i> Nevin Şahin	98
<i>Ömer İle Nazlı'nın Masalı</i> Sevilay Kâmiloğlu	104
<i>“Sen Kuş Olur Gidersin Bir Trenle...”</i> Ahmet Hakan Karataş	110
<i>Küçük Ümit</i> Uğur Canbolat	114
<i>İki Balon</i> Özge Sena Bigeç	122
<i>Kalbe Gömülen Sır</i> Elif Sönmezışık	128
<i>Acayip Bir Yolculuk</i> Recep Alptekin	136
<i>Şahmaran'ın İntikamı</i> Buse Beyza Arıç	144
<i>Tulpar ile Ali</i> Halil İbrahim Uzun	150
<i>Masal Dükkânı</i> Muhammed Bâkır Köse	156
<i>Kuş Dili</i> Hatice Tokuz	162
<i>Mutlu Martı</i> Melike Günyüz	168
<i>Uzaylı Şair</i> Ahmet Akın	174
<i>Şemsiye</i> Ömer Faruk Ağca	178
<i>Bir Doğan Olup Üsküdar'da</i> Merve Çoban	182
<i>Salıncak Salacak</i> Tuba Kapusızoğlu	188

ÜSKÜDAR
Masalları

Salacaklı Salih

ALPER GENCER

Bir varmış, bir yokmuş. Evvel zaman içinde Salacak'ta Salih adında yalnız ve esrarengiz bir adam yaşarmış. Salih, insanlarla pek konuşmaz, alacakaranlıkta Salacak'taki evinden çıkıp sahil boyu yürüyerek meydandaki Şeyh Mustafa Devâti Hazretleri'nin türbesini ziyaret eder, oradan da Fethi Paşa Korusu'na giderek bir anda gözlerden kaybolurmuş. Yine akşam ezanı okunmadan korunun bir yerinden görünür ve tekrar türbeyi ziyaret ederek geldiği yoldan evine dönermiş. Gece olup ahâli sokaktan elini ayağını çekince de, boğazın ay düşmüş sularına karşı durur, uzun uzun Kız Kulesi'ni seyredermiş.

Herkes bu esrarengiz adamın kim olduğunu, nereden geldiğinin merakına düşüvermiş. Halkın arasında dedikodular yayılmaya başlamış. Bu dedikoduların en tuhaf olanları da, Salih'in yaşadığı mahalleden yayılıyormuş. Kimisi Salih'in, mahallenin en eskisi olmasına rağmen yaşının en fazla kırk göstermesinde bir keramet arıyor; kimisi upuzun saçlarının ve sakallarının bir günde griye döndüğüne hayret ediyor; kimisi Şeyh Mustafa Devâti Hazretleri'nin bir hayaleti olduğunu düşünüyor; kimisi ise Fethi Paşa Korusu'nda ya da Kız Kulesi'nde arıyormuş sorusunun cevabını. Ama gerçek olan tek bir şey varmış ortada, o da adının Salih olduğu dışında, hiç kimsenin bu adam hakkında hiçbir şey bilmiyor olduğunumuş.

Bu durum Üsküdar'daki balıkçılar arasında da büyük bir efsaneye dönüşmüş. Salih'i sahil boyu yürürken gören balıkçılar ona merakla gözlerini dikerek, her an bir mucizeye tanıklık edecekmişçesine nefeslerini tutarlarmış. Bu balıkçılardan biri de Beykozlu Ali'ymiş. Önceleri teknesiyle sahil boyu Salih'i izlemeye başlamış. Merakı giderek artınca da, günün birinde bu sırrı çözmek için teknesini bağlayıp sabahtan akşama kadar Salih'i karadan takip etmeye karar vermiş. Evinin etrafında gizli bir yere saklanmış. Salih, sabah ezanı okunduktan hemen sonra alacakaranlıkta evinden çıkıp türbenin yolunu tutunca, Ali de gizli gizli onu takip etmeye başlamış. Salih, türbeye gelince kısa bir dua edip çıkmış ve oradan Fethi Paşa Korusu'na girip yürümeye başlamış. Yıllanmış bir çınar ağacının kalın gövdesinin arkasına girip bir anda gözden kayboluvermiş. Ali çınar ağacının kalın gövdesinin arkasına girerken bir iki saniye gözünden kaybolan Salih'i, ağacın arkasında göremeyince hayretinden küçükdilini yutacak olmuş. Ağacı dört dönmüş, etrafa bakınmış ama Salih'ten hiçbir iz bulamamış. Çaresiz, çınar ağacının altına oturup, sırtını da o kalın gövdeye yaslayarak beklemeye başlamış.

Akşam ezanına doğru Salih çınarın arkasından görünüp tekrar yürümeye başlamış. Salih önde, Ali arkasında türbeye varmışlar. Salih duasını edip evinin yolunu tutmuş. Ali, Salih'i evinin kapısına kadar görünmeden takip etmiş ve evin etrafında gizlenip tekrar beklemeye koyulmuş. Yatsıdan sonra Salih evinden çıkıp sahile varmış. Bir taşın üzerinde oturup uzun uzun Kız Kulesi'ni seyretmeye başlamış. Ali de ona görünmeden bir Salih'e, bir de Kız Kulesi'ne bakmış ama hiçbir tuhafılık bulamamış. Birkaç saat geçtikten sonra da, Salih evine dönüp uyumuş.

Ertesi gün Ali, yine Salih'in peşine takılmış. Tam üç gün boyunca aynı yolda gidip gelmişler ve her şey ilk günkü gibi gerçekleşmiş. Dördüncü gün Ali, akşam vakti Salih ile konuşmaya karar vermiş. Akşam ezanına doğru Salih, her zamanki gibi çınarın ardında belirerek korudan sahile doğru inerek türbenin yolunu tutmuş. Ali Salih'e iyice yaklaşmış ve bütün cesaretini toplayarak "Selamun aleyküm" deyivermiş. Salih yüzünü çevirmeden ve yürümeye devam ederek "Aleyküm selam" deyivermiş. Ali ve Salih yan yana, Devâti Hazretleri'nin türbesine konuşmadan yürümeye başlamışlar. Türbeye geldiklerinde Salih duasını etmiş ve Ali'ye dönerek:

"Tanır mısın hazreti?" diye sormuş.

"Hayır" diye kekeleyerek cevaplamış Ali.

"E o zaman ne diye onun mezarı başındasın?"

"Sizi takip ediyordum."

"Ne için beni takip ediyorsun?"

"Meraktan!"

"Neyi merak ediyorsun?"

"Sizi."

"Bende olup sende olmayan ne var ki?"

"Daha evvel bir çınarın ardına girip gözden kaybolan kimseyi görmedim"

"E ben de görmedim"

"Ama siz görünmez oluyorsunuz"

"Allah, Allah?" diye hayretle cevap vermiş Salih. Salih'in cevabı, Ali'yi iki misli hayrete düşürmüştü. Acaba bu esrarengiz adamın başına gelenlerden haberi yok muydu?

"Evet, evet. Sizi evinizden korudaki çınara kadar her gün takip ettim. Tam o çınarın ardında birden gözden kayboluyorsunuz."

"E o zaman yarın sabah gel de, birlikte kaybolalım" demiş Salih.

Ertesi gün Ali, Salih'in kapısında sabırsızlıkla beklemeye başlamış. Salih sabah ezanından sonra evden çıkmış ve birlikte türbeye, oradan da koruya geçmişler. Çınarın oraya gelince Ali'nin kalbi heyecandan güp güp atmaya başlamış. Birlikte çınarın ardına geçmişler. Salih Ali'nin elini tutmuş ve birlikte bir adım attıktan sonra aniden etraflarındaki her şey değişivermiş.

Ali kendini etrafı taşlarla kaplı küçük, kubbeli ve karanlık bir yapının içinde bulmuş. Salih Ali'nin elini bırakmış ve gözlerinin içine bakarak:

“Şimdi beni iyi dinle, dediklerimin bir tanesini dahi unutursan ömrünün sonuna kadar burada hapis kalırsın!” demiş.

Ali karanlık ve kasvetli bu yerin neresi olduğunu anlamaya çalışırken, Salih sözlerini birbiri ardına sıralamaya başlamış:

“Eğer hâlâ kıızıyorsan, kendin ile kavgan bitmemiş demektir.

Eğer hâlâ kırılıyorsan, kalp evinin tuğlaları sağlamlaşmamış demektir.

Eğer hâlâ başkalarını yaptıklarından dolayı ayıplıyorsan, düzgün düşünemiyor ve yürüdüğün yolu doğru yürüyemiyorsun demektir.

Eğer hâlâ ‘ben!’ demekten vazgeçmiyorsan, her şeyin kontrolünün sende olduğunu zannederek esir olmuşsun demektir.

Eğer hâlâ şikâyet ediyorsan gerçekte olup bitenleri göremiyorsun demektir.

Ve eğer hâlâ karşılıksız sevmiyor ve sevginde ayrımcılık yapıyorsan, hâlâ aklını ve mantığını kullanıyor, içindeki sevginin çoğalmasına engel oluyorsun demektir.”

Son söylediği sözün ardından Salih, birdenbire bir dumana dönüşmüş ve o duman kubbenin tepesindeki pencereden uçup gitmiş. Tek başına

kalan Ali, neresi olduğunu bilmediği bu yerden bir çıkış aramaya koyulmuş. Sonunda döne döne hem yukarıya, hem de aşağıya doğru giden bir merdiven bulmuş ve basamak basamak yukarıya doğru tırmanmaya başlamış. Ama merdivenin tepesine ulaştığında kendini ilk geldiği yerde bulmuş. Bu defa aşağıya doğru adımlamaya başlamış ama nafi! Merdiven her defasında onu Salih ile geldiği o ilk yere çıkarıyormuş. Saatlerce bir aşağı bir yukarı merdivenleri adımlayan Ali giderek öfkelenmeye başlamış. Bu karanlık ve terk edilmiş yerde ne işi varmış! Sırtını, bulduğu duvarlardan birine yaslayıp oturmuş ve buraya gelmeden evvelki hayatını düşünmeye başlamış. Evini, teknesini, denizi... Düşündükçe daha çok öfkeleniyor, öfkelendikçe tekrar merdivenlere koşuyor ve çaresiz yorularak tekrar bir duvarın dibine oturuyormuş.

Ali, yapacak hiçbir şeyi olmadığını anladığında Salih'i düşünmeye başlamış. Onun Ali'ye attığı bu kazığı yaşadığı hayat boyunca hiç kimse ona atmamış. Meğer ne kötü kalpli, ne adi bir adammış bu Salih. Oysa başlangıçta esrarengiz ama iyi kalpli, kendi halinde birine benzeyen bu adamı uzaktan uzağa seviyormuş da.

Meğer ne kadar yanılmış! O türbeye gidip her gün dua eden bu adamı bir de herkes Müslüman sanıyormuş. Bu muymuş Müslümanlık!

Bu muymuş iyi insanlık! Sahip olduğu bütün o güzel hayatını elinden alan bu gaddar adamı, buradan bir çıkabilse -ah bir çıkabilse!- denizin ortasına bırakıp balıklara yem yapacaktı. “Ah Beykozlu Ali” diye bağırması oturduğu yerden; “sen bu hallere düşecek adam mıydın!”

Kubbenin tepesindeki pencereden yansıyan ışık giderek azalmaya başlamış. Dışarıda vakit akşama doğru ilerliyormuş. Ali yorgunluktan bitap bir şekilde, aç ve susuz terk edildiği bu yerde artık öleceğini anlamış. Ölümünü düşünmeye başlar başlamaz tuhaf bir şey olmuş, öleceğini kabullenince öfkesi azalmış ve Salih’in söylediği ilk sözün anlamına varmış:

“Eğer hâlâ kızırıyorsan kendin ile kavgan bitmemiş demektir.”

Salih’in bu tılsımlı sözünü hatırına getiren Ali’nin bir anda kendisi ile kavgası, öfkesiyle beraber ortadan kalkıvermiş. Aslında başına gelenlerin tek sorumlusu da kendisiymiş.

Öyle ya, teknesinde balık tutarken işini gücünü bırakıp Salih’i takip etmeye başlayan kendisinden başka kimmiş ki! Elini, içten içe sızlayan kalbine götürmüş ve birden Salih’in söylediği bir başka söz gelmiş aklına:

“Eğer hâlâ kırılıyorsan, kalp evinin tuğlaları sağlamlaşmamış demektir.”

Doğru ya, Salih’e ne diye kırılacaktı ki! Ali, dünyada kırıldığı bütün herkesi, aslında ne kadar sevdiğini hatırlamış. Bir anda ne kadar aciz, ne kadar zayıf ve güçsüz olduğunu görmüş kalbinin aynasında. Ne kadar korumaya çalışsa da kendini, gücünün hiçbir şeye yetmeyeceğini çok derinden anlamış. Bu da Salih’in dikkat çektiği bir başka gerçekmiş zaten: “Eğer hâlâ ‘ben!’ demekten vazgeçmiyorsan, her şeyin kontrolünün sende olduğunu zannederek esir olmuşsun demektir.”

Sonra kendini bu kadar önemseydiği için utanmış Ali. Salih hakkında düşündüğü kötü şeyler gelmiş aklına. Ardından “Eğer hâlâ başkalarını yaptıklarından dolayı ayıplıyorsan, düzgün düşünemiyor ve yürüdüğün yolu doğru yürüyemiyorsun demektir.” sözünü hatırlamış. Evet, Salih’in bu dediği de çok doğruymuş. Onun ne kadar kötü kalpli, ne kadar adi biri olduğunu düşünmesi boşunaymış. Hem onun kötü kalpli biri olduğunu düşündükçe böyle, Salih’in gerçekte kim olduğunu anlaması hiç mümkün müymüş ki! Hem

ne yapmış ki Salih, şimdi bu kadar öfkeleniyormuş ona. O an şikâyet etmenin, ölümünü beklediği bu yerde, kendisine hiçbir fayda sağlamayacağını fark etmiş Ali. Bunu fark eder fark etmez de, Salih'in söylediği bir başka sözün daha hakkını vermiş: "Ve eğer hâlâ şikâyet ediyorsan, hakikati, yani gerçekte olup bitenleri göremiyorsun demektir."

Bunları hatırladıktan sonra bütün öfkesinden sıyrılmış Ali. Başkalarını ayıplamayı, kınılmayı, 'ben!' demeyi, şikâyet etmeyi bir kenara bırakmış. Artık ölecekse de, şu vakte kadar yaşadığı hayat için Allah'a şükretmiş. Pencereden gelen ve artık iyice azalan ışığa bakmış. Zifiri karanlığın ortasında oturuyor dahi olsa, pencereden süzülen ışığın aslında ne kadar da güzel olduğunu düşünmüş birden. Yaşamın, her ne olursa olsun ne kadar mutluluk verici olduğunu hissetmiş Ali. Ve birden Salih'in söylediği son söz de dökülür dilinden:

"Ve eğer hâlâ karşılıksız sevmiyor ve sevginde ayrımcılık yapıyorsan, hala aklını ve mantığını kullanıyor, içindeki sevginin çoğalmasına engel oluyorsun demektir."

Ali'nin dilinden bu sözler dökülür dökülmez, tıpkı Salih gibi bir dumana dönüşüp yukarıya doğru süzülerek ışığın geldiği pencereden dışarı çıkıvermiş. Ve dışarı çıkar çıkmaz buranın

Kız Kulesi olduğunu anlamış. Kız Kulesinin üzerinden bir duman halinde denizi aşır Fethi Paşa Korusu'ndaki çınarın oraya gelmiş ve orada tıpkı Salih gibi eski haline dönerek türbeye doğru yürümeye başlamış. Türbeye geldiğinde Devâti Hazretleri'nin mezarı başında duasını etmiş. Ve bir anda türbenin iç duvarına asılı ve o ana kadar farkına varmadığı bir yazı görmüş orada.

Yazıyı okuduğunda tüyleri diken diken oluvermiş Ali'nin. Meğer Salacaklı Salih'in kendisine söylediği bütün o hikmetli sözler, Şeyh Mustafa Devâti Hazretleri'ne aitmiş. Türbeden çıkmış, Salacak'a doğru yürümeye başlamış. Gidip her gece Salih'in oturduğu yere oturup Kız Kulesi'ni seyretmeye başlamış. Gece olunca Salih ilk defa Kız Kulesi'ni seyretmeye çıkmamış. Ali bütün gece boyunca kendi kalbinin içine bakıyormuş gibi Kız Kulesi'ni seyretmiş. Derler ki, Beykozlu Ali o günden sonra Salacaklı Salih'in evinde yaşamaya başlamış ve o günden sonra Salacaklı Salih'i bir daha gören olmamış. Onlar ermişler muradına, biz çıkarım kerevetine. Gökten üç elma düşmüş; biri onların, biri anlatanın, biri de dinleyenin başına. ■

ÜSKÜDAR
Masalları

Bir Küçük
Üsküdar Masalı

CANTÜRK COŞKUN

Anadolu'nun ücra köylerinden birinde ihtiyar bir çiftçi yaşamış. Karısı ve tek çocuğuyla iki dönüm tarlasından başka varlığı olmayan çiftçinin elinden her iş gelirmiş. Marangozluk, duvar ustalığı yapar; ilçe pazarına yumurta, zerzevat götürüp satarmış. Ekmeğini taştan çıkararak ihtiyar çiftçi, tek çocuğu büyüüp okul çağına geldiğinde köyde öğretmen bulunmadığından, onu bir süre yanına çıkarıp marangozluk öğretmiş. Rende, testere kullanmayı; çivi çakmayı; zımpara yapmayı göstermiş. Beraber pazara gidip tezgâh açmış, elde avuçta ne varsa satıp sermaye yapmışlar. Başka günler komşu köylerde inşaatlara gitmişler. İhtiyar, çocuğunu okula yollayabilmek için para biriktiriyormuş. Birtaraftan da şehirdeki akrabalarına haber salmış. Nihayet iki dönüm tarlasını elden çıkardıktan sonra topladığı parayı çocuğunun avucuna sıkıştırmış. Karısıyla beraber bir kova suyu ardınca döküp tastamam yolcu etmişler.

Küçük yaşta köyünden çıkan çocuk, yatılı okuyacağı şehirde başına ne işler geleceğini, ailesinden ayrı geçireceği yan yalı düşünüyormuş. Bir taraftan da babasının nasihatlerini teker teker hatırlarmış: Erken yatıp erken kalkacak, arkadaşlarıyla iyi geçinecek, her ne sebeple olursa olsun kimseyle kavga etmeyecekmış. Derslerine gününde çalışarak sınavlara hazırlanacak, öğretmenlerine karşı hürmette kusur etmeyecekmış. Sınıfını derece ile geçerse herkesin sevgisini kazanır, onunla gurur duyarlarmış...

Uzun yolculuğun ardından çocuk şehre varmış. Taşı toprağı altın dedikleri şehir, küçük çocuğa pek sevimli görünmemiş. Koca koca binalar görmüş, kulak tırmalayan trafik gürültüsünden rahatsız olmuş. Buraya nasıl alışacağını düşünüyormuş. Çocuğu karşılayan akrabalar, onu bir berbere götürmüşler. Köy yerinde berberi kim bilir? Çocuk merakla sormuş, anlatmışlar: Meğer taşı toprağı altın şehirde berberler sohbet mekânı kahvehaneler gibi işlermiş. Berberde mahrem varmış, traşa küçük çocuklarını getiren anneler berberi kahvehane yerine koyup çekinir girmezmiş. Babalar çocuklarını elinden tutar berbere götürürmüş. Çocuklar meraklı ve heyecanlı olurmuş. Sonra ustalar işinin ehliymiş. Traş edecekleri çocuğu koltuğa oturtup altını minderle beslermiş. Berberler sevimli gevezelermiş, müşterilerini güldürürlermiş...

Çocuk şaşkın hâlde gördüklerine inanamaz, bir taraftan öğrendiklerini aklında tutmaya çalışmış. Hakkında hiçbir şey bilmediği berberleri tanıdıktan sonra gittiği her yeri merak ve heyecanla takip etmeye başlamış. Şehirde herkes bir âlemmiş. Traştan sonra onu, üstüne kıyafet bakmak için “mağaza” dedikleri bir yere götürmüşler. Köy yerinde mağazayı kim bilir? Alabildiğine geniş cam bir vitrin gerisinde cansız erkekler, kadınlar görmüş. Üstlerine giydirilmiş elbiselerle donuk gözlerini ona çevirmiş halde bakarlar. Gözlüklü, kibar bir kadın onları içeri buyur etmiş. Küçük çocuk, kadını görünce ninesini hatırlamış.

Elinde dantel işlerken gözlüklerini kasteden nine, “Gözlerim bana yar değil!” diye yakınırılmış. Gözlerin yar olmaması nasıl bir şeymiş? Bilemezmiş. Neden sonra satın aldıkları kıyafetin vitrindeki cansız erkeklerin üzerinde durduğu gibi kendi üzerinde durmadığını görünce çocuğun morali bozulmuş. Saçları desen, o da aynıymış. Berberde, aynada yeni halini fiyakalı gördüğü halde şimdi öyle değilmiş. Kıyafeti olduğu gibi saçları da gözüne çirkin görününce ninesini tekrar hatırlamış ve kabahati kendinde bulmuş. Şöyle demiş:

-Gözlerim bana yar değil!

Okul, taşı toprağı altın şehrin Üsküdar semtinde, çatı katı yarım bırakılmış inşaat halindeki pek çok yeni bina ile eski ahşap konakların olduğu yerdeymiş. Akrabalar çocuğu elinden tutup okuluna götürmüşler. Klasik üslup kırma çatı, benzerlerine nazaran daha eski olan okul binasının giriş katında, odasında yalnız oturan müdür beyin yanına çıkmışlar. Kayıt kuyudat işleri tamamlandıktan sonra okulun bünyesinde yer alan pansiyona çocuğu yerleştirmişler. Küçük çocuk şaşkınmış. Şehirde gördüğü tuhaf manzaralar bu semtte de varmış fakat küçük çocuk Üsküdar semtini sevmiş. Bilhassa sokakta kâğıt toplayıcı çocuklar dikkatini çekmiş. Bunlar çöp kurcaladıkları için sevilmezlermiş, hâlbuki naylon şişeleri, karton parçalarını çuvalara doldurur; boyundan büyük arabaları sırtlanıp inşaatçılar gibi çalışırlar, nafakalarını çıkarırlarmış...

Gel zaman git zaman küçük çocuk okuluna, arkadaşlarına alışmış. Hafta sonu beraber semtte gönüllerince gezer, akşam saatlerinde pansiyona dönerlermiş. Okulun kapalı olduğu günlerde cep harçlıklarını arkadaşları ile birleştirir, beraber sinemaya giderlermiş. O yıllarda Türk filmleri revaçtaymış. Vurdulu-kırdılı yabancı filmler de ara sıra sinemada gösterilirmiş. Küçük çocuk gördüğü, öğrendiği her şeyi adeta hafızasına kaydeder, geceler boyu düşünürmüş. Büyük şehirde yaşanan hayatı öğrenir ama bir mana veremezmiş. Köyde seyredecek televizyon bulamazken şehir sinemalarında, içinde nefes nefese kovalamaca sahneleri; birbiriyle çarpışan otomobiller; iskambil oyunları ile birbirine meydan okuyan kovboylar; uzun saçlı, kaşları çatık adamlar; sandalyelerin havada uçuştuğu kavga sahneleri, gangsterler görür olmuş. Aslında filmlerde gördüklerinin benzerlerinin, yakın tarihte taşı toprağı altın şehrin içinde bizzat yaşanacağını nereden bilebilirmiş!

Günler günleri kovalamış. Mevsimler geçmiş, yağmurlar dinmiş. Güneş yüzünü yavaş yavaş göstermeye başlamış. Okulların kapanma zamanı geliyormuş. Zaten derslerin bir kısmı tamamlanmış. Müdür bey eski köye yeni adet hesabı, o dönem daha önce hiç yapmadığı bir uygulamayı yürürlüğe koymuş. Sınavların tamamlandığı son haftalarda öğrencilere diğer derslerden farklı olarak bir takım ödevler verilmeye başlanacaktı.

Bunlar öğrencilerin el becerilerini değerlendirmeye yönelik pratikler olacakmış. Küçük çocuk kendinden emin, her türlü pratik ödevin üstesinden geleceğini biliyormuş. Hiç endişe etmiyor, büyük şehirde okusa da bir köy çocuğu olduğunu unutmuyormuş. Öyle de olmuş...

Öğretmeni kendisinden Üsküdar semtinin ahşap konaklarına benzer oyuncak bir ev yapmasını istemiş. Çocuk, hayatı boyunca hiç oyuncak sahibi olmadığından bu ödevin kendisine uygun görüldüğüne çok sevinmiş. Marangoz çıraklığından eli bu tarz işlere yatkın olan küçük çocuk, seve seve kabul ettiği ödevi yapmak için şevkle işe koyulmuş. Okula akrabalarıyla geldiği günü hatırlamış. Önce kırma çatıyı yapmış; ardından içleri kesilerek biçim verdiği pencereleri ve geniş avlusuyla oyuncak ev kısa sürede hazır olmuş. Ailesinin köydeki sıcak yuvası kadar güzel olmasa da fena sayılmazmış...”

Küçük çocuğun gözleri kapanmak üzereymiş. Babasına sormuş:

-Peki, sonra ne olmuş?

“O gün öğretmen derste verdiği ödevleri teftiş ederken küçük çocuğun ev hasreti içini dağlar, neyse ki köye dönme zamanı yaklaştığından bir parça teselli olurmuş. Belki de bu altın şehre bir daha gelmezmiş. Okul da neymiş efendim? Okusa ne olacakmış? O babasıyla bir daha omuz omuza verir, nafakasını çıkarırmış. Bu arada öğretmeni öğrencilerle verdiği ödevler hakkında konuşarak onlara hatalarını gösterirmiş. Bazılarına dudak büker, beğenmezmiş.

Küçük çocuk köyüne gideceğine seviniyormuş ama arkadaşlarını bir süre göremeyeceği için de içi burukmuş. Ödev kontrolü sırası kendisine gelinceye kadar öğretmenin güzel sözleri devam etmiş. Konuştuğu her öğrenciyi cesaretlendiriyor, onlardan gelecek derslerde daha güzellerini yapmalarını istiyormuş. Ancak küçük çocuk hakkındaki kanaati ne yazık ki öyle olmamış. Hazırladığı ödev, güzel olmasına güzelmış. Fakat herhangi yardım almadan bu işin küçük çocuğun elinden çıktığına bir türlü inanmak istememiş. Küçük çocuk kırılmış, küçük çocuk üzülmüş, küçük çocuk boynunu bükmüş. İçindeki köy hasreti daha bir büyümüş. Gözleri nemlenmiş, ağlamamak için kendini tutmuş. Babasının nasihatlerini bir bir hatırlamış ama yine de duramıyormuş. Bir an evvel okuldan çıkıp ardına bakmadan şehirden kaçmak istemiş...”

Babası uyuyan küçük çocuğun üstünü yorganla sıkı sıkı örttükten sonra masalın sonuna gelmiş:

“Küçük çocuk yıllar sonra bu okul hatırasını arkadaşına anlatmış. Babası öğretmen olan bir çocuğun, derslerinden pek iyi derece aldığını ancak marangoz olan kendi babasına öğretmenin itibar etmediğini söylemiş. Öğretmeni o gün kendisine, senin baban usta demiş. Babasının marangoz ustası olmasının bir ayrıcalık olmayacağını söylediğinde ona “ama efendim diğer çocuğun da babası öğretmen, ona ayrıcalık tanıyor sunuz” diyememiş...” ■

ÜSKÜDAR
Masalları

Efsanevî
Yakamoz

MİNE SOTA

Bir varmış, bir yokmuş. Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, develer tellal iken, pireler berber iken, bunu duyan çocuklar “Yok artık, daha neler! Şizofren mi o zamankiler?!” der iken... Yok bu giriş olmadı. Baştan alıyoruz.

Öhhü öhöhü!

Bir varmış, bir yokmuş. Evvel zaman içinde değil, şimdiki zaman içinde, akrabalar yolda birbirine selam bile vermeyip, face’te “Çok özledik hayırsız. Nerelerdesin?! Bu arada kıyafetin çok yakışmış şekerim.” der iken, Kız Kulesi’nde tek başına yaşayan Mehtap isimli bir kız varmış. İnsanların uzun mesajlara cevap olarak “Ok...” yazdığı, günde otuz altı saat çölde su arar gibi, wi-fi ve priz aradığı bu devirden oldukça rahatsız olan Mehtap, uzun zaman önce kendisini Kız Kulesi’ne kapatmış. Arada bir can sıkıntısından vapurlarla selfie falan yapıyormuş ama “Üsküdar qeyfi.” diye hiçbir yerde paylaşmıyormuş. Peki hiç mi arkadaşı yokmuş, yazık mı oluyormuş ona? Tabi ki de hayır. Susam adında bir martı arkadaşı varmış. Kıyıda ayrılan her vapurun peşine takılan, Simit Çetesi martılarından birinin üyesiymiş Susam. Bunun dışında, yıllar yılı kıyıda bağlı durmaktan canı sıkılan, dalgalarla sağa sola dertli dertli sallanan Derbeder 2 isimli kayak ve komik midye Naci Abi de Mehtap’ın arkadaşlarıymış.

Mehtap, sabahları vapur sesiyle uyanır, kulenin balkonuna çıkar, denize pet şişe, izmarit, şunu bunu ne varsa atanlara bakıp üzülürmüş. Bazen akşama kadar balkonda ellerini çenesine dayayıp oturur, “N’olacak bu dünyanın halı!” diye iç çekermiş.

Kıyıda duvara bağlı lastiğin üzerinde yapışık yaşayan Midye Naci abi ise Mehtap’a “Dünyanın derdi seni mi gerdi kız? Boşver. Güneşlen biraz.” diye ona pişikolocik telkinler verirmiş. Ama Mehtap duygulu kızmış. Hassasmış. Gene de üzölmeye devam edermiş. Arada bir, sürekli gırgır peşinde olan Naci abi’ye “Deniz bu gidişle çöp tenekesine dönecek. Bakalım o zaman sen nerde yaşayacan!” diye lafı oturturmuş. Dertli kayak Derbeder 2’de, efkârla sağa sola sallanıp “O seni anlamaz kıyım. Onun keyfi denk. Anlarsam ben anlarım seni, ah ah!” demiş.

Gel zaman git zaman, günler böyle geçip gitmiş. Bir gün yine boğazdan geçen şileplere “Atık maddelerinizi denize dökmeyin! Kaç kere diyecem, laf anlayın artık! Balıklar ölüyor aloo! Yavruları yetim kalıyor!” diye bağırırken, birden birinin ona seslendiğini duymuş:

“Mehtap! Bakar mısın buraya! Mehtapçığım n’aber? Buradayım, buraya bak!”

Sesin geldiği yöne bakan Mehtap, kıyıda kayaların arasına sıkışmış bir ayakkabı teki görmüş. Burnu açık, bağcıkları çözüük bir adet botmuş bu.

“Ay tu destur! Bot konuşuyor. Düşünmekten ruh ve sinir sağlığım tehlikeye girdi sanırım.” demiş. Bunu duyan midye Naci abi “Ha evet. Midyenin konuşması çok mantıklı evet. Bunu tuhaf bulmuyon, tutup botun konuşmasını üşütük buluyon öyle mi!” diye lafı yapıştırmış. Bu sözler Mehtap’a mantıklı gelmiş. “Doğru hakkaten. Orası da öyle.” demiş. Burnundaki yırtık açılı kapana konuşan bot sözlerine devam etmiş:

“Yıllardır seni izliyorum bacım. Kimsenin umursamadığı şeyleri içine dert ediyorsun. İnsanları, doğayı çok seviyorsun. Hele geçen gün biri denize tükürdü diye iki buçuk saat ağladın, deniz yükseldi inan ki. Ben böyle hassas yürekli kız görmedim. Helal olsun be. İşte bu yüzden sana yardım edeceğim. Dünyada iyi şeylerin de olduğunu göstereceğim.” demiş. Farkında olmadan ufak ufak bunalıma girmeye başlamış olan Mehtap birden karamsar konuşuvermiş:

“Ne gibi iyi bir şey bu, sorabilir miyim acabağğ?! Denize iki yüzelli plastik şişe yerine, iki yüz kırk dokuz şişe mi atıyorlar? Sokakta yatan insanlar uyurken, uyanmasınlar diye daha mı az korna çalıyorlar? Kap-kaç’çılar çanta yerine zillere mi basıp kaçıyorlar? Mendil satan küçük çocuklar, ıslak mendil işine mi girdi? Ne yani, n’oluyor da iyi bir şey olmuş oluyor, bana bir cevap verebilir misiniz lütfen konuşan ayakkabı bey?”

Bunca soruyu on saniye içinde peş peşe sıralayan Mehtap’ın performansına hayran kalan ayakkabı “Yani pessi! Sizi kutluyorum. Okusaymışınız rahat spiker olurmuşunuz Mehtap bacım, hahah haha!” diye gülmüş. Gülmesi bitince sözlerine şöyle devam etmiş:

“Siz bayaa dolmuşsunuz. Ama korkmayın. Boşuna durduk yere tansiyon hastası olmayın. Bu denizde efsanevi bir dalga var. Ay dolunay halini aldığı anda, istavritler şarkı söylemeye başladığında, boğazdan esen rüzgâr uyanır ve yavaşça esip yakamozların hepsini uyandırır. İşte tam o an da efsanevi yakamoz Pırlıltı ortaya çıkar. Sadece iyi yürekli insanlar onu görebilir. Ona rastlayan kişiyle mutlaka konuşur. O sana yardım eder, hiç takma o güzel kafana sen.” demiş. Bunu duyan Mehtap çok sevinmiş. “Yaşasınnn!” diye sevinçten zıplarken az kalsın balkondan denize düşüyormuş.

Denizdeki vapurlar, akşamın lacivert perdesini ağır ağır çekerek yüzerlerken, İstanbul’un ışıkları da bir bir yanmaya başlamış. Ay durur mu? Durmaz. O da, şehri çevreleyen yedi tepenin ardından kendini yavaş yavaş göstermeye başlamış tabi. Mehtap “Ay lütfen bu akşam dolunay olsun, n’olur n’olur!” diye içinden dua ederken bir de ne görsün! Ay kalaylı tepsi gibi çıkmamış mı gökyüzüne! Hemen balkona yaslanıp yakamozların çıkmasını beklemeye koyulmuş Mehtap.

Ama asıl beklediği, konuşan botun bahsettiği efsane yakamoz Pırlıtlı'yı.

Saatler ilerlemiş. Hava iyice kararmış. Martılar evlerine dönmüşler. Haşlanmış mısır satıcısı son mısırlarını satmak için seyyar arabasının ışıklarını yakmış. “Kestane kebab, yemesi sevap diye bağırın kestaneci, tüm kestanelerini bitirip evinin yolunu tutmuş. Balık ekmekçi, kalan son balığı ekmek arası yapıp kaldırıma çömelerek yemiştir. Sonra o da evine gitmiştir.

Dolunay, İstanbul'un göğündeki ışıltılı tahtına oturunca, denize düşen ışıklarıyla sular birden hareketlenmiş. Bir, iki, üç derken deniz yakamozla dolmuş. Hepsi birden Kız Kulesi'nin etrafını çevreleyip, el ele tutuşmuşlar ve şıpır şıpır sesler çıkararak neşe içinde dönmeye başlamışlar.

Ama Mehtap, gözlerini denize dikmiş Pırlıtlı'yı arıyormuş. Saatler geçmiş. Hala ortada yok. “Gelmiyecek galiba. Bot ‘Sadece iyi insanlar görebilir.’ dedi. Demek ki o kadar da iyi biri değilmişim, tühh! Oysa ki tek dileğim hayatta güzel şeylerin de olduğunu görmektir.” deyip gözlerinden bir damla yaş süzdürmüştü. Gözyaşı denize pıt diye damlar damlamaz, Kız Kulesi'nin etrafında dönen yakamozların hepsi, sanki zaman durmuş gibi oldukları yerde donup kalmışlar. Denizde gezen vapurlar birden arka arkaya sıralanıp düdüklarını çalmaya başlamışlar.

Mehtap “Ay n'oluyor böyle?! Hayrolsun. Acaba deprem mi olacak?! Kulenin deprem güçlendirmesi yapıldı mı acaba?” diye düşünmeye başlamışken, dolunayın ışığı birden bütün Üsküdar'ı aydınlatacak kadar parlamış ve “O!” görünmüştü: Efsane Yakamoz Pırlıtlı!

Denizin içinden yüzeye doğru yükselen muazzam parlaklıktaki ışıklarıyla, birden çiçek gibi suyun üzerine açılmış. Mehtap eliyle ağzını kapatıp “Aman Allah'ım! Bu ne şahane bir şey böyle!” diye hayran hayran izlemeye başlamış onu. Daha önce hiç görmediği renkler saçıyormuş yakamoz Pırlıtlı. Diğer minik yakamozları ve vapurları, rengârenk ışıklarıyla selamlaya selamlaya Kız Kulesi'nin yanına gelip durmuş ve Mehtap'a seslenmiş:

“Hayırlı akşamlar iyi yürekli insan!”

Mehtap heyecandan ne diyeceğini bilemeyip “Size de iyi bayramlar, aman hayırlı akşamlar muhteşem yakamoz Pırlıtlı.” demiştir.

Pırlıtlı, Mehtap'ın bu masum, çocuksu heyecanına, ışıklar saçarak gülümsemiştir. Mehtap, nasıl bu kadar güzel ve farklı olabildiğini merak edip sormuş kendisine:

“Harikasınız ya. Sanki diğer bütün yakamozlar ışığını sizden almış gibi. Ayy, bayıldım inan ki. Nasıl bu kadar güzel oldunuz?”

“Denize bakan üzgün insanların gözlerindeki hüznü ve ağladıklarında denize düşen tertemiz gözyaşlarıyla... Ayrıca, başkalarının iyiliğini karşılıksız isteyen iyi kalplilerin ışığından aldım renklerimi...”

Mehtap çok duygulanmış. Ağlamaya başlamış. Gözyaşları denize düştükçe, efsane yakamoz Pırlıtlı'nın renkleri daha bir artmış. Daha da güzelleşmiş. Mehtapın gözlerindeki yaşlara bakıp; “Söyle bakalım derdini güzel kalpli. Sorunun nedir canım benim?”

Mehtap:

“Dünya gittikçe yaşanacak gezegenlikten çıkmaya başladı Pırlıtlı abla. Sırf oksijen var diye hayat var sanıyorlar. Ama ben göremiyorum. Ve buna çok üzülüyorum. Uzayda hayat arayıp duruyorlar. Aslında dünyada arasalar çok daha iyi olacak! Kahrolmaktan dudağımda iki de bir uçuk çıkıyor. Canıma yetti inan ki. Artık hayatta iyi şeylerin de olduğunu bilmek istiyorum.”

Pırlıtlı birden dalgalanmış ve en renkli ışığını Kız Kulesi'ndeki Mehtap'a doğru ağır ağır uzatmış. Mehtap bir bakmış, ışığın ucunda iki adet pırlı pırlı su damlası. “Ay bu ne konsantre yakamoz böyleee. Süpper bi' şey yaa!” diye heyecanla çığlık atan Mehtap, tam elini uzatıp dokunacağı sırada Pırlıtlı, bayram sabahı rüzgârı gibi yumuşacık sesiyle seslenmiş:

“Bu damlalarla Üsküdar'ın her yerini görebilirsin. İçinde yaşanan iyilikleri bulup sevinebilirsin Mehtapçım. Üstelik trafiğe takılmadan, metrobüse binip tost olmadan. Bu iki damla, dürbün vazifesi görecek. Gözlerine tutup etrafa bakın bak, şok olacaksınız. Haydi sana iyi seyirler canım benim.” demiş. Vapurlar yine hep bir ağızdan düdüklarini çalmışlar. Minik yakamozlar, kaldıkları yerden şıpır şıpır dönmeye devam etmişler. Ve Pırlıtlı eski bir terbiyeyle geri geri çekilerek gözden kaybolmuş. Mehtap, avucunda iki damla parlak suyla ardından bakakalmış.

Martı arkadaşı Susam, tam o esnada hızla yanına uçup, balkonun demirine konarak “Voaark! diye ötmüş:

“Ay uyku tutmadı be Mehtap. Bu gün simiti fazla kaçırmışım. Şiştim resmen. Yarın yapmıyım bari böyle. Aaa, o elindekiler ne kız? Ne güzel şey onlar öyle.”

“Az önce burda kim vardı bill!”

“Kim? Kurt adam keltoş Tuncay mı?”

“Ne Kurt adamı bee!”

Ya ne biliyim. Dolunay var ya, ondan öyle maytap geçtiydim.”

“Yok kurt adam falan. Bütün kurtlar şehre yayılmış canımm!”

“E kim vardı peki? Kim verdi bu şahane şeyleri sana?”

“Efsane yakamoz Pırlıtlı.”

“Neee?! Ay inanmıyorum! Ben de duyuyordum onu ama daha hiç denk gelenini duymadım. Haydi vatana millete hayırlı olsun.”

“Bunları gözüme tutucam ve tüm Üsküdar’ı izliycem. Öyle dedi.”

“O dediyse öyledir.” deyip, pırr diye uçarak gelip Mehtap’ın omzuna konmuş:

Koy bakım gözüne, ben de senle bakıcam etrafa.”

Mehtap ışıklar saçan damlaları gözlerine getirip Üsküdar’a bakmış. Aman Ya Rabbim! Üsküdar’ın bütün sokakları, evleri, camileri, türbeleri burnunun ucuna kadar gelmiş. “Ay gözlerim! Sanırım bu damlaların zum ayanı yapılmamış. Az ileri tutiyim de öyle bakıym. Hah şimdi oldu.” demiş ve Üsküdar’ı seyretmeye başlamış. Bu damlalarla duvarların içini bile görebiliyormuş.

Epey ilerlerde bir evde, bir delikanlı uyuyormuş sıcacık yatağında. Sanki biri silkeleyerek uyandırmış gibi aniden kalkmış genç. Ve yatağından kalkıp üzerindeki eşofman altı ve tişörtüyle ecza dolabından bir şişe alıp, ayakkabılarını giymiş ve arkasına basarak evden çıkmış. Sokak lambalarının uykulu uykulu aydınlattığı yollardan yürüyerek büyük bir binaya girmiş. Mehtap damladan dürbününü hemen binanın kapısında yazan tabelaya çevirmiş:

“Minik Yavru Yetimhanesi.”

Yetimhanenin içinde yürüyen genci takip etmiş Mehtap. Genç, odalardan birine girip, yan yana sıralanmış minik karyolalardan birinde yatan ve yattığı yerde öksüren kıvrıkcık saçlı minik bir kız çocuğunun yanına oturup, şişedeki öksürük şurubunu içirmiş. Aniden öksürüğü geçen minik kızın üzerine örtüp, alnından öpmüş. “İyi geceler abicim. Şimdi rahatça uyu.” deyip dışarı çıkmış. Mehtap “Ne helal süt emmiş gençler var. Allah sahibine bağışlasın demiş.” kuleden.

Sonra damlaları başka bir yöne çevirmiş. Eski ahşap bir ev görmüş bu sefer. İçinde yaşlı bir teyzecik uyuyormuş. O da aniden uyanmış ve yatağının yanındaki sehpanın üzerinde duran takma dişlerini ağzına takıp, çekmecedeki ufak bir torun pijaması ve artık iplerden ördüğü el örgüsü minik bir battaniye almış. Ve bastonuna dayana dayana çıkmış evden. O da sessiz, loş sokaklardan geçip yetimhaneye girmiş. Odalardan birinde, yatağında oturmuş, dudağını bükmüş bir oğlan çocuğunun yanına gidip, sıkı sıkı üzerine çektiği yorganı açmış. Sarı saçlı minik oğlan meğer kazayla yatağına kaçırılmış. Hemen kuru pijamaları giydirip, getirdiği battaniyeye sarmış onu. Yatağına yatırıp “Oyy benim kuzum. Kuru kuru uyu sen. Ben bunları yıkayıp getiricem sana e mi babaannem.” diye evine gelmiş.

Mehtap sevincinden öyle bir iç çekmiş ki, boğazın bütün havasını mutlu ciğerlerine doldurmuş.

“Başka bu iyi kalplilerden var mı acaba?” diye etrafa bakınırken, bir apartman dairesine gitmiş gözü. Genç bir kadın uyuyormuş. Ama o yatağında değilmiş. Odasındaki çalışma masasının üzerine başını dayamış, öylece uyuyakalmış. O da aniden uyanıp, pofidik terlikleriyle sokağa fırlamış. Fakat bu kadın yürümüyormuş. Var gücüyle koşuyormuş. Yetimhanenin kapısına gelip hızla içeri girmiş. Tek tek odalara bakınmaya başlamış. Koridorun en sonundaki odadan içini çeken bir çocuk sesi geliyormuş. Hemen yatağının yanına gidip oturmuş o da. Yedi yaşlarında kısacık saçlı bir oğlan çocuğuymuş bu da. Kâbus görüyormuş. Ağlıyormuş ve bir türlü uyanamıyormuş. Kadın hemen onu kaldırıp kucağına almış. Koluna yatırmış. Şefkatli pamuk gibi elleriyle, çocuğun terleyen yüzünü silmiş, saçlarını sevmiş. Kulağına “Korkma yanındayım bi’ tanem. Bu sadece bir kâbus. Uyan meleğim, uyan. Seni hiç bırakmayacağım...” diyormuş.

Birden çocuğun, sımsıkı sıkıdığı minik yumruğuna gitmiş genç kadının gözleri. Usulca çözmeye çalışmış yavrucağın elini. Çözememiş. Çocuk elini öyle bir sıkmış ki, devler gelip açmaya kalksa güç yetiremezlermiş. Genç kadının yüreği dayanmamış bu manzaraya. Kâbusunda çektiği

acıyla yumruğunu sıkıdığı düşünmüş. Usulca eğilip, minik oğlanın yumruğunu öpmüş. O sırada yetimciğin gözleriyle beraber yumruğu da yavaşça açılmış. Genç kadın açılan avucuna bakınca, minik yavrunun kırmızı keçeli kalemle yazdığı yazıyı görmüş:

“ANNE...”

Yüreği dağlanmış resmen. Dünyadaki bütün ateşler kalbinin içine dolmuş. İçerleri yanmış. Meğer çocuk, kâbusundan uyanmak için, olmayan annesinin elini tutuyormuş öyle sımsıkı. Genç kadın, o ana kadar tuttuğu gözyaşlarını “Ahhh bebeciğim!” diyerek salıvermiş merhametli yanaklarına. Sonra ona sımsıkı sarılmış ve söz verdiği gibi bir daha da hiç bırakmamış.

Gözlerine tuttuğu parlak damlalara, kendi gözyaşları karışmış Mehtap’ın. Ama bu sefer sevinçten ağlıyormuş. Kendisine teşekkür etmek için hemen efsane yakamoz Pırlıtlı’ya bakınmış. Uzaktan kendisini sessizce izleyen Pırlıtlı, ışıklarıyla el sallamış Mehtap’a ve bütün Üsküdar’da yankılanan buğulu sesiyle konuşmuş:

“Bitkiler, fotosentez yaparak değil, doğayı koruyan insanların sevgisiyle yeşerir. Hayvanlar, çöpte buldukları yiyecekleri yiyerek değil, kapısının önüne yemek koyan insanların merhametiyle hayatta kalır. Ve İnsanlar... İnsanlar iyi kalpli Mehtapçım, onlar da oksijen soluyarak değil, birbirlerine iyilik

yaparak yaşayabilirler. İşin aslı budur. İyi niyet yaşadığı sürece, insanlar var olmaya devam edecek. Yoksa geriye sadece yürüyen etekler ve takım elbiseler kalacak...”

Bunları duyan Mehtap, dolunay, minik yakamozlar ve martı Susam, coşkuyla el şaklatmaya başlamışlar. Hatta efkârlı kayık Derbeder 2 bile sevincinden “Ay sen çok yaşa Pırılıtlı hanım. Ne güzel dedin.” diyerek gülmüş. Komik midye Naci abi’ de ıslık çalarak “Helaaalll! Konuş ablam!” diye bağırılmış.

Yaşadığı mutluluktan dolayı yerinde duramayan Mehtap, martı Susam’dan aldığı bir tüyle içeri girip, tüm bunları yazmaya başlamış. Bu inanılmaz olayı ve belki de ilerde yaşayacağı daha da inanılmaz olayları yazdığı bir kitap çıkararak, tüm çocuklara umut olmaya karar vermiş.

Gökten üç elma düşmüş. Üçünü de aç kalan insanlar yemiş. Karınları doymuş. Herkes ersin muradına, biz çıkalım artık, eve geç kalmayalım. Sonra evdekiler merak etmesin. Hoşçakalın, görüşürüz. ■

ÜSKÜDAR
Masalları

Üsküdar'ın
Miyas Miyasları

ÜMİT MERİÇ

1950'lerin, 60'ların İstanbul'unda, Üsküdar'da, bahçeli bir evde oturmak demek, biraz da hayvan kardeşlerimizle beraber hayatı götürmek demektir.

Meriç'lerin çevresinde bir veya birkaç hayvan her zaman olmuştur. Cemil Hoca kedileri sever. Ama hayatında en çok yeri olan kedi, Beylerbeyi'nden alıp Göztepe'ye götürdükleri Boncuk olmuştur. Fevziye Hanım'ın priması ise Pamuk'tur. Pamuk, Nacak Sokaktaki ahşap konak yavrusunun mağrur ve kibar kedisidir.

Çoğu beyaz tüyünün arasında oraya buraya serpilmiş sarı benekleriyle, beyaz tenli sarışın bir hanıma benzer. Mart gelip de, karnı ağırlaşınca Fevziye Hanım çocuklarla beraber büyük mutfağın siyah-beyaz çinili döşemesinin, en kuytu yerini seçip, oraya eski bir minderi yerleştirir.

Pamuk yavrularını orada sessiz sedasız dünyaya getirir, üzerlerini örten nurdan kılıfı kırmızı dilini çıkara çıkara büyük bir vazifeşinaslıkla yalar ve Ümit'in hayretle açılan gözleri önünde yutar, sonra da geniş bir nefes alıp, minderde yayılarak ıslak yavrularına memelerini büyük bir cömertlikle ikram eder. Yavrular kısa zamanda gözleri açılıp ayakaltında oraya buraya koşmaya başlarlar. Bir-iki ay sonra da bahçe kapısının iki basamağından pat pat aşağı yuvarlanır gibi inip, Fethi Paşa

Korusu'nun kelebekli, kertenkeleli faunasının bir parçası olup giderler.

Pamuk?

O kalır.

O, Fevziye Hanım'ın can yoldaşısıdır.

Üstelik bu tahta döşemeleri zamanla kuruyup açılmış olan evde, farelerin amansız düşmanıdır. Cemil Bey, Pamuk'la pek ilgilenmez, ona uzaktan bakıp geçer. Ama gece el etek çekildikten sonra, karanlık faaliyetlerine başlayan farelere karşı Pamuğun kütüphanede bir kulağı havada, uyuklamakta olduğunu bilmekten de memnundur. Ümit, otuz yıl öğrencilerine uygulayacağı "herkese karşı adil olma" dersini, annesinin Pamuk'a gösterdiği "kimseye iltimas yok!" tavrı ile öğrenir. Bakın nasıl?

Fevziye Hanım bir Osmanlı kadısının kızıdır.

Pamuk'u sever ama adaleti daha çok sever.

Nacak Sokağın bakımsız bahçeleri, tahtası karanık kırılmış ahşap evlerinin merdivenlerinde, sırtını güneşte ısıtan bir sürü sahipsiz kedi vardır. Salondaki kare masa başında öğlen yemek bitince Fevziye Hanım tabaklarda ya da tencerenin dibinde kalan yemek sularına eklemek içlerini doğrayarak bir güzel papara yapar. Sonra büyük mutfağın kapısından, kuyruğunu havaya dikerek önü sıra koşan Pamuk'un arkasından bahçeye çıkıp setin üstünden, en yüksek sesi ile "pisi pisi" diye komşu

bahçelerdeki sokak kedilerini ziyafete davet eder. Onun vaitkâr sesini, tükenen bir sabırla bekleyen Nacak Sokağın kör, topal, hırsız ne kadar kedisi varsa, hepsi birbirinin üstünden atlar, koşar, gelir, velinimetlerinin huzurunda sıraya girerler. Bu şaşmaz bir sıradır. Fevziye Hanım, öğretmenlerini görünce en terbiyeli tavırlarını takınan öğrenciler gibi, huzurunda yan yana dizilen sokak kedilerine, o günkü rızıklarını taksim etmeye başlar. Tamam, ilk lokma Pamuk’undur. Buna hiçbiri itiraz etmez. Zira bilirler ki, sıra ondan sonra mutlaka kendilerine gelecektir.

Meriç’lerin oturduğu evin bahçesinde yıllar yılı aynı adalet dersinin verildiğine, kalan son yemek kırıntılarını toplamak için elma ağacının dallarında bekleyen bütün serçe ve bülbüller de şahittir.

Peki Cemil Bey’in Boncuğu?

O daha iki-üç aylık bir tekir-beyaz yavru kedi iken nasılsa Beylerbeyi’ndeki mutfağın önündeki sete gelmiş, bir yolunu bulup eve girmiş, her nasılsa kendisine kitap okunan Cemil Bey’in kucağına sıçrayıp oturmuştur. Oturuş o oturuş...

Cemil Bey de bu davetsiz misafirin, kucağında saadet horultuları yayarak oturmasına önce ses çıkarmamış sonra da kucağında bulamadığı zamanlarda, “Yahu Boncuk nerede?” diye onu arayıp sormuştur.

Böylece Boncuğun çıkıp yalandığı, pirelerini öldürüp uyumaya karar verdiği minder Cemil Bey’in kucağı olmuştur.

Meriç’ler, kısa zamanda aile kadrolarına dahil olan Boncuğu Göztepe’ye taşınırken Beylerbeyi’nde bırakmayı asla düşünmemişlerdir.

Eşyalarını taşıyan kamyon önden gidince, onlar da Boncuğu kucaklarına alıp Beylerbeyi Yalıboyu’nda otobüs beklerken ürken kedilerini teskin etmişler; onu binbir türlü ihtimamla yeni evlerine götürmüşlerdir. Boncuk, Göztepe’deki bahçe katını hemen benimsemiş, bahçeye açılan balkondan inip çıkmış, yine şaşmaz bir şekilde Cemil Bey’in kucak minderine kurulup oturmuştur. Ancak aradan geçen zaman zarfında büyüyüp şişmanlayan Boncuk, kendine Göztepe’de yeni ve daha ferah bir koltuk bulmuştur. Bu koltuk, Cemil Bey’in ensesidir.

Boncuk, Cemil Bey çalışırken ilk hamlede yerden onun kucağına, ikinci hamlede de kucağından omzuna sıçrar.

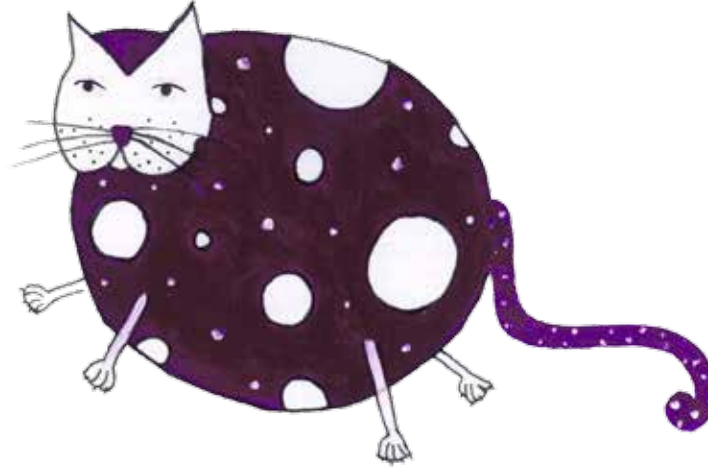
Vücudunu onun ensesine yayararak, kuyruğunu sol yandan sarkıtır.

Canı ne zaman isterse ucu beyaz ponponlu kuyruğunu sağdan sola sallayarak Cemil Bey’in burnunu kaşındırır.

Varsın kaşındırsın!

Cemil Hoca hiç böyle bir misafiri ensesinde taşıdığıının farkında değilmiş gibi, sekreterine, “Evladım, daktilodan o kağıdı çıkar, temiz bir kağıt koy” diye talimat vermektedir. Soğuk kış günlerinde, gaz sobasına eklenen bu doğal sıcaklıktan iki taraf da memnundur. Bu sessiz sembiyoz, uyuz olan Boncuk yanlılıkla ilaçtan zehirlenip, salonun ortasında ters taklalar atarak ölene ve aileyi gözyaşlarına gark edene kadar, birkaç yıl sürüp gitmiştir.

Dilsiz kardeşlerimizle geçen böyle bir çocukluk ve gençlik döneminden sonra, sokaklarında serseri ve neşeli köpeklerin, bahçelerinde kelebek avlayan sıska ve zeki kedilerin olmadığı İstanbul, bana artık çoğu toprak altına saklanan eski komşularımın yokluğu kadar derin bir hüznün veriyor. ■

ÜSKÜDAR
Masalları

Fıstık Ağacı

FİRDEVS KAPUSIZOĞLU

Bazı insanlar bir vardı bir yoktu. Evvel zamanın içinden uzanır taa şimdiki zamanın kucağına otururdu. İşte bu insanlardan ikisi de bizim Sakız Hanım ile eşi Mahur Bey'di. Sakız Hanım ile Mahur Bey Üsküdar'da; başı boyalı, ahşap, eski bir evde otururlardı. Bembeyaz tenli bembeyaz saçlıydı Sakız Hanım. Zaten onun için Sakız Hanım derdik kendisine. Pamuk gibi elleriyle kemençe çalardı. Eşi Mahur Bey önce biraz nazlanır sonra dayanamaz kanunuyla eşlik ederdi Sakız Hanım'a. Yaz akşamlarında köşe başındaki o eski evden süzülen nağmeler bütün mahalleye ninni gibi gelirdi adeta. Kedileri vardı bir de. Adı Keşkül. Keşkülle birlikte her sabah fırına giderdik taze ekmek almaya. Ekmeklerden birini Sakız Hanım'a verir, geriye kalan ikisini bizim eve götürürdüm. Bazı sabahlar simit de isterdi Sakız Hanım. Onun simit yiyecek dişleri olmadığını bilirdim. Simidi seven Mahur Bey'di. Keşkülle fırına doğru giderken lokumcu Ahmet amcanın dükkânından geçerdik. Ben lokumlardan gözlerimi alamazdım, Keşkül de az ötedeki çiğerci Kemal Usta'nın çiğercilerine takılıkalırdı. Oyalana boyalana geçtiğimiz sokaklardan eve varıncaya kadar kahvaltı sofrasında çaylar buz olurdu. Her defasında kulağımı çeken annem bizim sözümüzü dinlemiyorsa bari Sakız Hanım ile Mahur Bey'i düşün derdi. Haklıydı haklı olmasına ama elden ne gelir! Ne Keşkül mani olabiliyordu canına ne de ben... Soruyorum size, o rengârenk lokumları görüp de hiç birinden tatmadan dönmek nasıl mümkün olabilirdi ki!

Neyse biliyorum lafı fazla uzattım, sadede geleyim. Günlerden bir gün Keşkül ile ben yine ekmek almak

için yola koyulduk. Bu sefer kararlıydım, lokumcuda oyalanmayacaktım.

-Çiğerlere sulanmak yok Keşkülçüğüm, anlaştık mı?
-Miyaaaavvvv!

-Boş yere sızlanma, insanları bu sefer de kahvaltıda bekletirsek annemden sopayı yiyeceğim. Tabii sana kızan yok!

Tam lokumcuya yaklaşmıştık ki adımlarım hızlandı. Hiç bakmadan geçecektim ama yine mümkün olmadı. Ahmet amca tarçınlı salep yapmış bütün sokağı tarçının yumuşaklığıyla yıkamıştı sanki.

-Bir fincancık içeyim de öyle gideyim.

-İçersen eve yine geç kalırsınız.

-Fırında kuyruk vardı deriz.

-Bir de yalan mı söyleyeceğiz!

-Offf Keşkül, bak Kemal Usta sana sesleniyor, yine sana ayırdığı eti ikram edecek galiba...

Keşkül durur mu hiç? Doğruca çiğerciye koştu.

-Yaaaa koşarsın işte böyle Keşkül Efendi! Günaydının Ahmet amca, bana bir fincan salep!

Ben diyeyim salepten siz deyiverin çiğerden, biz yine evin yolunu zor bulduk. Bu sefer epey gecikmişiz ki Mahur Bey aç karnına şeker ilacını içemediğinden rahatsızlanmış. Sakız Hanım da meraklanıp bizi sormaya eve kadar gelmiş. Eve geldiğimde annemin suratı sinirden pancar gibiydi. Varın siz düşünün halimi! Utancımından birkaç gün fırına gidemedim. Ekmekleri ağabeyime aldırıldılar. Annemin gönlünü almak kolaydı ama ya Mahur Bey ile Sakız Hanım'dan nasıl özür dileyecektim?

Bir öğle vakti Keşkül beni görmeye geldi. Kendimizi nasıl affettireceğimizi düşünüyor, odanın içinde kâh

o yana kâh bu yana dönüp duruyorduk. Sonunda Keşkül, “Buldum!” dedi. “Bulduumm!”

-Neymiş o bulduğun?

-Mahur Bey fıstığı çok sever. Geçen gün “Nerede o eski fıstıkların lezzeti, olsa da yesek” diyordu.

-İyi ama bütün paramızı lokumlara, gazozlara, misketlere verdik. Bende kuruş kalmadı.

-Bana hiç bakma, bende para ne gezeer...

-Öyleyse nasıl alacağız fıstıkları?

-Fıstık ağacından!

-Fıstık ağacı mı?

-Tabii ya, buraya yakın bir fıstık ağacı olmalı. Sakız Hanım ile dolmuşa binmiştik bir gün. Yolculardan biri, fıstık ağacında incek var, demişti. Biz de orayı bulabilirsek ağaçtan istediğimiz kadar fıstık toplayabiliriz.

“Peki”, dedim Keşkül’e. “Hadi kalk hemen gidelim.”

Hazırlandık düştük yola. Yürüye yürüye bütün Üsküdar’ı dolaştık. Neredeydi bu fıstık ağaçları? Geçtiğimiz yerleri ikişer defa turlamaya başlamıştık ki “Dur,” dedim, “bu böyle olmayacak”. Yoldan geçen bir yaşlı dedeye sorduk:

-Dedeciğim fıstık ağacını arıyoruz biz, ne tarafta olduğunu biliyor musunuz?

-Fıstık Ağacı burası evladım.

-Ama biz ortalıkta fıstık ağacı göremiyoruz dede!

Dede gülümsemesine engel olamadan:

-Evladım o eskidenmiş... Yıllar önce bu üstüne bastığımız topraklarda her yer fıstık ağacıyla doluymuş. Pembeli morlu fıstıklar hem meydanın açlarını doyurur hem de meydanı allayıp pullarmış. Günlerden bir gün bu fıstıkların renginden büyülenen bir paşa kızı ağaçları görmeye gelmiş ve her ağaçtan birer ikişer fıstık toplayıp yemiş. Genç kız eve gittiğinde karnının ağrısından duramaz olmuş.

Hemen hekim çağırılmışlar. Hekim, genç kıza ne olduğunu bir türlü anlayamamış. Kızın yüzü önce pembeleşmiş sonra mora dönmüş. Paşa İstanbul’un bütün hekimlerini tek tek çağırıp kızına şifa aramış ama kız günden güne soluyormuş. Yedirmedik ot, içirmedik şerbet, sürülmedik merhem bırakmamışlar ama nafi! En sonunda zavallı kızcağızı yatağında ölü bulmuşlar. Üzüntüsünden ne yapacağını bilemeyen Paşa meydandaki bütün fıstık ağaçlarını kestirmiş ve hatta köklerini de topraktan kazıtmış. O günden beridir bu meydanda tek bir fıstık ağacı bile yetişmemiş. Ama rivayet olunur ki paşa, ağaçları kesmenin ne büyük günah olduğunu bildiğinden her birinin tohumunu saklar imiş. Bu tohumlar Gülnûş Cami’nin bahçesindeki en yaşlı çınar ağacının dibinde gömülü imiş. Bu zamana kadar kimse bu tohumları aramaya kalkışmadı. Çünkü herkes tohumların lanetli olduğunu düşünüyordu. Keşke bir arayan olsa da burası yine o büyüğü güzelliğindeki ağaçlarla şenlense. Lanet diye bir şeyin olmadığı herkes tarafından bilinse!

Anlatılanları neredeyse nefes almadan dinlemiştik. Dedenin elindeki poşetleri alıp karşıdan karşıya geçmesine yardım ettikten sonra yanından ayrıldık.

-Benim düşündüğümü sen de düşünüyor musun Keşkül?

-Doğruca Gülnûş’a gitmeyi düşünüyorsun değil mi?

-Aynen öyle Keşkülüm.

Böylece koşar adımlarla Gülnûş’a gidip en eski çınar ağacını aramaya koyulduk. İşimiz gerçekten zordu, ağaçların her biri birbirine benziyordu. Keşkül her birinin gövdesine dokundu. Gövdelerinin üzerindeki halkaları saydı. Yapraklarını inceledi. Tüm bu incelemelerden sonra gördüğü her ağacın yaşını söylüyordu. Ben şaşkındım, sadece onu izliyordum.

Birbirlerine bu kadar çok benzeyen ağaçların kaç yaşında olduğunu nasıl oluyor da anlayabiliyordu!

-İşte en yaşlısı buuu!

-Nasıl anladın o olduğunu?

-Her bir ağacın gövdesindeki halkayı saydım. Uzunluklarına, genişliklerine baktım. Bu olduğuna eminim!

-Peki, öyleyse kazmaya başlayalım!

-Dur bir dakika, gündüz gözüyle kazamayız. Kimse ne yapmaya çalıştığımızı anlayamaz. Akşam olmasını bekleyeceğiz.

Akşam ezanı okunup da ahali namazını bitirdikten hemen sonra Cami'nin önündeki en yaşlı ağacın dibini kazmaya başladık. Keşkül patileriyle toprağı eşelerken ben de etrafı kolaçan ediyordum.

-Al sana kırmızı bir kese!

-Kese mi?

-Kese dediysem içinde altın var sanma haa!

İkimiz de kıs kıs gülmeye başladık.

-Bu kesenin içindekiler altından da kıymetli Keşkülüm, hadi toprağı düzle de eve gidelim. Annemden sopa yemeyim yine.

Gerçekten de çooooo eski zamanların birinde bir paşanın kızının ölümüne sebep olan bu fıstık tohumları bizim için çok kıymetliydi. Hem yıllardan beri küçücük tohumların lanetli olduğuna inanan insanların kafasındaki duvarları yıkacaktık hem de Mahur Beyin bahçesine bu tohumları dikerek kendimizi affettirecektik. Hemen evin yolunu tuttuk. Keşkül, Sakız Hanımlara ben, evimize girdiğimizde vakit epey geç olmuştu. Annem yine açtı ağzını yumdu gözünü ama yarın sabah herkesi mutlu edecek bir şey yaptığımızı söyleyince Allahtan fazla uzatmadı. Keseyi yastığımın altına koyup rüyanın tatlı beşiğine bırakıverdim kendimi.

Sabah olduğunda kese yastığımın altında yoktu!

Heyecandan kalbim ağzımdan fırlayacak sandım.

Yatağın içine baktım yok. Oraya baktım yok, buraya baktım yok! Nerede bu kese?

Kaybettiğim bir şey olduğunda dedemin öğrettiği bir söz vardı hemen onu mırıldanmaya başladım.

“İbrahim Ethem, gömleği keten, ben seni seven, bul yitiğimi hemen”

Mırıldana mırıldana bütün odaları geziyordum ki Keşkül yanıma geldi.

-Böyle telaşlı ne arıyorsun?

-Şeyy, galiba keseyi kaybettim Keşkül. Yastığımın altındaydı ama sabah bir de baktım ki yok!

-Ben aldım keseyi.

-Sen mi? Neden yaptın böyle bir şeyi?

-Herkes uyurken tohumların birazını Mahur Beylerle sizin bahçeye, geri kalanını da eskiden fıstık ağaçlarının dikili olduğu meydana diktim. Son bir tane kaldı. Onu da sana getirdim.

-Canım Keşkülüm, ne iyi yapmışsın. Hadi gel Sakız Hanım ile Mahur Bey'i bize kahvaltıya çağırıp olanı biteni anlatalım.

Herkesi bizim evde topladıktan sonra tüm bu olanı biteni anlattık. Mahur Bey bizi tatlı bir gülümsemeyle dinliyor, Sakız Hanım oyalı mendiliyle gözlerinde biriken damlaları siliyordu. Annemin bakışları gururlu, babamsa dingindi. Ben anlattıkça Keşkül miyavlıyor, Keşkül miyavladıkça sanki birileri içimde havai fişekler patlatıyordu. Sonunda masadaki herkes Keşkülle beni alkışladıktan sonra son kalan tohum tanesini ne yapacağımı sordu.

Ama bunun cevabını size söyleyeceğimi sanıyorsanız aldanıyorsunuz. Biz bu kadarını anlattık, onu da artık siz tahmin edin değil mi Keşkülüm!

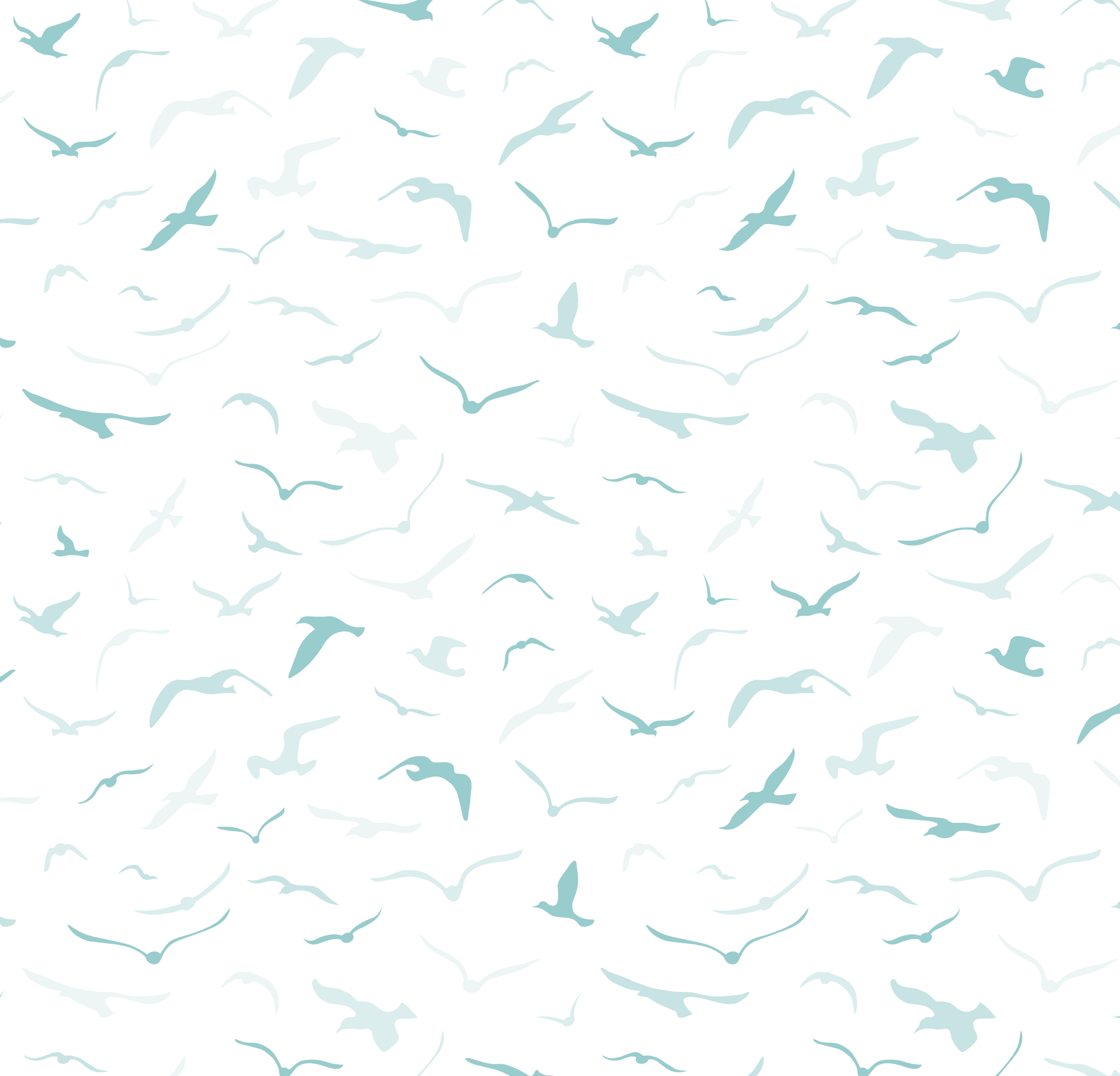
-Keşkül! Yine nereye kayboluverdin hayta pisi! ■

ÜSKÜDAR
Masalları

Bamuk ile Leydi

SADIK YALSIZUÇANLAR

Akşam annemin benim için yaptığı mantıdan fazla kaçırılmışım. Bir ağırlık çöktü üstüme. Türkçe ödevini zar zor bitirdim. Matematiğin kapağını açmadım. El işi ödevi erteledim. Dişlerimi fırçalamadım. Kendimi yatağa zor attım. Gündüz çok yorulmuştum. Düşmüştüm, sol dizim ağrıyordu. Babama çaktırmadan, ortalıkta fazla dolaşmadım, odama çekildim. Yatağa külçe gibi yığıldım. Ter içinde uyandım. Karnım ağrıyor, dizim şişmiş. Fena! Tuvalete gittim. İçim yanıyordu, mantı fena yapmıştı beni. İki bardak su içtim. Tekrar yattım. Rüyamda başında tuhaf bir külah, sakallı, yaşlı, güzel bir adam. ‘Oğlum, yarın Selamsız’a git. Aslı diye engelli bir kız var. Üsküdar’da mendil satar. O’nun köpeklerini sokağa attılar. Yardımcı ol.’ dedi. Korkuyla uyandım. Kimdi o adam? Ne Aslı’sı, ne köpeği? Yorganı başımdan aşırıdım. Yatağa iyice gömüldüm. Bayılmışım. Yine aynı adam. ‘Oğlum, benim adım Selami Ali.’ dedi, başımı okşadı, gülümsedi.

Annem,
‘Oğlum kalk, geç kalıyorsun’ diye söyleniyordu.
‘Off anne ya, yavaş biraz...’
‘Noldu oğlum?’
‘Ne noldu?’
‘Rüya mı gördün?’
‘Evet’
‘Ne gördün?’
‘Boş ver anne ya...’
Kahvaltı yapıp servise yetişmek için çıktım. İnternetim sınırlıydı. Google’u açtım. Selami Ali yazdım. Aman Allahım, o da ne! Doğum tarihi belli değil. 1691 yılında İstanbul’da ölmüş. Üsküdar’da türbesi varmış. Bir ara Bursa’ya gitmiş. Bağlarbaşı’nda, Fıstıkağacı’nda, Bulgurlu’da tekkesi varmış. Tekke ne ya? Resmi yok mu acaba? Görsellere baktım. İh... Hiç bişey yok. Ya o zaman fotoğraf var mıydı? Üff ya! Kim demişti? Aslı... Aslı Gülümser. Hımm. Üsküdar’da mendil satıyor. O kadar çok mendil satan var ki! Şu Suriyeli çocuklardan zaten ortalık geçilmiyor. Çingeneler de var. Kürt göçmenler... Offf ya. Napıcam ben şimdi? Öğleden sonra okulu kırdım. Babam öğrenirse fena yapacak. Olsun. Nerden öğrenecek?

Üsküdar'a geldim. Marmaray'ın Meydan çıkışındayım. Şuraya otursam mı?
 Bana bi çay bi poğaçı...'
 'Neli olsun?'
 'Peynirli.'
 Selamsız'dı değil mi?
 Hımm... Yazalım bakalım.
 Aman Allahım. Kafayı yiycem. Ya ne bunlar?
 Üsküdar Selamiye sokağı. İsme bak! Bi adam sokaktan geçerken kimseye selam vermezmiş. Esnaf gidip adamı şikâyet etmiş. Bize selam vermiyor diye. Hatta adama, 'Selamsız' adını takmışlar. Bir yetkili sokağa gelmiş. Adamı bulmuş. Birlikte yürümüşler. Olayın nedenini sormuş. Yürürken, adam, 'bakın' demiş. Adam bakınca ne görsün! Dükkânların önünde duranların çoğu korkunç görünüyor. Yüzleri tuhaf... Hayvanlara benziyorlar. Hatta daha korkunçlar. 'Sen bunlara selam verir misin?' Yetkili şaşırılmış. Korkudan ödü patlamış. Adamdan ayrılmış. Esnafı toplamış. Onlara, 'Asıl selamsız sizsiniz. Kendinize çeki düzen verin. Halinize bakın.' demiş. Esnaf, Yetkili'nin uyarısını dikkate almış, kendilerine çeki düzen vermişler. Ama semtin adı Selamsız kalmış.
 Çok tuhaf! İyi ki Google var. Limiti de aştım sanırım.
 Şimdi Aslı'yı bulmalıyım.

Poğaçı berbat. Çay da midemi bulandırdı.
 Eee bu kıızı nasıl bulucam? Selamsız'a gitsem? Yandaki adamın okuduğu gazeteye gözüm takılıyor. Nee? Yok artık! Ya rüyada mıyım yoksa? Uyanmadım mı ben? Okula gitmedim mi? Okulu asmadım mı? Biri çimdik atsa. Gazetede Aslı. Aslı Gülümser... Nası ya?
 'Amca okuyunca kısacık bakabilir miyim?'
 Gülümsüyor.
 'Tamam' diyor.
 Birkaç dakika sonra uzatıyor. Süzüyor beni iyice. Şaşırdı.
 Aslı Gülümser, engelli. Tekerlekli sandalyesiyle Üsküdar'da mendil satıyor. Dükkândan bozma tek göz oda bir yerde Pamuk ve Leydi adını verdiği iki köpeğiyle birlikte yaşıyor. Üç hafta önce, ev sahibi Aslı'yı dışarı atmış. Neden olarak da köpekleri göstermiş. Aslı, Roman. O yüzden horlanıyormuş. Pamuk'la Leydi korunaksız ona mı yansın? Kendisi evsiz kaldı ona mı? Yoksa Roman olduğu için horlanmaya mı? Haberde Aslı'nın Doğancılar parkında sabahladığı yazıyordu. Amca, 'gazete senin olsun' deyip kalktı. Doğruca eve gittim. Annem şaşırdı. Rüveyı anlattım, gazeteyi gösterdim. 'Oğlum, kardeşin de gelsin çıkıp Aslı'yı bulalım' dedi.

Emine geldi. Annemin yaptığı patatesli gül böreğinden bi tabak mideye indirdi. Çıktık. Aslı'yı İskele'ye varmadan kaldırımında bulduk. Çok sevindi. Pamuk ve Leydi'yle ilgili bilgiler aldık. Eski model bir telefonu vardı. Numarasını yazdık. Babamın geliş vaktine kadar aradık. Bulamadık. Aslı'nın kimsesi yok mu? Var, ancak o, görüşmek istemiyor. Biricik anacığını, yıllar önce yitirmiş, sonra köpekleri onu korumuş, kollamış, güvende tutmuş. Belediyeden, seni sığınma evine, köpeklerini de barınağa alalım demişler, kabul etmemiş. Hikâye uzun. Otuz yaşında Aslı. Ailesi Selamsız'da yaşıyormuş eskiden. Bir gün kardeşi eve dönmemiş. Günlerce aramış taramışlar haber yok. Gitmiş çocuk. Karakola gitmişler, ona sormuşlar, buna danışmışlar, ıh. Hiçbir iz yok. Komşular bir gün toplanıp Üsküdar'ın dört bir yanına dağılmış, kardeşini bulmuşlar. Yaz. Hava sıcak. Çocuk kaybolunca bir parkın hayvan kulübesine sığınmış. Üç gün orada takılmış. Gündüz çıkıp esnaftan yiyecek birşeyler alıyormuş. Adamlar acıyıp veriyorlarmış. Aslı ise kaza geçirmiş. Bacakları tutmaz olmuş. Derken ailesi dağılmış. Bir vakıf tekerlekli sandalye bağışlamış. Üsküdar'da mendil satmaya başlamış. Pamuk ve Leydi'ye burada tanışmış. Onlara kazandığı üç kuruşun bir kısmıyla yiyecek alıyormuş. Leydi ile Pamuk'un da evi yok. Selamsız'da bir oda

kiralamış. Kendisi gibi mendil satan bir arkadaşı yardımcı oluyormuş.

Şimdi evsiz, parkta sabahlıyor ama havalar sıcak. Soğuyunca nolacak?

Pamuk'la Leydi için babam da devreye girdi.

Herkes seferber oldu. Tam bir hafta sonra Aslı'ya uğramıştık ki ne görelim?

Pamuk gerçekten pamuk gibi, Leydi ise tam bir Leydi.

Nasıl sarmaş dolaş olmuşlar.

Aslı gerçekten gülümsüyordu.

Annem, 'kızım' dedi, bizim yanda yaşlı, kimsesiz bir teyzemiz var. Bir odası boş. Zaten tek başına oturuyor. Söz ettim. 'Çok isterim' dedi.

Aslı anneme sarıldı.

Gözyaşlarımı tutamadım.

Ahhh Selami Ali... Bütün bunlar senin başının altından çıktı. ■

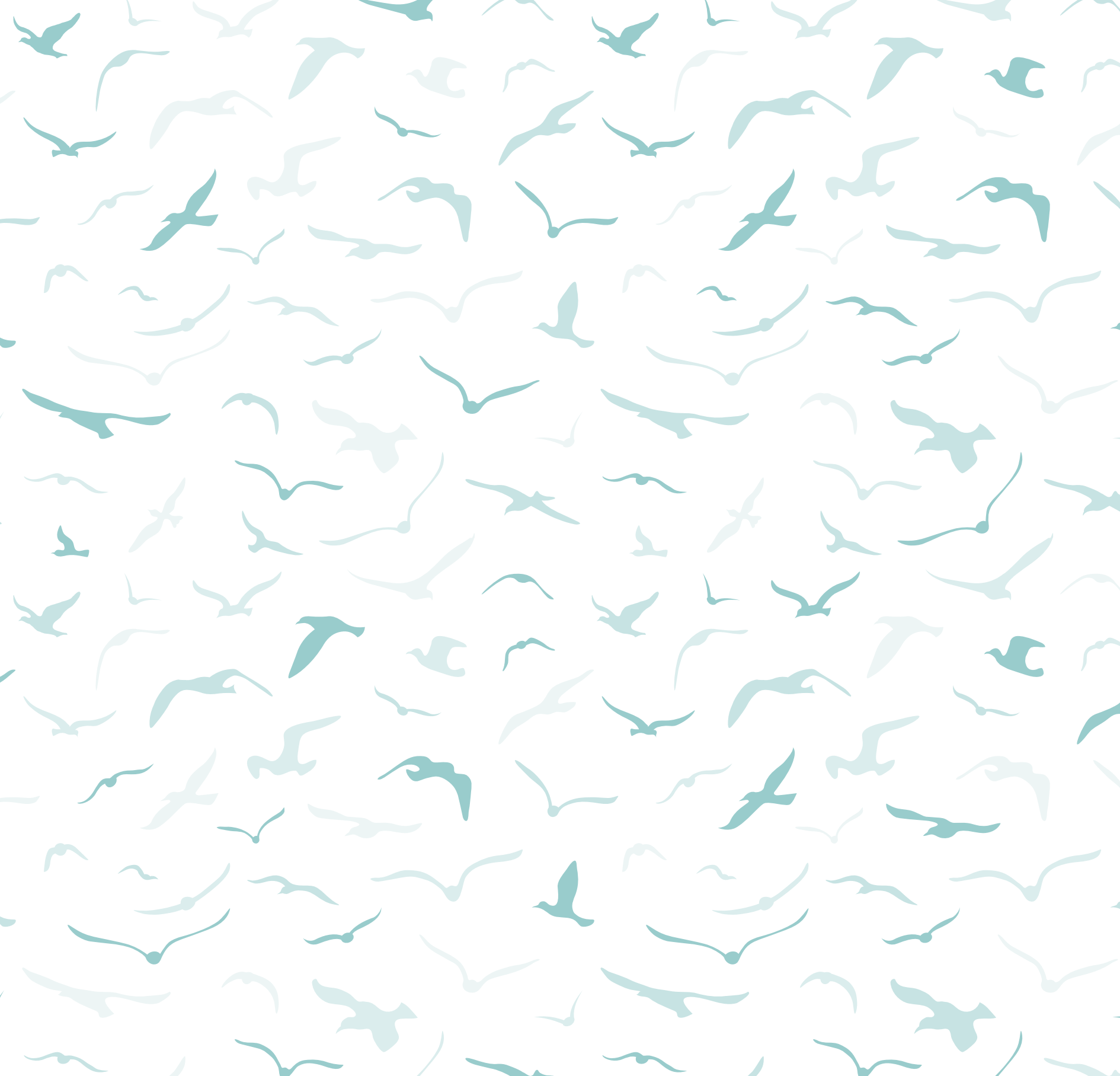

ÜSKÜDAR
Masalları

Filozof Ali

MUSTAFA AYDOĞAN

Her çocuk mutlaka okula gider. Altı yaşından sonra okula gitmek gerekir. Sonra devamı gelir. Biri biter biri başlar okulların. Hiçbir çocuk okulun bir gün biteceğini düşünmez; sadece çalışır, yorulur, erkenden kalkar ve sınavlara girer. Okulda hep bir şeyler öğretmeye çalışırlar. Ben, açık söylemek gerekirse, birçok şeyi Ali'den öğrendim. Okul arkadaşım Ali'den. "Filozof" derlerdi ona. Ben de alıştım. "Filozof Ali" derdim ona, o da umursamazdı. Beni severdi. Birçok maceramız oldu, çok tehlikeler atlattık, çocukluğun pınarından birlikte içtik. Kendinden bahsetmeyi sevmezdi hiç. Sadece anlatırdı Ali. Sustuğunda bile anlattığı bir şey olurdu. Onun her hareketinden bir anlam çıkarmaya çalışırdım. Büyük bir anlam. Hatıraları vardı Ali'nin. Bir çocuktan beklenmeyecek kadar çok hatıra sahipti ve bu hatıraları yeri geldiği zamanlar anlatırdı. Geçenlerde yine birçok şey anlattı bana.

Ali, bir ara Tunceli'de bulunmuş, babasının öğretmenliği dolayısıyla. Munzur çayında yüzmüşler, sularla boğuşmuşlar, çok güzel günleri geçmiş orada. Ama bir gün ölüyordum, dedi Ali. Şu an seninle konuşuyorsak eğer, bu benim fazladan sayılacak hayat hikâyesinin bir parçasıdır. Çay diyorum ama sen anla ki büyük bir nehir.

Çayda yüzüyoruz birkaç arkadaşla. Keyfimiz yerinde. Her noktasını biliyoruz, her akıntısına aşınayız Munzur'un. Böyle ama insanın hesap etmediği şeyler de oluyor bazen. O gün de hesap etmediğimiz bir

şey oldu ve uysal uysal akan su birden şiddetlendi, güçlendi, büyük ve hırçın bir ırmağa dönüştü. İri bir kütüğün üstüne oturmuş, suyun akıntısına bırakmıştık kendimizi. Kütük birden alabora oldu ve her birimiz bir tarafa savrulduk. Şiddetli akıntı bizi boğmak için elinden geleni yapmaya başladı. Diğerlerini kaybetmiş ve yalnız başıma su ile boğuşmaya başlamıştım. Sanıyordum ki bu saniyeler benim son saniyelerim ve birkaç dakika sonra ölmüş olacağım. İleride bir kaya olduğunu biliyordum. Büyük bir kaya idi ve çayın tam ortasındaydı. Biz ona "orta kaya" diyorduk. Bu kayayı tutma konusunda başarılıydım. Şimdi son bir şansım kalmıştı ve bu kayayı yakalamalıydım. Eğer yakalayamazsam kesin olarak gitmiştim. Kayayı gördüm, ona doğru yüzdüm ve son bir hamle ile ellerimi uzattım. Uzattım ama tutunması o kadar da kolay olmadı. Neyse ki bana armağan olan son gücümle kayayı yakaladım ve üzerine çıktım. Nefes nefese kalmıştım ve ölümden kıl payı kurtulmuştum. İşte böyle oldu. Bundan kısa süre sonra da İstanbul'a, Üsküdar'a tayini çıktı babamın. Birkaç yıldır buradayız. Babam... Sana babamın hikâyesini anlatayım dedi, birden. Babamın değil de aslında Golden'in hikâyesi. Ben iyice dikkat kesilmiştim. Çok dinlemek istiyordum, heyecanlı "anlat hadi!" dedim.

Babam birkaç hafta önce öldü, dedi. Sabah namazını kılmaya gidiyordu. Yolun karşısındaki camiye az kalmıştı. Birkaç adım daha atacaktı ki otobüs gelmiş

ve babamı altına almış. Sonra hastaneye götürdüler. Ben otobüsü görmedim. Babamı da ondan sonra bir daha görmedim. Hastaneden bir tabut içinde getirdiler. Hepimiz ağladık. Sonra, yolunda öldüğü camiye götürdüler. Musalla taşında tabutun içinde yatan kişinin babam olduğunu bir türlü kabul edemedim. Namazını kıldılar, ben de katıldım. Sonra da Karacaahmet Mezarlığı'na götürdük ve gömdük. Golden isimli tüyleri beyaz bir köpeğimiz vardı. Bir gün nasıl olduysa evden bizden habersiz çıkıp gitmiş. Köpekler akıllıdır evi tekrar bulur derler ama bizim Golden galiba yolu şaşırması ki bir daha dönmedi. Benim aklım Golden'de kalmıştı. Günlerce sokak sokak aradım. Bulamadım.

Birkaç gün önce şiddetli bir yağmur yağmıştı. Yağmurun çok şiddetli yağdığı bazı zamanlarda deniz kıyıya doğru taşarmış. Annemden duymuştum. Birkaç gün önce yağın yağmur yine denizi kıyıya taşımıştı. Golden de o günlerde kaybolmuştu. Belki de taşınan deniz Golden'i de yakalamış, denize taşımış ve boğmuş olabilirdi. Bunun düşüncesi bile korkunçtu benim için. Golden boğulamazdı, Golden ölemezdi, Golden benim kucağımdan bir yere sığmazdı. Onu kucağıma alır ve severdim. Annem kızardı bana ama kendimi tutamazdım.

Köpekler hakkında insanların bilgileri azdır. Keşke herkes biraz Platon olabilseydi. Bu Yunanlı düşünür köpekler hakkında tarihin en büyük ve en önemli sözünü söylemiş: "Köpekler bir filozofun ruhuna

sahiptir." Oysa iki üç yaşındaki bir insanın aklına sahip olduğu da söylenir bu insan canlısı yaratıkların. Neyse. Golden'den bahsediyorduk. Bizim Golden de Platon'un bahsettiği gibi bir filozofun ruhuna sahipti. Onunla aya gidebilirdim, çünkü yolu ve kokuyu takip ederek beni evime geri getirebilirdi ve üstelik bu yolculuk neşeli de olurdu. Çünkü filozoflarla birlikte yola gitmek insana neşe verir.

Golden'i pek sevmezdi aslında babam. Benim ısrarımla alınmış ve beslenmişti. Herkes beni kırmamak için katlanıyordu Golden'e. Babam da öyle. Ne ki babam öldü. Golden, babam öldüğü günden sonra tuhaf davranışlar içine girdi. Tıpkı bizim gibi üzüldü ve ağladı. Gözlerinden yaşlar aktığını gördüm. Bir köpeğin ölüm kokusunu almasına hiç ihtimal vermiyordum ama işte gözlerimle şahit oluyordum. Sonra da kayboldu.

Babamı ziyaret etmek ve bir fatiha okumak üzere içimizdeki acıyla birlikte mezarlığa doğru yola koyulduk. Golden'i unutmuştuk. Babamın acısı bütün acıların üstüne çıkmıştı. Karacaahmet Mezarlığı'ndan içeri girdik. Mezarların arasından babamın mekânına doğru yürüdük. Babamın mezarına yaklaştığımızda bir ses duyduk. Bu, Golden'in sesiydi. Aman Allahım! Golden burada ne geziyor! Gelmiş, babamın mezarının kenarına oturmuş ve çaresiz öylece etrafa bakınıp duruyordu. Bizi görünce şaşırıp, koşmak istedi ama koşmasına gerek kalmadı. Ben hemen ona doğru koştum ve kucaklaştık.

Aklıma hemen Köpek Öldüren Kanalı geldi. Bu kanalı duymuş olmalısınız. Belki de duymadınız. Hiç önemi yok. Zaten İstanbul'un gizemlerini, çok uzun yıllar yaşamış insanlar bile çözemezler. Bu kanal, büyük, karanlık ve ölümcül bir dehlizdir. Topkapı Sarayı'nın tam altında bulunmaktadır. Buradan başlayan kanal, denizin metrelerce altından aşağı yukarı 150 derecelik bir açıyla Kız Kulesi'ne gider. Kule askeri bölge olduğundan ve defalarca yangınlar geçirip tahrip olduğundan dolayı buradaki dehlizin çıkışının neresi olduğu bilinmiyor. Bu dehliz daha sonra Kız Kulesi'nden Salacak'a kadar uzanıp, buradan da hafif bir kavis çizerek Karacaahmet Mezarlığı'na varıyor. Mezarlıktaki çıkış da bilinmiyor.

Golden'in hali çok şeyler anlattı bana. Köpeklerin hali de filozofların haline benzer, çözdüğünüzü zannettiğiniz yerde bir de bakmışsınız ki daha da çıkmazın içine düşmüşsünüz.

Köpek Öldüren Kanalı'nı bildiğim için Golden'in bu kanalı kullanmış olup olamayacağını düşünmeye başladım. İşin tuhaf tarafı şuydu ki, eğer bu kanalı kullanmış ise mezarlığa çıkış yolunu nasıl bulmuştu? İşte bu mümkün değildi, çünkü kanal gerçekten köpekleri öldüren bir kanaldı. Golden buraya girmiş olsaydı kesin ölmüş olurdu. Çünkü zamanında bunu deneyenler olmuş. Köpek Öldüren Kanalı'nın varlığını ve çıkış noktasını bilen bir keşiş bir gün çok merak etmiş ve yanına sevdiği köpeğini de alarak elinde bir meşale ile dehlize girmiş. On beş dakika kadar yokuş

aşağı bu dehlizde ilerlemeye devam etmiş, ancak yeraltına doğru devam ettikçe hava iyice ağırlaşmış ve kendisi de korkmaya başlamış. Sonuçta geri dönmüş ve manastırdaki çıkıştan toprak yüzüne çıkmış. Neden sonra bir de bakmış ki köpeği ortada yok. Telaşlanan keşiş hemen yeni bir meşale daha yakmış ve iyice önüne bakarak kanalda 5 dakika daha yürümüş. Bir de ne görsün, köpeğin cesedi yerde durmakta.

Golden'in Köpek Öldüren Kanalı'nı bilmediğini söyleyebilirim. Hatta çok daha fazlasını söyleyebilirim. Ne ki sözüz uzatmaya gerek yok.

Ali, Golden'in oraya nasıl geldiğini ve kaç gündür mezar başında bulunduğunu anlayamadıklarını söyledi. Fakat şunu da söyledi; "Dualarımızı yaptık mezarlıktan çıkıyorduk. Çıkış kapısına doğru yaklaşırken Golden, kucağımda son nefesini verdi. Cesedini mezarlıkta bir köşeciğe gömdük."

Hikâye acıklı ama Ali'yi dinlemek her zaman güzeldir benim için. Hâlâ bana güzel hikâyeler anlatır.

İnsanın hikâyeler anlatan bir arkadaşının olması iyidir. Hayvanları sevmek iyidir. Onlar insanları severler çünkü. Bir evleri yoktur ve kış geldiğinde üşürler. Babası ölmüş çocukları da anlamak gerekir. Söylendiğine göre, geceleri sadece babası ölmüş çocuklar için doğan ve uyuduklarında onların saçlarını okşayan bir yıldız varmış. ■

ÜSKÜDAR
Masalları

Ressam Hoca
Ali Rıza Dede

SALIHA MALHUN

Bir varmış bir yokmuş. Allah'ın ince, nazik, güler yüzlü, tatlı sözlü, güzel huylu kulları o vakitler pek çokmuş. İstanbul, Asya ile Avrupa kıtasını o gergefli boğazında tıngır mıngır sallarken asırlar da birbirini kovalamış.

O vakitler Üsküdar âdetâ bir masalmış. Altûnîzâde, Bağlarbaşı, Karacaahmet, Doğanlılar ve Nuhkuyusu bu masal şehrin en güzel, en nadide semtleriymiş. Hele Salacak bulutlar arasından görünen bir gelin gibiymiş. Bu masalı okuyan çocuklar da eski masal şehri Üsküdar'ı tanımak için can atan akli evvel, zehir gibi zeki çocuklarmış. Anlamadıkları eski kelimeleri okumaktan hiç korkmaz, sözlüklere bakmaktan hiç yılmazlarmış.

O sırmalı zamanlarda Üsküdar'da Hoca Ali Rıza Dede adında güngörmüş, safâ sürmüş, aksakallı pâk yüzlü, kadife sesli, kırmızı fesli, çok neşeli pek çelebî bir ressam dede yaşarmış. Ressam Dede her sabah ahşap konağından eşeği kadife ile çıkar mahallenin miyav miyavlarına sütlerini, köpeklere ekmeğini ve kuşlara buğdayını savurup, esnafa selâm vere vere iskeleye inermiş. Oradan denize ve Kız Kulesi'ne bakıp efkârlanmış. Çünkü o devirde çocuklar daha pek küçük yaşta alınır, hünerleri

bütün dünyaya ulaşan bir hattat ve nakkâş olurlarmış.

Ressam Dede üzülmüş çünkü gelecek devirdeki çocuklar belki de artık bu kelimelerin mânâsını dahî anlayamayacaklarmış. Aziz Mahmud Hüdâî kimdir, Hasan Üsküdârî kimdir belki de hiç tanımayacaklar diye dertlenir dururmuş.

İşte o gün de bu hüznle tuvalini, boya takımını ve ceketine kopcalayıp astığı çantasıyla bedestene uğrayıp eksik birkaç malzemesini aldıktan sonra Salacak'a doğru yola koyulmuş. Üsküdar'ın mîmârî abidelerinin önünden geçerken gözlerini kapar onların derûnundan gelen mûsîkiyi duymaya çalışmış.

Ressam Hoca Ali Rıza Dede bu masal şehrin eşsiz manzaraları ve mîmârîsi yeryüzünden ve hafızalardan silinip gitmesin diye mütemadiyen onların resmini çizermiş. “Yegâne zevk ve emelim memleketimin tatlı semaları altındaki aşçıyanları, mahallelerini, manzaralarını ele alarak onlara hayat vermektir.” dermiş. En çok da Üsküdar meydanının ortasına kondurularmış olan Sultan Üçüncü Ahmed Çeşmesi'ni severmiş. Çünkü eskiden padişahlar büyük seferlere bu meydandan hareket eder Üsküdarlı

çocuklar ilk sefer gülbanklerini, zafer naralarını bu meydanda işitir, sırmalı sancaklara bakarak serhat boylarında kahraman bir asker olmayı düşlerlermiş.

Derken bir gün resim yaptığı bir ağacın gölgesinde peynir ekmeğini ve domatesini yedikten sonra ikindi ezanına kadar şu resimciği bitireyim demiş. Geçmiş tuvalin başına. O da ne? Tuvalin içinde bir küçük kız ağaçların ardından ona el sallıyormuş. Bir tuhaf olmuş Ressam Dede kendi kendine çimdik atmış;

“Ne oluyor yahu? Yoksa ben uyudum mu, rüyamı görüyorum?” diye kendi kendine söylenmeye başlamış.

Küçük kız;

“Hayır Ressam Hoca Dede siz uyumadınız ben rüyamda sizin yanınıza gelmek istedim demiş.

Ressam Hoca Dede çok şaşırılmış;

“Hayy Allah müstehakkını versin cici kız peki neden rüyanda beni görmek istedin anlat hele demiş.

Küçük kız tablonun içinde Ressam Dede’ye doğru yaklaşır;

“Eğer beni buradan çıkarırsanız size anlatırım” demiş.

Ressam Hoca Dede düşünmüş taşınmış hemen

eline fırçayı alarak tablonun içine bir merdiven çizmiş ve basamakları tuvalin kenarına kadar uzatmış. Küçük kız basamakları tek tek çıktıktan sonra tuvalin dışına doğru ayağını atarken tutması için de elini Ressam Hoca Dede’ye uzatmış. Ressam Dede hoop küçük kızı kollarından tutup tuvalden çıkarıvermiş. Küçük kız bir yandan elbisesini düzeltirken bir yandan da şaşkınlıkla etrafına bakıyormuş. Ressam Dede de doğrusu bu davetsiz konuğunu merak ediyormuş.

“Söyle bakalım küçük sultan adın ne senin? Nerde yaşarsın, ne yaparsın? Tablomun içine nasıl geldin anlat hele...” demiş.

Küçük kız altın sarısı saçlarını elleriyle toplayıp tokası ile bağladıktan sonra benim adım Ayşe Su demiş. 2016 senesinde Üsküdar’da yaşıyorum ve beşinci sınıf öğrencisiyim. Ben çok küçüklüğümden beri resim yapmayı çok seviyorum ve büyüdüğümde çok iyi bir ressam olmak istiyorum. Geçen derste öğretmenimiz bana; “Biliyor musun Ayşe, yaptığın bu Üsküdar resimlerini görünce Ressam Hoca Ali Dede’yi hatırladım. O da bu semtte doğmuş ve İstanbul’a dair, bu semte dair eşsiz tablolar yapmış. Eğer o zat şimdi yaşasaydı seni çok

sever ve alnından öperdi” dedi. Doğrusu öğretmenim bunları söyleyince ben de sizi çok merak ettim ve hiç olmazsa rüyamda görmek için Allah’a dua ettim. O da benim duamı kabul etti ve kendimi sizin tuvalinizin içinde buldum. Lütfen izin verin elinizi öpeyim zira rüyam bitmeden ve ben uyanmadan bir an önce size soracağım çok şey var.”

Ressam Hoca Dede hayretini gizlemeyerek “Fesuphanallah demiş son derece duygulanarak elini öpen Ayşe Su’yu alnından öpmüş ve; “Şimdi söyle bakalım ne öğrenmek istiyorsun güzel kız?” diye sormuş.

“Ben... İyi bir ressam nasıl olunur onu merak ediyorum dedeciğim” demiş. Boyaları nasıl hazırlamalıyım, renk seçimi ve fırçayı kullanmaktaki sırları öğrenmek istiyorum.”

Ressam Hoca Dede sakalını sıvazladıktan sonra;

“Hımmmm... Demek iyi bir ressam olmanın sırrını öğrenmek istiyorsun küçük sultân. Şu halde seninle bir yolculuğa çıkalım sana işin sırrını göstereyim demiş.

Birlikte inmişler Üsküdar Meydanına. Allah Allah Hoca Dede zamanında ne kadar da değişikmiş Üsküdar. Hiç de kalabalık değil

meydan ve sokaklar. Minibüs, otobüs ve taksi durakları yok. Sokaklar adeta mis her taraftan çiçek kokuları geliyor. İnsanlar da ne kadar zarif ve güzel giyinmişler şu hanımlardaki renk renk feraceler, beylerdeki fesler, bastonlar ne kadar da şık ve güzel. Ya şu çocuklar fırıl fırıl elbiseleriyle sanki bir peri.

Ressam Hoca Dede;

Pekâlâ, küçük sultân öncelikle öğretmenine ve sana teşekkür ediyorum. Kendi zamanınızda beni unutmadığınız için. Unutmak bir yana yaşadığın şehri sevdiğin ve onun tarihine merak duyduğun için. Ve yine teşekkür ederim sana benim zamanımın kelimelerini öğrenmeye ve anlamaya çalıştığın için. Zira sizin zamanınızda “mütemadiyen” kelimesini bile anlamak zor olsa gerek siz çocuklar için.

“Evet haklısınız Ressam Dedeciğim. Ama öğretmenimiz İngiliz çocuklarının daha çok küçük yaşta kendilerinden yüzlerce sene evvel yaşamış Şekspir’i anladıklarını söyledi. Biz neden anlamayalım bizden yüzyıl önceki dedelerimizi. Bence yapabiliriz bizde azıcık merak salsak ve çalışsak. Çünkü başka yabancı dilleri de pekâlâ öğreniyoruz daha ilk mektepte. Bakın alıştım bile sizin gibi konuşmaya okula

mektepe dedim. Bu biraz da alışkanlık etmemize bağlı öyle değil mi dedecim?”

Ressam Hoca Dede hayretle Ayşe Su’yu dinliyordu.

“Ne akıllı, ne güzel çocuksun sen gel seni bir kerecik daha koklayayım sevgili torunum.” dedi. Ayşe Su’nun da doğrusu hiç itirazı yoktu buna. Ressam Hoca Dede;

“Şu hâlde ilk derse başlayalım dedi. Şu gördüğün çeşmeyi çizmeye başlamadan evvel ne yaparsın?” diye sordu. Ayşe Su elini çenesine koyup bir müddet çeşmeyi inceledikten sonra; “İlk önce iyi bir tuval seçip, boyalarımı hazırlarım ve...”

“Hayır... dedi Ressam Dede, onu sormuyorum, onlardan önce ne yaparsın?”

Ayşe Su bir müddet daha düşündü, taşındı sessizce yüzüne baktı dedenin.

“Peki siz ne yapardınız?” diye sordu. Ressam Dede;

“Hah! İşte birinci sırrımız bu küçük sultân! Ben evvelâ resmini yapacağım çeşme, ağaç ev yahut deniz ve tepelerle, her şeyle konuşurum.”

Ayşe Su şaşırılmıştı;

“Nasıl yani... dedi. İnsan çeşmeyle, evlerle, ağaçlarla ve denizle nasıl konuşabilir ki? Onlar

bizi duyabilirler mi? Hem onların konuştuğunu hiç duymadım ben şimdiye dek. Yoksa onlar konuşuyorlar mı dede?”

Ressam Hoca Dede sakalını sıvazlayarak gülümsedi. Sen onları dinlemesini bilersen elbette konuşurlar seninle. Ama bu konuşmayı sizden başka duyan ve anlayan olmaz. İstersen selâm ver ve konuş çeşmeyle.

Ayşe Su şaşkınlıkla çeşmeyi epey inceledikten sonra;

“Merhaba güzel çeşme. Ben Ayşe Su. Daha önce de babamla senin önünden çok geçtik ve ben defalarca senin kurnalarından su içtim ama konuştuğunu hiç bilmiyordum. Lütfen söyler misin seni en güzel şekilde nasıl resmedebilirim? Bunun bir sırrı var mı?”

“Elbette dedi çeşme. Sesi billur gibi şakıyordu. Daha önce hiç bu kadar güzel bir ses duymamıştı. Eğer beni hakikatimle resmetmek istiyorsan öncelikle benim huylarımı bilmelisin küçük kız. Gördüğün gibi ben bir çeşmeyim. Yüzyıllardır bu meydandan kimler geldiii, kimler geçti. Ben hepsine de musluğumu açtım ve suyumı verdim. Bu zengin, şu fakir, şu ayyaş, şu meczup, şu hırsız, bu katil, şu Müslüman, bu Ermeni yahut Musevi diye hiç kimseyi ayırmadım. Her

avucunu açana kana kana suyumdan içirdim. Kurdu, kuşu, kedileri, köpekleri bağrımda serinlettim. İşte beni resmetmen için benim bu huylarımı bilmen ve senin de bu güzel huylara sahip olman gerekir Ayşe. Aksi takdirde benim hakikatimi çizemezsin ancak karşıdan taklit edebilirsin. Ressam Hoca Dede'miz sağ olsun bizim dilimizden anlar, konak, sebil, cami, tekke ayırmaz hepimizle her gün selâmlaşır ve bizimle konuşmadan tek bir resim bile yapmaz, fırçasını tuvale dokundurmaz.”

Hayretler içinde kalmıştı Ayşe Su. Çeşme ile, ağaç ile, ev ile konuşana ne derlerdi? Ressam Hoca Dede bunu anlamış gibi cevap verdi.

“Kendi kendine konuşana deli derler evlât ama gerçekte eşya ile konuşana ise velî! Şimdi anladın mı iyi bir ressam olmanın sırrı neymiş?”

“Evet... dedi Ayşe Su. Sanırım anlamaya başladım dedecim. Sanırım iyi bir ressam olmanın sırrı evvelâ iyi huylara sahip olmak. Tabiattaki cömertliği ve iyiliği, karşılıksız sevgiyi öğrenmeden ve anlamadan bu dünyada değil ressam hiçbir şey olamazmıyız!”

“Hah! İşte bütün sır bu çocuğum dedi. İyi bir insan olmak. Evvela insan olabilmek. İyi bir insan aynı zamanda en iyi bir sanatkârdır.

Bu sırada üstü başı kir pas içinde bir yaşlı adam geldi çeşmeye. Zorlukla kurnaya eğilip su içmeye çalıştı. Ressam Hoca Dede hemen koşup ihtiyarın kolundan tuttu ve su içmesine yardım etti. Çeşmede çok üzülmişti bu duruma. Kurnasından içli içli ağlama sesi gelmeye başlamıştı. Oradan geçen meydanın köpeği Kavruk acıklı bir ses çıkararak baktı ihtiyara. İnsanlardan başka her varlık sanki anlamıştı yaşlı adamın ızdırabını. Ressam Hoca Dede;

“Gel sen de öbür kolundan tut bakalım...” dedi Ayşe'ye. Adamın üstü başı çok kirliydi ve pis kokuyordu. Keçeleşmiş saçlarının arasından adeta bitler kaynaşıyordu. Etraftaki insanlar ihtiyara adeta iğrenerek bakarken Ressam Dede hiç çekinmeden onu yürütmeye çalışıyordu. Nihayet bir hamamın önüne geldiklerinde Ressam Hoca Dede hamam önünde peştemalleri sepete yığan adama; “Ohennes Baba sen şu garibanı soyadur ben şimdi evden temiz elbise alıp gelip kendi elimle yıkayacağım.” dedi.

Ayşe ile birlikte pencerelerinde gardenyaların, menekşelerin bulunduğu konakların arasından geçerek nihayet Ressam Dede'nin ahşap konağına vardılar.

“Aman Allah’ım dedi Ayşe Su. Hayretten adeta küçük dilini yutmuştu. İşte ben şimdi gerçekten bir rüya görüyorum dedi. Bu tablolar, bu manzaralar, renkler ne kadar enfes!”

Ev bütün sıcaklığı ile adeta sarmalamıştı Ayşe Su’yu. Şu an yaşadığı bir rüya da değil, bir masaldı adeta. Bir Üsküdar Masalıydı... Geçmişin, mâzinin masalı.

Ressam Hoca Dede;

“Rica etsem güzel kızım, ben ihtiyarcığı yıkayıp gelene kadar sen de rüyandan uyanmadan bize bir sıcak çorba pişirirsen... Allah ne verdiyse evde sofrayı hazırlayıversen... Döndüğümüzde hep beraber oturursek evlatcağımız... Ha ne dersin?”

Gözleri dolmuştu Ayşe Su’nun. Şimdi bir şey daha öğreniyordu ki iyi bir ressam olmak sadece iyi resim yapmak ve büyük galerilerde şık kıyafetler içinde önemli kişileri davet ederek sergi açmak değil, bilâkis yoksullara çaresizlere iyilik etmek ve yemeğini ve giysilerini onlarla paylaşmış.

“Elbette... Elbette hazırlarım dedecim” dedi. Ressam Hoca Dede’yi uğurladıktan sonra mutfağa koyuldu. Nefis bir tarhana çorbası yaptı. Zeytin, peynir, ekme ve İncir reçeli de

vardı. Hepsini güzel bir tepsinin içine koyup salona getirdi. Kanepeye oturup Ressam Dede’nin odasına, eşyalarına baktı. Her biriyle tek tek konuştu ve onlarla tanıştığına çok çok memnun olduğunu söyledi.

Derken artık uykusu gelmeye başlamıştı. Ne kadar gayret ederse etsin gözlerinin kapanmasına mani olamıyordu artık.

Bir ses ona;

Ayşe... Ayşe... Hadi kızım resim kursuna geç kalıyorsun diye sesleniyordu. Gözlerini açtığında rüyada olduğunu anlamıştı Ayşecik. İşte böyle sevgili çocuklar.

Bu hayat bir masal gibi işte bir varmış, bir yokmuş. İnsanlar hem varmış hem yokmuş. Aslında hiç ölüm yokmuş. İnsanlar her an varmış, her an yokmuş. O sırmalı zamanlarda Üsküdar’da Hoca Ali Rıza Dede adında güngörmüş, safâ sürmüş, aksakallı, pâk yüzlü, kadife sesli, kırmızı fesli, çok neşeli pek çelebî bir ressam dede yaşarmış.

Ressam Dede o gün yoksul ihtiyarla hamamdan döndükten sonra Ayşe Su’ya seslenmiş ama onu görememiş. Salonda dumanı henüz üzerinde tüten mis kokulu bir çorba ile sofrayı duruyormuş. Gelecekte bu ruhu yaşatacak olan şimdiki

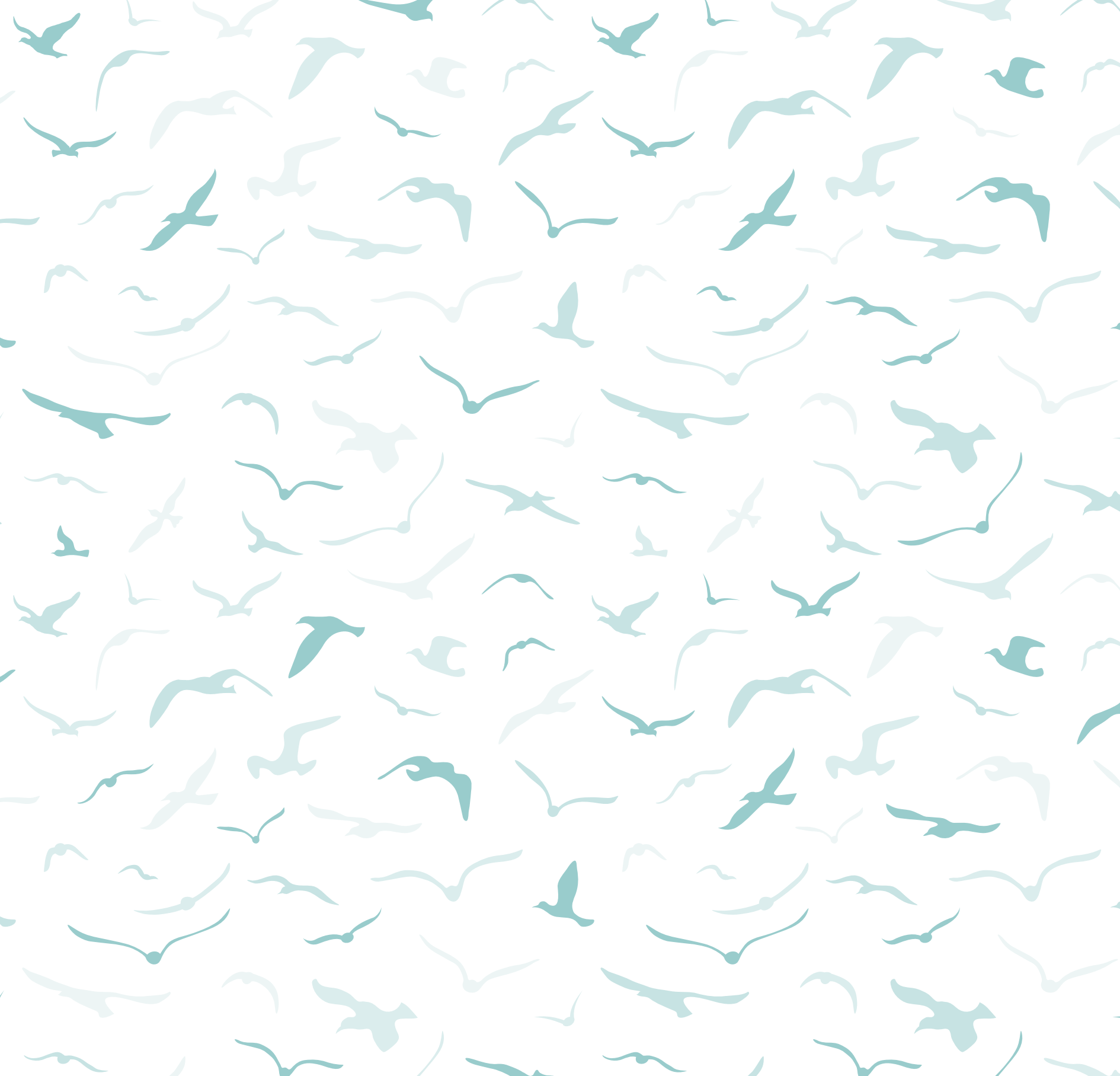
zamanın çocukları bu sofrayı unutmasın diye onu bir güzel resmetmiş ve sizlere hediye etmiş. Üsküdar'ın bütün küçük ressamları onu unutmamışlar ve küçük Ayşe Su büyüdüğünde rüyasını unutmamış çok iyi yürekli bir insan ve de çok başarılı bir ressam olmuş. O da Ressam Hoca Dede'den öğrendiği sırrı bütün öğrencilerine öğretmiş. Bu sır; insana ve eşyaya iyi ve merhametli davranmak ve iyi insan olmakmış. ■

ÜSKÜDAR
Masalları

Meraklı
Yavru Kuş

SEVDA KARAÖMER

Evvel zaman içinde kalbur saman içinde, cinler cirit oynar iken eski köşkün içinde, bir vardı bir yoktu. Pırl pırl bir havası olan güzel mi güzel bir ilçe vardı. İsmi Üsküdar'dı. Uçsuz bucaksız büyüklükte bir denizi ve denizin kıyısında görkemli camisi, dertsiz tasasız yaşayan mutlu insanları, bu güzelliklerin içinde yaşayan, eşine az rastlanır türde olan bir Prenses kuşu vardı. Geldi yuvasını Emre isminde iyi yürekli bir çocuğun yaşadığı evin çatısının altına kurdu. Yaşadığı şehirden kötü yürekli martı Hırçın yumurtasını kırmasın diye kaçınca, Üsküdar'daki bu evde yuvasını kurup, soyunu devam ettirecek yavrusunun büyümesini mutlu mesut izlemeye başladı.

Emrecik mavi yeşil gövdesi, uzun sarıkuyruğu ve rengârenk kanatlarıyla çok güzel olan bu kuş gelip çatılarına yuva kurunca çok sevindi. Uyandığında ilk işi pencereye koşup seyretmektir. Yumurtasının üzerinde oturmasını, ara sıra gelip ona yiyecek getiren eşini ilgiyle takip etti. Zamanı gelip yavru kuş yumurtadan çıkınca onu ilk gören de Emre oldu. İlk cık sesini çıkardığında hayretler içinde kaldı: Yavru kuşun ne dediğini anlıyordu.

“Anne” dedi, yavru kuş.

Tabi küçük kuşun annesinin yuvasını kurduğu bu çatının altında yaşayan Emre'nin kuşların dilini anlayabildiğinden hiç haberi yoktu.

Emre heyecanla annesine gidip “Kuşun ne dediğini

anladım” dediğinde, annesi “tabi oğlum” dedikten sonra, gülümseyerek başını okşadı.

Arkadaşlarına anlatınca onlar da alay ettiler.

Yavru kuş, meraklıydı her şeye; sorularının ve isteklerinin arkası gelmiyordu.

“Anne ne zaman beni de götüreceksin gittiğin yerlere? Artık uçabilirim, bak” dedikten sonra aceleyle kanatlarını açıp yuvadan uçmaya çalıştı. Annesi son anda yakalamasa, az kalsın düşecekti.

“Ah yaramaz acele etme, acele işe her zaman şeytan karışır” dedi.

“Ama anne çok merak ediyorum yuvamızın dışını, denize daha yakından bakmak istiyorum. Bu kocaman camiyi görmek ve ona konmak istiyorum” dedi.

“Hayır” dedi, anne kuş; biz o camiye konamayız.

“Nedenmiş” diye itiraz edecek oldu.

Annesi , “Sus dedi her şeyi anlaman gerekmez.”

O anda Emre ile göz göze geldi. Emre gülümsedi, meraklı yavru kuş, “Ne bakıyorsun?” diye sordu.

Emre beklediği fırsatı yakaladığını düşündü.

“Merhaba küçük kuş, ismini söylesene bana. Benim adım Emre.”

“İsmim Sarışın.”

Güldü Emre, “Niye Sarışın, üstünde her renk var oysa?”

”Sana ne; hem ne bileyim annem öyle koymuş adımı.”

“Tamam, kızma Sarışın. Arkadaş olmak istiyorum seninle. Hem ismin de çok güzelmiş.”

Birbirlerine bakıp güldüler.

“Tamam, arkadaşız” dedi Sarışın.

Emre'nin iyi bir çocuk olduğunu biliyordu. Camın önüne kendisi için koyduğu yiyecek ve su çok işine yaramıştı. Bu arkadaşlıktan zarar gelmez diye düşündü.

“Emre beni şu sahildeki camiye götürsene” dedi, bir sabah Sarışın.

“Götürürüm ama annen izin vermez ki.”

“Anneme söylemeyiz biz de, çok merak ediyorum. Ona Kuşkonmaz Camisi diyorlar. Annem söylemişti gerçekten camiye konamıyorlarmış ama ben gideceğim ve konacağım.”

“Olmaz” dedi Emre, “Annen izin vermiyorsa vardır bir sebebi.”

“Bana ne” dedi içinden Sarışın, “Emre'den bana fayda yok, gideceğim işte.”

Fırsat kollamaya başladı, kanatları biraz daha güçlensin kaçıp gidecekti.

Emre annesiyle Üsküdar sahiline gezmeye gittiklerinde gördüğü camiyi merak etmişti doğrusu. Sarışın söyleyince annesine sordu.

“Şemsi Paşa Camisine neden kuşlar konamıyor anlamadım, kuşlara engel olan ne?”

Annesi biraz düşündü.

“Emin değilim ama hem kuzeyden hem güneyden

esen rüzgârların kesiştiği bir noktada olduğu için demişti babam.”

Anlamadı Emre, fakat sesini çıkarmadı. Arkadaşları çağırıyordu. Bir an önce gitmeliydi.

Günler, haftalar geçti. Sarışın büyümüşü ve artık kendi başına uçabiliyordu. Bazen Emre ile kısa gezintilere çıkıyorlar bu esnada etrafı keşfediyorlardı. Ne kadar ısrar ettiyse de Emre onu Kuşkonmaz Camisine götürmedi.

“Olmaz” diyordu, “Annen izin vermiyor.” Sarışın her defasında sinirlenip “Aptal, her lafı dinlemek zorunda mıyız!” diye söyleniyordu.

Sarışın'ın başka arkadaşları da vardı. Denizkızı Rüya ve onun en yakın arkadaşı kavuniçi parlak renkli bir balık olan Süslü. Onlara hayallerini, gezip görmek istediği yerleri anlatıyor, birlikte hayaller kuruyorlardı. Tüm bunlar yaşanırken Sarışın'ın bir çift kötü bakışın kendisini adım adım takip ettiğinden hiç haberi yoktu. Hırçın, uzun aramalar sonucunda bulmuştu bu özel kuşun yaşadığı yeri. Gizleniyor ve fırsat kolluyordu. Amacı, Sarışın'ı kaçırmak, martıların efendisine teslim etmektir. Doğrusu ne istediğini bilmiyordu efendisinin bu güzel kuşlardan. Sadece körü körüne itaat ediyordu. Aradığı fırsatı sonunda bir sabah yakaladı Hırçın. Her şeyden habersiz olan Sarışın, o sabah sessizce annesine ve Emre'ye görünmeden yuvasından uçtu.

Rüya ve Süslü onu kararlaştırdıkları yerde bekliyordu. Rüya denizden çıktıktan iki saat sonra normal ayaklara sahip olabiliyordu. Bu süreyi Sarışın ve Süslü ile gezip yeni yerler keşfederek geçireceği için çok heyecanlıydı. Süslüyü küçük bir kabın içine deniz suyu koyup kucağına aldı.

“Hadi ilk önce camiye gidelim” dedi Rüya.

Sarışın Rüya’nın omzuna kondu. Şen şakrak camiye doğru yürüdüler. Arkalarından sinsice gelen Hırçın’dan haberleri yoktu üçünün de.

“Ne kadar büyükmüş bu cami” dedi Süslü.

Caminin üstündeki bulutlar gülümsüyor gibi geldi Sarışın ve Rüya’ya.

“Havalanmak istiyorum, bulutların yanına gitmek, oradan caminin minaresine konmak ve güzel Üsküdar’a bakmak istiyorum.” Süslü içini çekti, “Ne güzel uçabilmek” dedi.

Rüya, “Üzülme Süslü. Biz de yüzebiliyoruz, mutlu olmak için sebepimiz var” diye konuştu.

“Bekleyin beni burada” diyerek havalandı Sarışın.

Bulutlara doğru çırpıtı kanatlarını, fakat rüzgâr sert esiyordu. Caminin üzerinden geçemedi, yönünü kaybederek savruldu. Tam o esnada Hırçın belirdi. Hızla Sarışın’ın üstüne atıldı ve kanadından çekti. Son anda büyük bulut gelip Sarışın’ı düşerken tutmasa küçük kuş hızla yere düşecekti. Bulut onu alıp köpüklerinin arkasına sakladı. Sarışın yaralanmıştı, uçamazdı, Bulut da yere inemezdi.

Çaresiz kalmışlardı. Yerde ise Rüya ve Süslü, dakikalar içinde olup bitenleri, korku içinde seyrediyordu. Hırçın, Sarışın’ı bulamadığı için delirmiş gibi Rüya’nın ve Süslü’nün üzerine kanat çırpıtı.

O sırada Prenses kuşu, Sarışın için yiyecek bulmaya gitmişti, döndüğünde yavrusunun yuvasında olmadığını gördü. Hemen Emre’nin penceresine kondu. Hayır, orada da yoktu. Tık tık cama vurdu. Emre, anne kuşun ötüşünden bir terslik olduğunu anladı. Evet, Sarışın yuvada yoktu.

“Ah yaramaz, sonunda dediğini yaptı, kendi başına ya da arkadaşlarıyla Kuşkonmaz’ı görmek için gitmiş olmalı” dedi. “Gidelim hemen, Sarışın’ı başına bir şey gelmeden bulmalıyız.”

Emre Prenses kuşla birlikte, camiye doğru, acele ile koşmaya başladı. Anne kuş çok endişeliydi: “Ya başına bir şey geldiyse? Babamız da uzaklarda, Emre çabuk olalım ne olur” diye cik cik öttü.

Rüya ve Süslü hızla üzerlerine gelen Hırçın’dan kaçarak denize doğru koştular. Son anda tam Hırçın onları yakalamak üzereyken denize atladılar. Hızla denizin derinliklerine dalarken Sarışın’ı bıraktıkları için çok üzüldüler fakat yapabilecekleri bir şey yoktu. Martıların gagalarının çok keskin olduğunu biliyorlardı, zarar verebilirdi. Hırçın peşlerini bırakınca geri dönüp yardım edecek birilerini buluruz belki diye umut ettiler.

Emre ve Prenses kuş, caminin bulunduğu kıyıda “Sarışın! Sarışın! “diye seslenirken o sırada Emre’nin arkadaşları da geldiler. Emre, Sarışın’ın kaybolduğunu söyleyince birlikte aramaya başladılar. Fakat baktıkları hiçbir yerde Sarışın’dan iz yoktu. Deniz kıyısına biraz yaklaşınca kayıkların arkasına saklanmış olan Rüya ve Süslü’yü gördüler. Rüya Emre’yi görünce heyecanla büyük bulutu işaret etti. “Orada Sarışın, bulutun içinde ve yaralı” dedi.

Anne kuş hemen havalandı büyük buluta doğru, fakat aynı anda martı Hırçın da çıktı ortaya. Tam Prenses kuşunu yakalamak üzereydi ki, kuzeyden ve güneyden esen sert rüzgârlarla savrularak dengesini kaybetti, yere düştü. Emre’nin arkadaşları koşup, Hırçın’ı kendine gelmeden yakaladılar. Onlar ne yapacağını düşünürken, anne kuş buluta yükseldi ve Sarışın’ı bulutun köpüklerinin arasında buldu. Mutluluk içinde sarıldılar birbirlerine. Anne kuş nasıl teşekkür edeceğini bilemedi büyük beyaz buluta. Bulut birkaç yağmur damlasıyla cevap verdi onlara. Emre şefkatle Sarışın’ı kucağına aldı, yuvasına götürmesine yardım etti Prenses kuşuna. Onların güvende olduklarından emin olunca arkadaşlarının yanına döndü. Arkadaşları martıyı büyük bir kutunun içine koyup ne yapacaklarını düşünüyorlardı o sırada.

Emre deniz kıyısında Sarışın’dan haber bekleyen

Rüya ve Süslü’ye arkadaşlarının güvende olduğunu söyledi.

“Yaptıklarınız doğru değil biliyorsunuz değil mi?” diye, biraz kızarak konuştu.

“Haklısın” diye, utanç içinde cevap verdiler Emre’ye. “Bir daha büyüklerimizin izin vermediği hiçbir şeyi yapmayacağız, söz” dediler. “Peki” dedi, Emre “Herkes hata yapabilir, bir musibet bin nasihatten iyidir derler. Yeter ki siz bundan sonra sözünüzde durun.”

Emre arkadaşlarıyla ne yapacağız bu martıyı diye konuşup tartışırken yaşlı bir gemici yanlarına gelip ne konuştuklarını sordu. Olan biteni duyunca, biraz düşündü ama yüzü hemen güldü.

“Bakın çocuklar şu gördüğünüz kocaman gemi var ya, onun kaptanı ile konuşayım martıyı ona verelim gittiği yere götürsün.” Çocuklar birbirlerine soran gözlerle baktılar, endişeliydiler.

“Ya geri dönerse.”

“Hayır, çocuklar merak etmeyin o kadar uzaklara gidecek ki o gemi, martı asla geri gelemez” diyerek çocukların içini rahatlattı.

Dediğini yaptı yaşlı gemici. Martıyı kaptana teslim etti. Çocuklar yürekten bir oh çektiler sonunda. Emre Sarışın’dan, Prenses kuşunun martıların efendisinin kıskançlığı yüzünden kaçtığını öğrendi. Soylarının devamı için gizlenmeleri ve dikkatli olmaları gerektiğini yavru kuş da yeni öğrenmişti.

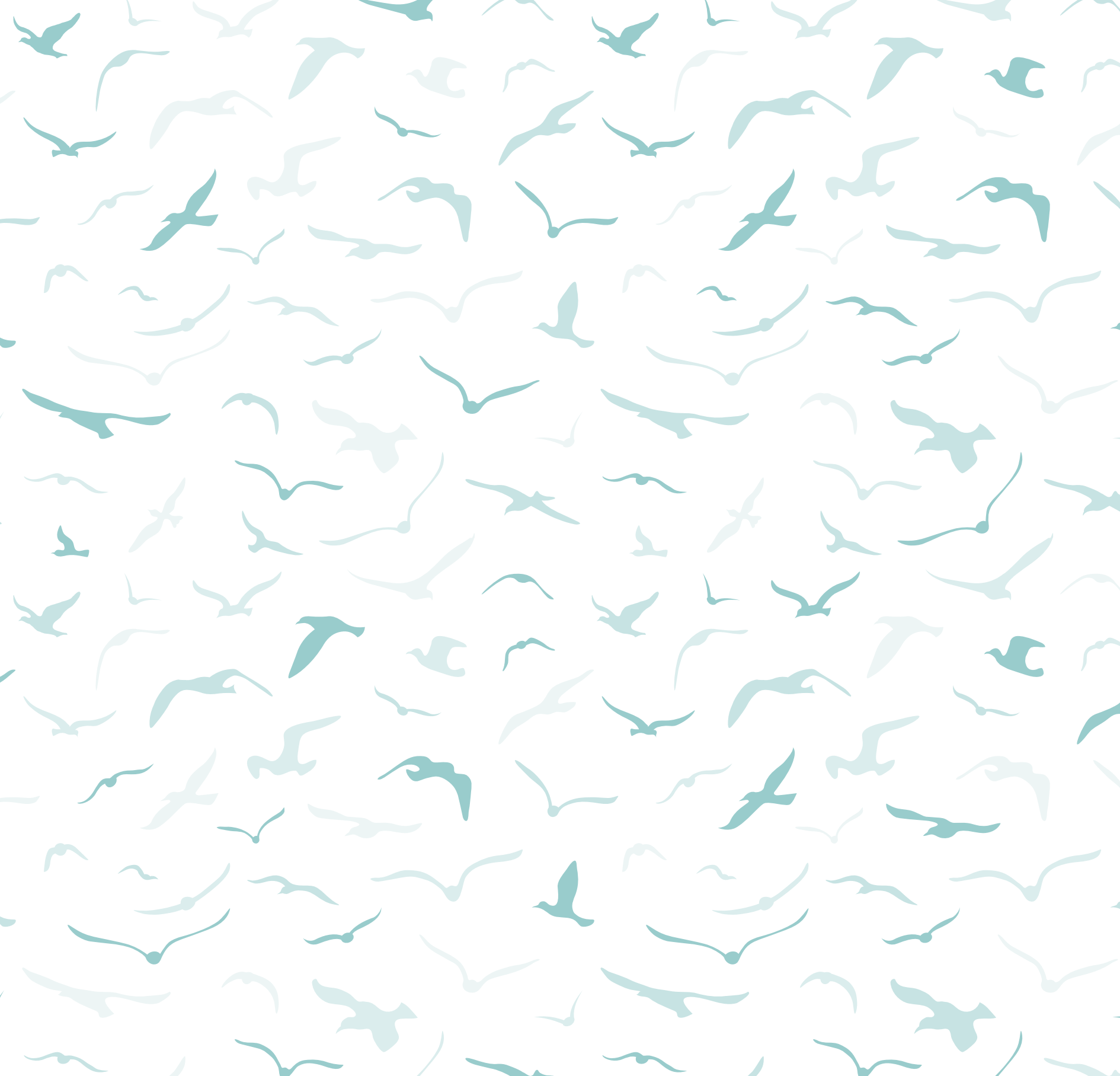
Doğal olarak söz dinlemediği için pişmandı. O da söz verdi bir daha annesinin sözünden çıkmayacağına. Gerçekten sözlerini tuttular. Bütün yaramazlar büyüklerini dinlediler. Zaman geçti prenses kuşları çoğaldı. Mutlu insanlarla bu güzel şehirde yaşamaya devam ettiler. Emre dillerini anlayabildiği bu kuşlarla büyüdü. Onlar erdi muradına... Bütün akıllı ve laf dinleyen çocuklar da oturdu büyüklerinin dizinin dibinde. Mutlu mesut yaşayıp bol bol oyun oynadılar. ■

ÜSKÜDAR
Masalları

Tılsımlı Kozalak

KÜBRA BAŞ

Bir varmış bir yokmuş. Ne var, ne yokmuş. Hem var, hem yokmuş. Üsküdar'ın bahçelerinde bülbüllerin öttüğü, derelerinden şırl şırl suların aktığı, evlerin tahtadan, elbiselerin pazenden olduğu, yakacağı odundan, ekmeğin taştan çıktığı vakitlermiş. Parayı tanıyan az, itibar edense azdan da azmış. Üsküdarlı çocuklar denizden çıkan balıktan tutun da ağaçtaki dalla, sokaktaki taşla bile dostmuş.

Yazın Çamlıca tepesinde çamların gölgesinde serinlemeye çıkılır, kış için soba tutuşturmaya kozalak toplanırmış. Çocuklar en güzel kozalakları bulmak için birbirleriyle yarışır, en beğendiklerini de nadide bir oyuncak olarak saklarlarmış. En büyük, en düzgün, en güzel renkli kozalağa sahip olmak onlar için büyük mutlulukmuş. Yalnız taze kozalaklar daha kıymetliymiş. Çünkü o taze kozalaklardan birinin Çamlıca'daki bütün ağaçların mis kokusunu içine alan bir tılsım taşıdığına inanılırmış. Çocuklar Çamlıca'ya her çıktıklarında tılsımın peşine düşermiş. Onu bulanın bütün ormanı bulmuş olacağını, bir daha tepelere çıkmasına gerek kalmayacağını düşünürlermiş. Bu tılsımdan çocukları kimin haberdar ettiğini bilen yokmuş. Doğrusu, kimse de bunu merak etmemiş.

Yazın köylere gidemeyen, Çamlıca tepesine de çıkamayanlara çalı, çırpı, kozalak toplayıp getiren bir dede varmış. Herkes onu öz dedesi gibi severmiş. Adı Aziz dede imiş. Onun hesabında para geçmez; bahçeden badem, kıvırcık, elma kabul edilirmiş. Böylece elini para denen dünya kirine değdirmeden geçimini sağlarmış. Aziz dedenin ırgatı kocaman

gözlü, güleç yüzlü, ağaç kabuğu renginde, alacalı bir eşekçikmiş. Rengine bakarak çocuklar ona da Kozalak adını yakıştırmışlar. Kozalak'ın boynundaki boncuklu çingirak çın çın duyulunca bütün çocuklar oyunu bırakıp koşar, ona sarılıp sevmek için sıraya girerlermiş. Kozalak, çocukların kendisine sarılıp oynamalarından mutlu olurmuş çünkü o da çocukları ve gördüğü her şeyi çok severmiş. Çocuklar bazen Kozalak'ın rüyalarına bile girermiş.

Çamlıca tepesinin en güzel kozalaklarını toplayıp sokak sokak dolaştıkları bir gün Kozalak bir gölgede oturmuş, dinleniyormuş. Çocuklardan biri gelip ona tılsımlı kozalak bahsetmiş. Onu bulursa mutlaka saklayıp kendisine getirmesini söylemiş. Çünkü onun yürüyemediği için evden çıkamayan bir kardeşi varmış. Çam ağaçlarının kokusunu, gölgesinde serinlemenin tadını çok merak ediyormuş. Bu merak onun mutlu olmasını engelliyormuş. Bizim ırgat Kozalak, tılsımlı kozalağı nasıl bulacağını düşünürken uyuyakalmış. Uyumaz olaymış! Gözünü Aziz dedenin bahçesinde değil, daha önce hiç gitmediği, görmediği bir ormanda açmış. Gerçi onun şuncacık ömründe gördüğü tek orman Çamlıca'daki çamlıkmış ya, neyse o bizim konumuz değil şimdi. Ne diyorduk? Hah! Kozalak korkudan titreyerek nerede olduğunu, oraya nasıl gittiğini düşünürken yanına bir tilki gelivermiş. Sanki önceden beri tanıyormuş gibi, "Hoş geldin Kozalak kardeş." demiş tilki.

-Ho...ho...hoş buldum tilki kardeş. Nereden tanıyorsun beni? Adımı nasıl bildin?

-İnsanlarla dura dura hayvanlar âlemini unutmuşsun anlaşılın. Biz birbirimizi ezelden beri tanırız.

-İyi ama ben buraya daha önce gelmedim ki. Seni de hiç görmedim.

-Bırak şimdi, bu uzun mesele. Sen buraya niçin geldiğini biliyor musun?

-Hayır. Nasıl geldiğimi de bilmiyorum üstelik.

-Seni buraya ağaçların piri getirdi. Biz ona sevgi ağacı deriz. Sana tılsımlı kozalağın yerini öğreteceğim.

-Gerçekten mi? diye bağırıp sevinçten zıp zıp zıplamaya başlamış olduğu yerde.

-Hadi tilki kardeş hiç oyalanmadan gidelim sevgi ağacına.

-Gidelim gitmesine ama onun yanına gitmek Çamlıca tepesine çıkmaya benzemez bilesin. Yolda dev sarmaşıklar olacak. Sağlı sollu küstüm çiçekleri... Evvela sarmaşıkları aşıp sonra küstüm çiçeklerinin gönlünü yapacaksın. Anlaştık mı?

Anlaşmaz olurlar mı hiç? Kozalak için çocuk oyuncuğu hepsi. Hemen yola koyulmuşlar. Sarmaşıklar sandığından daha çetin çıkmış Kozalak'ın. Mayalarındaki aşk öyle kuvvetliymiş ki bir türlü çözememiş onları. Sonunda mücadeleyi bırakıp tatlı tatlı konuşmuş:

-Bakın güzel sarmaşıklar, sevgi ağacından öğreneceğim şey yürüyemeyen bir çocuğu mutlu edecek. Ona mutlaka ulaşmalıyım. Sizlerden rica ediyorum, yol verin bana.

Bu kibar ricası karşısında çözülmüş dev sarmaşıklar. Zaten amaçları Kozalak'a tatlı dille kapıların kolayca açılacağını öğretmekmiş. Kozalak teşekkür ederken onlar da özlerindeki aşk

mayasından koymuşlar semerindeki heybeye hediye olarak.

Sonraki durağı küstüm çiçekleriymiş. Onlara sarmaşıklara olduğu gibi yaklaşmak çok tehlikeliymiş çünkü bu çiçekler kendilerine dokunan olursa küsüp hemen yapraklarını kapatırmış. Kozalak tatlı diliyle, sarmaşıklardan aldığı aşk mayasıyla küstüm çiçeklerini oyalamış ve hiçbirine dokunmadan, gönüllerini yaparak yolun o kısmını da aşmış.

Gide gide sonunda sevgi ağacına varmışlar. Ormanın en güneşli, en yeşil, en cıvıl cıvıl yeriymiş burası. Sevgi ağacı başına serçelerden taçlar takmış, gölgesinde en güzel çiçeklere yer açmış. Onu ziyarete gelen misafirlerine de en sağlam, en konforlu köklerden birini tahsis etmiş. Kozalak'ın bu güzellik karşısında dili tutulmuş adeta. Tilki onu sarsmış:

-Hey, kendine gel Kozalak! Tutulmanın sırası değil. Tılsımlı kozalağın yerini öğreneceksin. Böyle hayrette kalırsan döndüğünde çocuklara öğretemezsin.

Kozalak hemen silkelenmiş ve sevgi ağacının hitabına kulak vermiş:

-Hoş geldin Kozalakcığım. Benim adım Sevgi. Köklerim ormanın her yerine yayılmıştır. Ağaçlar normalde kökleriyle topraktan beslenirler ama burada işler biraz farklı. Burada ben toprağı besliyorum köklerle. Ona kendimden, kendi özümden katıyorum. Yani sevgiyle dolduruyorum. Bunu sadece burada yapmıyorum elbet. Tohumlarım var. Onları dünyanın her yerine gönderiyorum. Gittikleri yerlerde tıpkı benim gibi kök salarak sevgi yayıyorlar. Böylelikle topraktan biten her şeyde sevgi mayası oluyor. Bu maya bitkilerden hayvanlara, hayvanlardan da insanlara geçiyor. İnsanlardaki

sevginin kaynağı elbette ben değilim. Onlar zaten eşsiz bir aşkla dünyaya gönderiliyorlar. Benim görevim sadece bunu hatırlatmak...

Kozalak duyduklarına, gördüklerine inanamıyormuş. Şaşkınlığı bir kenara bırakıp sormuş:

-Sizi anlıyorum ancak ben buraya tılsımlı kozalağın yerini öğrenmeye geldim. Evinden çıkamayan bir çocuğa Çamlıca'daki ağaçların kokusunu götürmem gerek. Kendini daha iyi hissetmesi için o kozalağı bulmalıyım. Bana onun yerini tarif eder misiniz?

“Elbette.” demiş sevgi ağacı. “Kalbinin yerini biliyor musun? Gönül de derler..”

Kozalak'ın her cümlede hayreti artıyormuş.

-Evet, biliyorum ama bunun benim soruyla ilgisi ne?

-Gönlünün içine gizlenmiş bir şey var. Sorularına cevap bulmak için önce onu keşfetmelisin.

Başka bir şey demeden gülümsemiş Sevgi. Başında tatlı bir şarkı tutturan serçelere bırakmış sözü:

Selam tatlı eşekçik, evimize hoş geldin
Bize güzel gönlünle hoş muhabbet getirdin
Biz öğrendik bunları, şimdi sıra sendedir
Aradığın her şeyin, özü şu gönlündedir

Üsküdar'da Çamlıca, yahut Belgrad ormanı
Bolu yaylalarına çık ya da Konya ovası
İstersen git Kars'a, Çorum yahut Ağrı'ya
Nerede olursan ol, tılsımı kendinde ara

Sevgi bir ağaç değil, o aslında özündür
Sadece senin değil, sen her şeye bölüştür
Gözün sevgiyle görsün, elin çalışsın onunla
Şimdi uyan uykudan, anlat tüm çocuklara...

Kozalak bir an silkinmiş ki ne görsün? Ortada ne tilki var ne kuşlar. Yalnız kuş gibi cıvıdayan çocuklar varmış sokakta. Aziz dede söylenerek gelmiş köşeden:

-Yordun beni mübarek. Bu saatte ne uykusu böyle? Çuvalları da bana taşıttın, alacağın olsun...

Kozalak kendini affettirmek için Aziz dedenin etrafında zıp zıp zıplayıp türlü numaralar yapıp durmuş. Sevinçten içi içine sığmıyormuş. Üsküdarlı çocuklara tılsımın bir kozalakta değil de gönüllerinde olduğunu anlatmak için rüyasındaki serçelerin şarkısını söyleyecekti. Ertesi güne kadar unutmamak için yol boyunca tekrarlamış:

Lay la lay la lay la lay...

Biz öğrendik bunları, şimdi sıra sendedir
Aradığın her şeyin, özü şu gönlündedir

Lay la lay la lay la lay...

Nerde olursan ol tılsımı kendinde ara

Sevgi bir ağaç değil, aslında o özündür
Sadece senin değil, sen her şeye bölüştür
Gözün sevgiyle görsün, elin çalışsın onunla
Şimdi uyan uykudan, anlat tüm çocuklara... ■

ÜSKÜDAR
Masalları

Kuş Evleri

TUĞRUL TANSER

Bir varmış, bir yokmuş. Allah'ın kulu çokmuş. Şirin bir kasabada Zuhal adında bir kız yaşarmış. Bu kız okumayı söktüğünden beri kitap okumayı çok severmiş. Yolculukta, parkta, evde, her yerde kitap okurmuş. Kitap okumayı bitirdikten sonra hayal kurar, hayata olumlu bakar, bilgi dağarcığını geliştirmiş. Her gün yeni bir kitap okumaktan daha güzel ne olabilir? Hem okumak, Allah'ın Kur'an-ı Kerim'deki ilk emri...

Zuhal kızın sevimli mi sevimli bir muhabbet kuşu varmış. Kuş, o kadar güzelmiş ki küçücük gözleri ıslık ıslık parlarmış. Allı, yeşilli, morlu, kırmızı, mavili tüyleri sanki bir ressam tarafından boyanmış. Başının üzerinde de bir sorguç varmış. Zuhal kız, muhabbet kuşunu çok severmiş.

Zuhal kız, muhabbet kuşuna konuşmayı öğretmiş. Muhabbet kuşu konuşmayı öğrendikten sonra kafesinden her çıktığında Zuhal kızın omzuna konar, hafifçe yanaklarını gagalar, çok güzel bir sesle:

-Öpücük, öpücük, dermiş.

Zuhal kız da kuşu eliyle omzundan alıp yumuşacık kanatlarını okşar:

-Cici cici diyerek severmiş.

Muhabbet kuşu da:

-Teşekkür, teşekkür, dermiş.

İlerleyen günlerde muhabbet kuşu odanın

içerisinde o köşe senin, bu köşe benim dercesine köşe kapmaca oynamaya başlamış. Zuhal kız, onu arasın diye odada bir yerlere saklanmış. Zuhal kız ne zaman eline kitap alıp okumaya başlasa saklandığı yerden çıkmış. Zuhal kızın sağ omuz başına konmuş.

Günlerden bir gün Zuhal kız, farklı bir kitap okumak istemiş. Hangi kitabı okuyayım diye düşünürken eline bir kitap almış. Kitabın sayfasını açar açmaz odanın içerisi gül kokularıyla dolmuş. Çünkü Zuhal kızın babaannesi kitabın içine gül yaprakları koymuş. Muhabbet kuşu, Zuhal kızın eline kitap aldığını görünce sevinçle kafesinden çıkmış. Zuhal kızın sağ omuz başına konmuş. Zuhal kız, kitabı yanındaki masanın üzerine bırakarak kuşu eline almış. Kanatlarını okşadıktan sonra kuşu sol omuz başına koymuş. Kitabı tekrar eline almış. Bu kitabın adı, Kuş Evleri imiş.

Muhabbet kuşu gayet güzel öttükten sonra:

-Oku, oku demiş.

İşte ne olduysa o dakikadan sonra olmuş. Zuhal kız, kitabı kuşun duyabileceği bir sesle okumaya başlamış. Kitapta aynen şunlar yazıyormuş.

“Bir zamanlar ülkemizde insanlar kendilerine ev yaparken kuşlar yuva yapsın diye çatı altlarına, duvar üzerlerine, pencere yanlarına kuş evi yaparlarmış. Ünlü mimarlarımız yapılarını

yapmadan önce kuş barınaklarının nereye yapılacağını hesap ederler, ona göre yapılarını yapmaya başlarlarmış. Yurdumuzda halen ünlü mimarların yaptıkları camilerin duvarlarında, çatı altlarında kuş evleri vardır. En güzel kuş evlerine İstanbul'da Üsküdar'da rastlanılır. Üsküdar'da Gülnuş Emetullah Valide Sultan Camisine ve Mihrimah Sultan Camisine yolunuz düşerse camilerin duvarlarında ve çatılarına yakın yerlerinde kuş evleri görürsünüz. Kuş evleri bu muhteşem camilerin duvarlarını o kadar süslemiştir ki her bir kuş evi tarih, sanat, kültür hazinesidir. Camilerin kapıları insanlara açıktır. Pencerele de kuşlara açıktır. Pencerele üzerindeki bütün süsler, girinti çıkıntılar kuşları eğlendirmek için yapılmıştır. Kuş evlerinde kuşların duyduğu mutluluk tarif edilemez. Küçük büyük bütün ziyaretçiler kuş evlerini seyredelerken kucak dolusu sevgiler geçer içlerinden. Camilerin avlusundan ayrılmak istemezler. Hem ezan sesi, hem kuş cıvıltısı huzur verir insanlara. Çocuklar oturup kuş cıvıltısı dinlerler. Kuş cıvıltısı dinlerlerken kuşlara hayran hayran bakarlar. Bu bakış açısına göre milletimizin insanlık anlayışının ne kadar yüce olduğu anlaşılır. Eğer sanat içteki güzelliklerin dışarı yansıması ise kuş evlerini yapan insanlar mükemmel insanlardır. Atalarımız, inanç ve

gayretle neler yapmışlar neler. Bizler de kültürel, sanatsal ve tarihsel değerlerimizi korumak için elimizden ne gelirse yapmalıyız. Atalarımızın ruh heyecanını gönlümüzde yaşatmalıyız. Eğer yolunuz İstanbul'a düşerse Üsküdar'a gidiniz. Gülnuş Emetullah Valide Sultan ve Mihrimah Sultan Camisinin duvarlarındaki kuş evlerini görünüz. Bu camilerin avlularında asırlık çınarlar vardır. Bir bahar mevsiminde ya da yaz aylarında bu camilerin serin avlularında kuş cıvıltılarını dinleyiniz. Asırlık çınarları seyrediniz. Kuş evlerini ve asırlık çınarları seyrederken ılık yağmurlar yağar kalbinize. Çiçekler gülümser size. Gül kokuları dolar içinize. Camileri, çınarları, kuş evlerini çok beğenirsiniz çok. Başınızı bir omza yaslayıp bir kuşu kanatlarından öpesiniz gelir. Çeşmelerin sebillerinden su içesiniz gelir. Gördüğünüz her şey çok güzeldir. Ama güzellikler de bakım ister.”

Zuhal kız, kitabı okumuş bitirmiş. Muhabbet kuşu tek kelime kaçırmadan Zuhal kız hayranlıkla dinlemiş. Minik kalbi sevinçle dolmuş. Zuhal kız oturduğu yerden kalkmış. Kitabı kitaplığa koymuş. Tekrar masasının yanındaki sandalyeye oturmuş. Muhabbet kuşu halen Zuhal kızın bir sağ omuz başına bir sol omuz başına konuyormuş. Gözlerinin önünde de kuş evleri canlanıyormuş. Muhabbet kuşu tatlı

hayallere dalmış. Kanatlarını açmış kuş evlerine gidiyormuş sanki. Bir iki dakika sonra Zuhal kıza, “öpücük öpücük” diyerek kafesine girmiş.

Ertesi sabah güneş doğunca ufuktan, eser kalmamış karanlıktan. Zuhal kız erkenden kalkmış. Elini yüzünü yıkamış. Kahvaltı masasını hazırlamış. Masanın bir köşesine muhabbet kuşu için ekme kırıntıları koymuş. Muhabbet kuşu kafesinden çıkıp kahvaltı masasının köşesine konmuş. Zuhal kıza her zamanki gibi:

-Öpücük, öpücük demiş.

Zuhal kız, muhabbet kuşunu avucuna almış.

Kanatlarını okşamış. Muhabbet Kuşu:

-Ben, bugün kuş evlerine gitmek istiyorum, demiş.

Zuhal Kız şaşırılmış doğrusu:

-Sahi mi diyorsun, demiş.

-Elbette sahi diyorum demiş muhabbet kuşu. Üsküdar’da Gülnuş Emetullah Valide Sultan ve Mihrimah Sultan Camisinin duvarlarındaki kuş evlerini görmek istiyorum. Dün sen kitap okuduğundan beri kuş evlerini düşünüyorum.

Zuhal kız düşünüp taşınmış:

-Ben seni kuş evlerine göndermem, özlerim, demiş.

Muhabbet kuşu üzülmüş. Odanın açık penceresinden dışarı uçup bir yere saklanmış. Zuhal kız da dışarı çıkmış. Muhabbet kuşunun

olabileceği her yere bakmış. Onu göremeyince içeri girip eline bir kitap almış tekrar dışarı çıkmış. Zuhal kız bu sırada, “cik cik” diye bir ses duymuş. Sesin geldiği yana bakmış. Muhabbet kuşu bir ağacın tepesinde incecik bir dala konmuş, Zuhal kıza bakıyormuş. Zuhal kız ona kitabı göstermiş. Muhabbet kuşu kanatlarını açıp uçmuş. Zuhal kızın omzuna konmuş. Zuhal kız onu eliyle avucuna almış. Muhabbet kuşu:

-Öpücük, öpücük, demiş. Ben kuş evlerine gitmek istiyorum.

Zuhal kız sormuş:

-Peki, nasıl gideceksin kuş evlerine?

-İki kanadım beni istediğim yere götürür.

-Şimdi içeriye girelim, kahvaltımızı yapalım. Sonra kuş evlerine gidersin.

Muhabbet kuşu bir sevinmiş, bir sevinmiş. Zuhal kızın bir omzundan bir omzuna konmuş. Zuhal kızla birlikte odaya girmiş. Odanın içinde köşe kapmaca oynar gibi bir o köşeye, bir bu köşeye uçmuş. Mutluluk oyunu oynuyormuş sanki. Zuhal kız:

-Hadi gel kahvaltımızı yapalım, demiş.

Muhabbet kuşu kahvaltı masasına konmuş. Ekme kırıntılarını yedikten sonra Zuhal kızla vedalaşıp keyifle pencereden dışarı çıkmış. Uçmuş, uçmuş. Derelerin, tepelerin üzerinden uçmuş. Biraz daha uçtukten sonra yorulmuş.

Yorulsa da kuş evlerine gitmekten vazgeçmemiş.
Dinlenmek için bir yer araştırmış.

O da ne? Karşısında şimdye kadar görmediği
güzellikte bir bahçe... Bahçede yeşilin bin bir
türüsü, çiçeklerin en süslüsü varmış.

Muhabbet kuşu:

-Hiç kötülük barınmaz böylesine güzel bir
bahçede, demiş. Bir ağacın dalına konmuş.

Bahçede çiçeklere ve ağaçlara bakarken ağacın
başka bir dalında kendisine benzeyen bir kuş
görmüş. İki kanadı onu kuşun olduğu dala
uçurmuş. Muhabbet kuşu içli bir sesle ötmüş,
ötmüş. Bir daha ötmüş. Yanında içli sesle öten
kuşu gören diğer kuş merakla sormuş:

-Sen ne hoş ötüyorsun. Kimsin, nesin?

-Zuhal kızın muhabbet kuşuyum. Pekiyi sen
kimsin?

-Ben de Yasemin kızın muhabbet kuşuyum.

-Benimle arkadaş olur musun?

-Olurum.

Zuhal kızın muhabbet kuşu ile Yasemin kızın
Muhabbet kuşu arkadaş olmuş. Zuhal kızın
muhabbet kuşu ikide bir:

-Kuş evleri, kuş evleri! Kuş evlerine gitmeden
ölürsem gözlerim açık gider, diyormuş.

Yasemin kızın muhabbet kuşu:

-Kuş evleri deyip duruyorsun. Ne demek kuş
evleri? demiş.

Zuhal kızın muhabbet kuşu, kuş evlerini öyle
güzel anlatmış ki:

-İstanbul'da Üsküdar'da camilerin duvarlarında
kuş evleri varmış. Camilerin kapıları insanlara,
pencereleri kuşlara açılmış. Camilerin
pencerelerine ve çatılarına yakın yerlerde bütün
süsler, girintiler, çıkıntılar kuşları eğlendirmek
için yapılmış. Kuşlar çok mutluymuş orada,
demiş.

Yasemin kızın muhabbet kuşu anlatılanları
hayretle dinlemiş:

-Ben de merak ettim kuş evlerini, demiş.

Zuhal kızın muhabbet kuşu:

-Ben kuş evlerine gidiyorum. İstersen sen de gel
benimle, demiş.

Muhabbet kuşunun bu teklifi üzerine Yasemin
kızın muhabbet kuşu düşünüp taşınmış. Sonunda
kuş evlerine gitmeye karar vermiş:

-Ben de seninle birlikte gidiyorum. Var mısın
uçma yarışına, demiş.

Zuhal kızın muhabbet kuşu:

-Çok usta bir uçucuyum ama yarış yapmam.
Hava trafiği kurallarına uyarım, demiş.

Böylece iki muhabbet kuşu kanat çırpmışlar.
Bahçe içerisinde bir oraya, bir buraya uçmuşlar.
Sonra bir ağaç dalına konmuşlar. Bir muhabbet
kuşu daha gelmiş yanlarına. Üç kuş olmuşlar. O

kuşa da kuş evlerini anlatmışlar. Sonradan gelen kuş:

-Ben de gitmek istiyorum kuş evlerine, demiş. Böylece üç kuş, aynı anda kanatlarını açıp uçmuşlar. Yüksekten uçmuşlar, alçaktan uçmuşlar. Hava trafiği kurallarına uymuşlar. Yürüyüş parkurlarının, piknik alanlarının üzerinden uçmuşlar. Ben diyeyim bir saat, siz deyin iki saat... Gökyüzündeki yolların uzunluğunu bilmiyorum. Ne desem yanlış olur. Bir süre sonra İstanbul görünmüş. Camiler de görünmüş görünmesine de üç kafadar kuşun karınları acıkmış. Zuhal kızın muhabbet kuşu: -Bir alışveriş merkezinin penceresine konalım. Vitrin reyonlarını seyredelim. Bizi gören görevliler aç olduğumuzu anlarlar. Pirinç taneleri atarlar önümüze. Pirinç tanelerini yeriz, kuş evlerine uçarız, demiş. Diğer iki kuş bu sözleri uygun bulmuş. İlk gördükleri bir alışveriş merkezinin penceresine konmuşlar. Ah kuşlar vah kuşlar! Ne var biraz daha sabırlı olsaydınız? Bu kadar yolu uçtuktan sonra ne vardı alışveriş merkezinin pencerelerine konacak? Biraz sonra kuş evlerine ulaştığımızda size insanlar bol yiyecek verirlerdi elbet. Alışveriş merkezinin pencerelerinde çivili tuzaklar varmış. Üç kuş, bu tuzaklara yakalanmış.

Küçücük gövdeler çivilere nasıl dayansın? Kuşlar, çırpınarak çivili tuzaklardan kurtulmaya çalışmışlar, ama nafile... Gittikçe güçleri tükenmiş. Nefes almakta zorluk çekiyorlarmış. Yardımlaşma ve dayanışmayı çok seven bir çocuk görmüş onları. Çocuğun insan ve hayvan sevgisiyle çarpan yüreği seyirci kalamamış bu duruma. Bir çığlık atmış, ama ne çığlık. Çocuğun annesi telaşlanmış:

-Ne var oğlum, ne oldu, neden çığlık attın? demiş. Çocuğun gözlerinden gözyaşları dökülüyormuş. Parmağıyla pencereyi işaret ederek:

-Üç kuş çivili tuzaklara yakalandılar. Çırpınıyorlar, demiş.

Çocuğun annesi ve alışveriş merkezinde bulunan müşteriler çocuğun baktığı pencereye bakmışlar. Üzülmüşler pek çok, ama kimsenin kimseye söyleyecek sözü yok. Asıl önemli olan bakmak değil, görmek. Hatta gördüklerimizden ders çıkarmak... Müşterilerden biri:

-Ne duruyorsunuz? Kuşlar can çekişiyor görmüyor musunuz? demiş.

Başka bir müşteri:

-Kuşlar ölecekler. Onları kurtaralım, demiş.

Üç beş kişi hemen pencerenin yanına gitmişler. Ölmek üzere olan kuşları tuzaklardan kurtarıp veterinerlere götürmüşler. Veteriner, kuşları

iyileştirmiş. Onlara yem vermiş. Zuhal kızın muhabbet kuşu:

-İşte benim güzel ülkemin güzel insanları, demiş. Böylece muhabbet kuşu ve diğer kuşların kanatlarına sevinç yüklenmiş. Birlikte Üsküdar'a doğru uçmuşlar. Gülnuş Emetullah Valide Sultan Camisine gelmişler. O yaz sıcağında cami avlusu o kadar serin, o kadar ferahmış ki. Kuşlar, sevinçle cami duvarındaki kuş evlerinden birine yerleşmişler. Kuş evleri gerçekten çok güzelmiş. Bir süre sonra Zuhal kız, muhabbet kuşunu özlemiş. Onu görmek için önce Üsküdar'daki Mihrimah Sultan Camisine gitmiş. Muhabbet kuşunu orada görememiş. Sonra Gülnuş Emetullah Valide Sultan Camisine gitmiş. Muhabbet kuşunu cami duvarında bir kuş evinde görmüş. Çok duygulanmış. Muhabbet kuşu, Zuhal kızı görünce sevinmiş. Çünkü onu çok seven, onu düşünen, özleyen Zuhal Kız varmış yanında. Muhabbet Kuşu:

-Öpücük, öpücük Zuhal kız, demiş.

Diğer kuşlar da Zuhal kızı mutlu edebilmek için muhabbet kuşuna eşlik etmişler.

-Öpücük, öpücük...

Ortalık birden şenlenmiş. Kuşların cıvıl cıvıl seslerini duyan diğer insanların yüzlerinde de mutlu ifadeler oluşmuş. Zuhal kız:

-Ey muhabbet kuşum! Gel sana bir bakayım.

Yumuşacık tüylerini okşayayım. Boynuna mavi boncuk takayım. Evimize gidelim, seni kafesin bekler, demiş.

Muhabbet kuşu, yuvasından uzak düşmüş yavru kuş gibi bakmamış Zuhal kıza:

-Burada gökyüzü daha mavi, ağaçlar daha yeşil. Kuş arkadaşlarım benimle cıvıl cıvıl ötüyor, demiş.

Başka bir muhabbet kuşu, Zuhal kızın muhabbet kuşunun yanına gelmiş:

-Serin esen rüzgâr tüylerimizi okşuyor. Camilerin revnaklarından, çeşmelerin sebillerinden, insanların gözlerinden sevgi akıyor, demiş.

-Zuhal kızın muhabbet kuşu Zuhal kızın bir omzundan bir omzuna konmuş. Başından geçenleri anlatmış:

Zuhal kız üzülmüş, çok üzülmüş. Bir kez daha:

-Kafesin seni bekler, eve gidelim, demiş.

Aslında Zuhal kızın muhabbet kuşu, Zuhal kızla birlikte eve gidip kafesine girebilirmiş, ama kuş evlerinde kalmaya duyduğu istek dayanılır gibi değilmiş.

Kalbi anlayış ve sevgiyle dolu olan Zuhal kız onu anlamış. Zor da olsa muhabbet kuşuyla vedalaşmış. Muhabbet kuşu, Zuhal kıza el sallayıp öpücükler göndermiş. Zuhal kız, camiye girmiş. Cami duvarlarında nakkaşların, hattatların yaptıkları çinileri seyretmiş ve hayran kalmış

onlara. Eve gelince günlük defterine şunları yazmış.

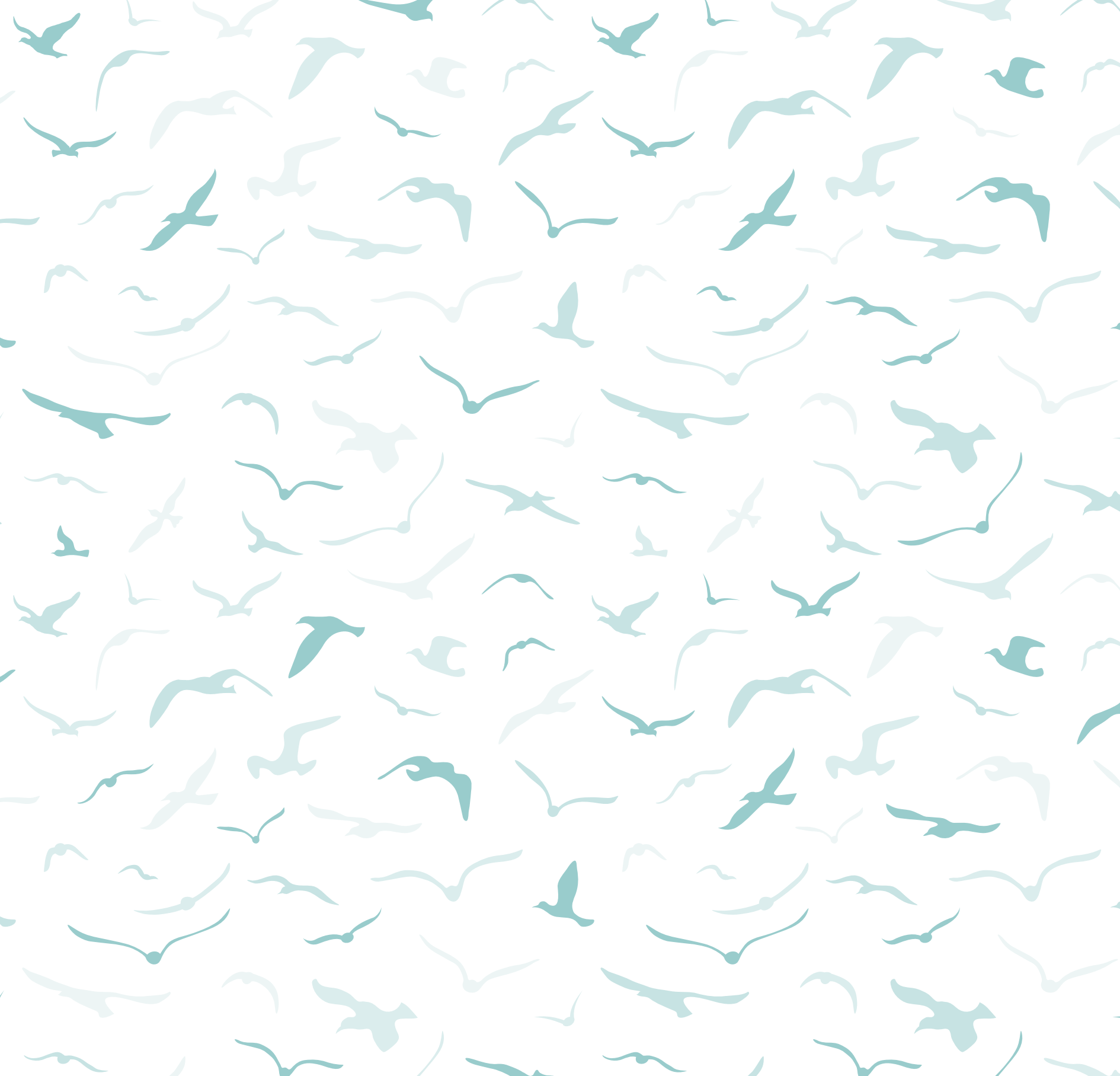
“Kuşlara yuva yapsın diye evlerin, camilerin mimarisine kuş evleri yapan bir milletin torunlarına kuşlara çivili tuzak kurmak yakışmaz. Bu ülkede sevgi, yardımlaşma ve dayanışma duygusunu yüreklerinde geliştiren anneler babalar var. Onların yetiştirdiği çocuklar hayvanlara işkence etmezler. Çevrelerini kirletmezler. Suyu israf etmezler. Çıkar uğruna ormanları yakmazlar. Yeşil alanları yok etmezler. Birbirlerinin haklarına saygı gösterirler. Çünkü çocuklar; vatanını, bayrağını, tarihini, dilini, dinini, kültürünü severler. Yarın, öbür gün çocuklar büyüyecek. Mazinin gölgesinde kalan kültürümüz aydınlanacak. Vatanımız şenlenecek. Ne mutlu sevgi burcunda doğan o çocuklara... ■

ÜSKÜDAR
Masalları

Üsküdar'da Bir Küçük Martı

MEHTAP KABATAŞ

Bir varmış bir yokmuş. Allah'ın kulu çokmuş. Üsküdar'da bir küçük martı yaşarmış. Kendi halinde sahilde gezinirmiş. Bazen de iskeleye konar, kalabalığın arasında kaybolur, fark edilmeden geleni geçeni izlermiş.

Bu sevimli martının en sevdiği dostlarından biri, Üsküdar vapuruymuş. Vapuru, karşıya geçinceye kadar takip eder, bazen kanat çırpışlarından çıkan rüzgârla vapura yardım edermiş. Öyle kuvvetli kanat çırparmış ki sanki vapuru uçurmuş.

Bu küçük martı, Üsküdar balıkçılarını da çok severmiş. Özellikle balıkçı Ali dayı yeryüzündeki en sevdiği insanmış. Karnı çok acıkınca hemen Ali dayının balık tezgâhına gidermiş. Tezgâhın kenarına konar, başını birkaç defa aşağı eğer, birkaç adım ileri birkaç adım geri atarmış. Ali dayı o zaman küçük martının aç olduğunu anlar, hemen önüne birkaç balık atarmış. Küçük martı balıkları afiyetle yer ve uçuuup gidermiş.

Günlerden bir gün, küçük martı denizde yiyecek bir şeyler aramış fakat bulamamış. Doğru Ali dayının tezgâhına gitmiş. Fakat Ali dayı o kadar üzgünmüş ki, martının geldiğini ve tezgâhın yanında beklediğini fark edememiş. Çünkü bir süre önce Ali dayının oğlu ölmüş, bu nedenle çok üzgünmüş. Sürekli oğlunu düşünüyormuş.

Ali dayı o gece garip bir rüya görmüş. Küçük martı kabaran dalgalar arasında uçuyor, güneşe doğru

kanat çırpıyormuş. Ardından hızla dönmüş Ali dayının yanına gelmiş. 'Merak etme! Oğlun çok iyi bir yerde ve çok mutlu, artık bu kadar üzülme.' demiş. Bu sözü duyan Ali dayı önce birkaç damla gözyaşı dökmüş sonra içi huzurla dolmuş.

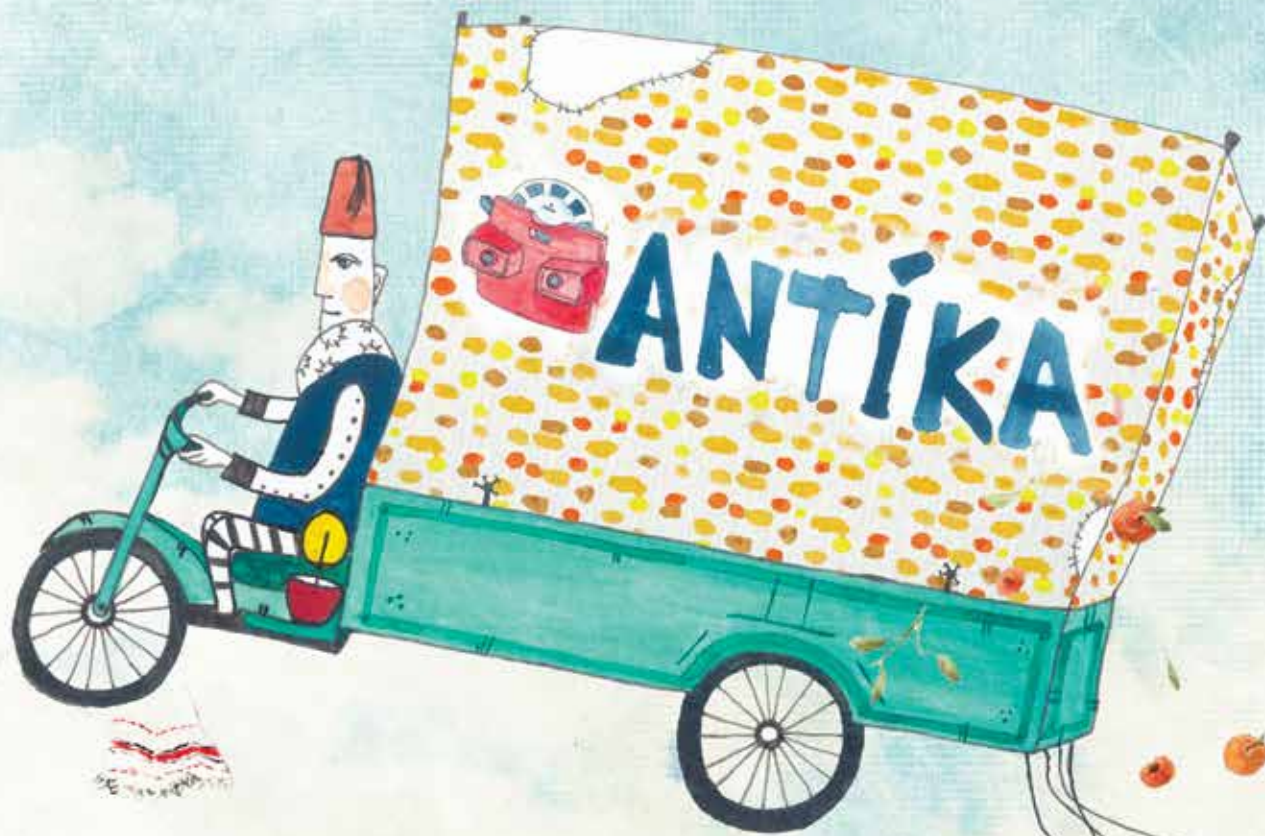
Ertesi gün Ali dayı merak eden küçük martı tekrar yanına gitmiş. İki de birbirlerini gördüklerine çok sevinmişler. Birbirlerinin gözlerine derin derin bakmışlar. Küçük martı o gün aç değilmiş. Bir süre sonra neşeyle güneşe doğru uçmuş. Ali dayı peşinden bakmış. Martının her kanat çırpışı üzüntüsünü alıp götürmüştü.

Bir varmış bir yokmuş. Küçük martı da Allah'ın bir kuluymuş. ■

ÜSKÜDAR
Masalları

Antikacının Çırağı

MİKAIL TÜRKER BAL

Çook uzun yıllar önce, herkesin sokakta birbirini gördüğünde selam verdiği, nezâketin halkın arasında; sarı saçlı, yosun yeşili gözlü tatlı mı tatlı bir genç kız gibi gezdiği, kibarlığın ise siyah saçlı, zeytin gözlü bir delikanlı gibi dolaştığı, İstanbul'un fethinin Çamlıca'dan da, Üsküdar sahilinden de kolayca izlendiği, geniş bahçeli, cumbalı, ahşap konakların birbirinden güzel birer maket gibi, bakanı kendine hayran bırakan, içinde sonsuza kadar huzurla ve bıkmadan yaşamak arzusu uyandıran zamanlarda Üsküdar'da bir antika dükkânı varmış.

Aslında bu semtte antikacı çokmuş. Ancak bu antikacı diğerlerinden farklı imiş. Diğer antikacılar, evindeki eski eşyaları satmak isteyen kişilere önce bir bakar, bu antika gerçekten bu kişinin midir değil midir bunu anlarmış. Antikacılar, elindeki antika eşyasını satmaya gelenler hakkında içlerinden; acaba bu değerli eşyayı neden satmak istiyor, hastası mı var yoksa evlenecek çocuğu var da başı sıkıştı ve bu değerli eşyasını, belki aile yadigânı, nice hatıralar taşıyan bu kıymetli parçayı satma ihtiyacı duydu diye düşünecek kadar naif yani ince ruhlu insanlarmış. Eğer gerçekten o antika eşya o kişiye ait değilse bunu hemen anlarlarmış. Çünkü antikacılar ile antikalar arasında herkesin anlayamadığı bir dil varmış ve antikalar kendi dillerince, kendilerini satmaya getiren insanların gerçek sahibi olup olmadıklarını hemen haber veriyorlarmış. Eğer bu eski ama değerli eşya gerçek sahibinde değilse zabıtlere haber verilir, hırsızlık yapmış olan kişi yakalanır, eşya da sahibine iade edilirmiş. Yok eğer, antika eşyalar gerçek sahibi tarafından antikacılar satılmaya geldi ise bu sefer

antikacı bu değerli eşyayı neden satmak istiyorsunuz, diye sorarmış. Eğer satıcı, erkenden yani kimselerin henüz sokağa çıkmadığı en erken saatte geldi ise gerçekten ihtiyaçtan dolayı eşyasını satmak istediği anlaşılıyormuş. Bizim Antikacının, böyle satıcıların satmak istediği, birçok hatırası olan bu eşyayı almaya gönlü razı olmaz, satıcıya şöyle bir teklifte bulunurmuş:

-Ben size ihtiyacınızı karşılayacak kadar borç para vereyim efendim. Siz ihtiyacınızı karşılayıp, verdiğim parayı hazırlayıp getirene kadar sizin bu değerli eşyanız burada, benim dükkânımda misafiriniz olsun. Satıcı yanı şaşkın, yanı sevinçli bir şekilde aile hatırası olan eşyayı zaten istemeyerek elinden çıkarmak zorunda kaldığı için hemen bu teklifi kabul edip sevinçle evine dönerken, antika dükkânında bıraktığı eşyası ile bakışarak mahzun bir şekilde vedalaşmış. Antikacılar çarşısındaki bütün antika satıcısı esnaf bu şekilde mesleğini yaparmış. Kimsenin hakkı kimseye geçmezmiş. Eğer evindeki eski eşyasını ihtiyacı olmadığı halde satmak isteyen olursa gerçek değeri ne ise o fiyattan alır, üzerine de birazcık kârını koyarak yeni müşterilerine satılmak üzere tamir edilecekse tamir ettirir, temizlenecekse temizler, cilalar sonra da dükkânın vitrinine koyarlarmış.

Ancak bizim masalımıza konu olan antika dükkânı Üsküdar'da antikacılar çarşısının tam zıt istikameti olan Balcılar Yokuşu'nda imiş. Arada derede bir yerde olan bu antika dükkânının sahibi diğer antikacılardan çok farklı imiş. Bir defa kaba bir adammış. Hem kaba hem de asık suratlı, asabi bir adammış. Ama diğerlerinden de çok zenginmiş. Kızkulesi'ne bakan

bir yalıda yaşarmış. Yalının odaları nâdir antikalar ile dolu imiş.

Bu antikacının bir de sessiz, sakin genç bir çırağı varmış. Ancak patronu bu çocuğa o kadar kötü davranırmış ki, bazen bu çocuk da patronundan korktuğu için bazı olaylar karşısında onun gibi davranırmış. Mesela bir gün dükkânının önüne yaşlı bir adam el arabasını bırakarak biraz ilerideki dükkâna işini halletmek için gitmiş. Patronu çırağına ‘Dükkânın önüne kimse arabasını çekmesin’ diye ısrarla tembih etmiş. O da patronundan çekindiğinden kimseye izin vermezmiş. Karşı dükkâna yeni taşınan balcı ile yeni tanışmışlar, balcı çocuk kendisine çok iyi davranmış. Daha önce kimse kendisine bu kadar nazik ve güzel davranmamış. Balcı ile karşılaşınca kendisine selam veriyor, o da balcıya karşılık veriyormuş.

Bir gün dükkânlarına yeni eşyalar geleceği için patronu:

-Dükkânın önü boş olsun. Yük taşıyan araba gelince yer olmazsa sana sorarım, diye tehdit edip gitmiş. Çıracık, bir yandan dükkândaki işlerini yapıyor bir yandan da dükkânının önüne göz kulak oluyormuş. İşe daldığı bir anda yaşlı bir amca yük taşıdığı el arabasını dükkânın önüne koyup, iki dükkân üst komşularında işini halletmek için gideceği anda genç çıracık hışımla yerinden fırlayarak kapıyı açmış ve yaşlı adama:

-Hey sen! Çek şu arabayı buradan! diye bağırılmış.

Yaşlı adam:

-Evladım! Beş on dakika şu yukarıdaki komşunuzda bir işim var. Azıcık müsaade eder misiniz? diye kibarca durumunu anlatmaya çalışmış. Ama genç çıracık, patronunun tehdidini hatırlayınca daha da sinirlenerek:

-Arabayı çek dedim sana, duymuyor musun beni? diye yaşlı adama tekrar bağırılmış.

-Baban yaşındayım, neden böyle konuşuyorsun benimle? demiş üzümlere yaşlı adam.

-Babam yaşımda olup olmaman beni ilgilendirmiyor, çek git buradan dedim sana, diye cevap vermiş genç çıracık.

Yaşlı adam üzümlere oradan ayrılırken, genç çırağın gözleri karşı dükkânda kendilerini izleyen balcı ile karşı karşıya gelmiş. Genç çıracık, bu olayı izleyen balcının karşısında çok utanmış. Ama patronunun azarını yemektense yaşlı adamı azarlamak zorunda olduğunu düşünmüş.

Çıracık içeri girip tekrar çalışmaya başlamış. Bu arada kapıyı birisi tıkladı. Kapıyı açınca karşısında balcıyı görmüş. İçinden ‘Acaba yaşlı adama bağırdığım için beni azarlamaya mı geldi?’ diye düşünmüş. Balcı:

-Seni dükkânında hiç ziyaret edememiştin. Hem biliyor musun ben de antikayı çok severim, demiş.

Genç çıracık balcıyı içeri davet etmiş. Balcı, duvarlardaki tabloları, konsolları, gramofonları, plakları, antika halı ve koltukları büyük bir heyecanla izlemeye başlamış. Ama balcının dikkatini en çok çeken eşya ise eski bir camekânın içindeki keşkülümüştü.

-Bu nedir biliyor musun? diye sormuş çırağına.

-Hayır bilmiyorum, diye cevap vermiş çıracık da.

-Bu, bu var ya gezgin dervişlerin kullandığı bir eşyadır, diye başlamış balcı keşkül hakkında bilgi vermeye. Bu keşküldür. Bunu eskiden gezgin dervişler yanlarında taşımış. Haftanın belli bir günü çarşığı ve çarşı esnafını gezip haftalık ihtiyacını toplarlarmış. Genelde cuma günleri boynuna keşküllerini takar, ellerine asalarını alır, çarşı dükkânlarını tek tek dolaşırlar: ‘Bu

Allah fukarasına Allah için ne verirsiniz’ derlermiş. Herkes gönlünden ne geçerse az çok keşküle koyarmış. Dervişler de bir hafta boyunca o gün ne topladırsa onunla geçinir, eğer artarsa onlar da başka bir ihtiyaç sahibine verirlermiş. Bir tane bununla ilgili bir hikâye anlatayım mı sana?

-E evet lütfen, diye kekeleyerek balcının anlatacağı hikâyeyi merakla dinlemeye başlamış.

-Bir gün fukara dervişlerden biri boynuna keşkülünü takip her cuma günü olduğu gibi şehrin çarşısını dükkân dükkân gezmeye başlamış. Bu dervişin konuştuğunu kimse duymamış o güne kadar. Sadece dükkânın kapısına gelir, dükkân sahibi ile göz göze gelir, bakışları ile ‘bana Allah için yardım eder misiniz, gönlünüzden ne geçerse keşkülüne bırakınız.’ dermiş. O zamanlar insanlar şimdiki gibi uzun uzun konuşmazlarmış. Çoğu zaman ne söyleyeceklerse dilleri ile değil gözleri ile yani bakışları ile söylerlermiş. Bizim derviş teker teker dükkânları gezermiş gezmesine ama bir tüccar varmış ki ne zaman onun dükkânının önüne gelse ‘Yine mi geldin sen bre miskin, gidip çalışmazlar, gelip hazır parayı toplayıp afiyetle yerler, ne güzel dünya, şuna bak’ diye dervişe hakaret edermiş. O da sadece tüccarın gözlerine bakar, bu sözlerden sonra ‘eyvallah’ der diğer kapıya geçermiş. Dervişin duası da cevabı da ‘eyvallah’mış. Ama bu gün tüccar biraz ileri giderek dervişe hem hakaret etmiş hem de boynundaki keşküle bir tane vurması ile keşkül dervişin yüzünü çizmiş. Derviş hiçbir tepki göstermeden yine başını eğmiş ‘eyvallah’ deyip diğer dükkâna geçmiş. Gece olmuş. Tüccar rüyasında gündüz yüzünü yaraladığı ve hakaret ettiği derviş rüyasında görmüş. Dervişin elinde bir ok ve

yay varmış. Tüccarın hedef alarak okunu bir çekmiş tam kalbinden tüccarı vurmuş. Bir ok daha çekmiş tüccarın tekrar kalbinden vurmuş. Son oku da atarken hadi bu kalsın demiş derviş. Korku içinde rüyasından uyanan tüccar içeride uyumakta olan üç oğlundan büyüğünün feryadı ile oğlunun başına koşmuş. Çocuk ateşler içinde sayıklıyormuş. Sabah olmuş doktor gelmiş çocuk hâlâ ateşler içinde yanıyormuş. Ertesi gece ortanca oğlan da ateşli bir hastalık geçirmiş. Yine sabaha kadar feryad ve figan içinde çocuğun başında beklemişler. Ertesi sabah doktor gelmiş, ortanca çocuğu da muayene etmiş. O sırada tüccarın aklına gördüğü rüya gelmiş. Derviş iki ok ile kendini yaralamış, üçüncü oku tam atacakken vazgeçmişti. Doktoru yolcular yolculamaz doğru dervişin kaldığı hana giden tüccar, elleri dizinin üzerinde, başı kalbine bakıyormuş gibi aşağı bakan ama gözleri kapalı olan dervişin karşısına oturunca, derviş tüccara:

-Bizi incittin. Ama biz incinmedik. Fakat sahibimizi incittin. Korkma iki oğlunda iyileşecek. Üçüncü çocuğa da bir şey olmayacak, demiş.

Buna çok sevinen tüccar dervişten özür üstüne özür dilemiş. Bir daha da dervişe ne hakaret etmiş, ne söylenmiş. Her cuma derviş geldiğinde gücü yettiği kadar keşkülüne birkaç lira koyarmış ve saygı ile derviş selamlarmış.

Hikâye bittiğinde genç çırağın gözlerinden yaşlar akıyormuş. Balcıya bakarak kendisinden özür dilemiş. Balcı da;

-Benden özür dileme. Ama gönül de kırma! demiş.

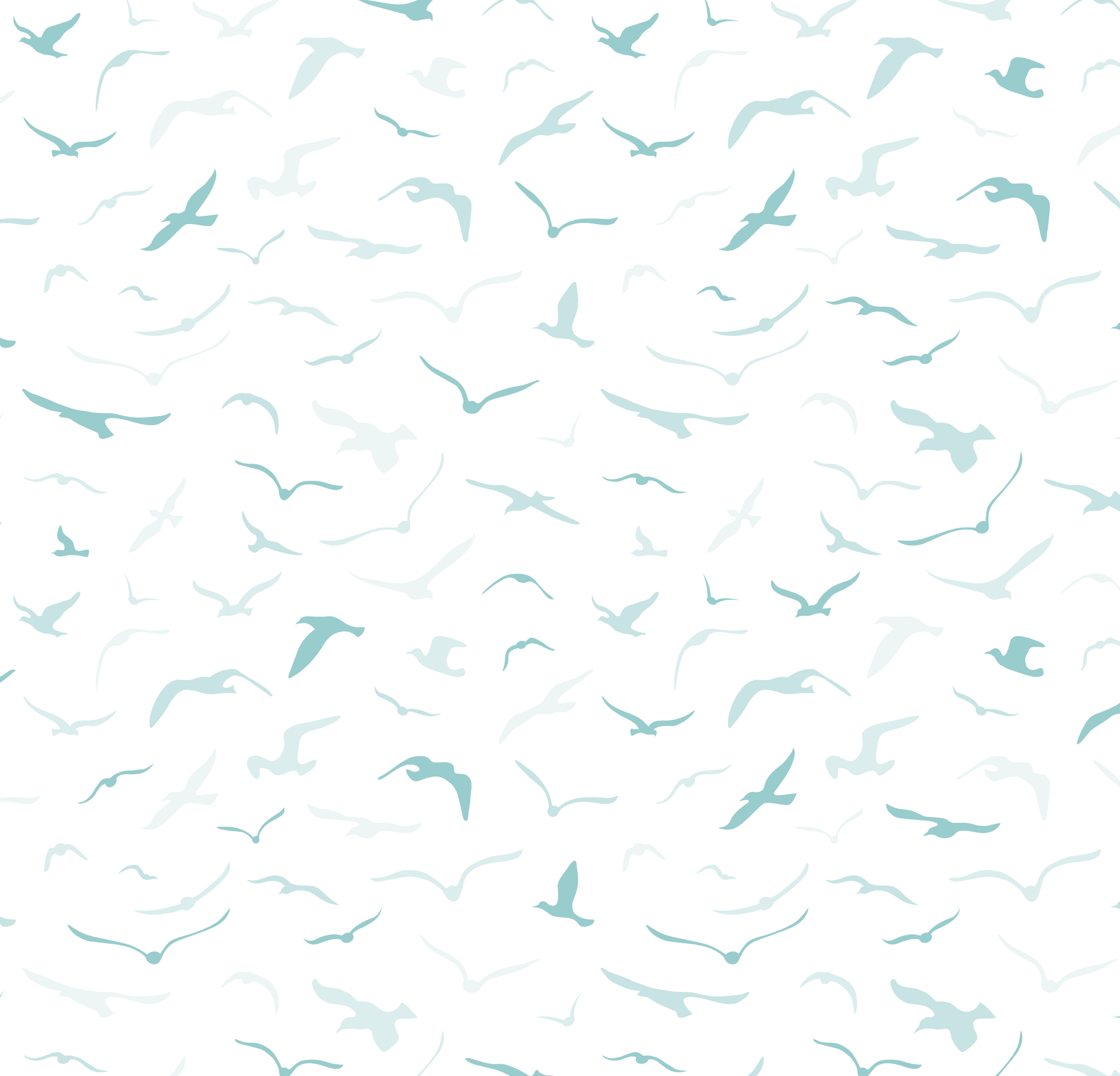
Genç çırak kendisine verilmek istenen mesajı almış. Bundan sonra da burada değil de çarşıdaki iyi kalpli antikacıların yanında çalışmaya gitmiş. ■

ÜSKÜDAR
Masalları

İhtiyar Bilge ile
Genç Bilgin

NEVİN ŞAHİN

Zamanın birinde, şöhreti cihanın dört bir yanına yayılan, padişahların, kralların, sultanların bile kendisini görmek için yarışa girdiği bilge bir İhtiyar varmış. Bu ihtiyarın şanını duyan kibirli genç bir bilgin, “Kimse benden daha çok bilemez” diyerek atına atlayıp, dereleri tepeleri aşarak ihtiyar bilgenin diyarına gelmiş...

Dünyanın ta öbür ucundan gelen bu kibirli bilgin, “Neredeymiş O İhtiyar bilge çıksın karşıma da cevap versin suallerime?” diye, ulu orta bağırmağa başlamış. Oracıkta buğday eken ihtiyar bilge, kaldırmış kafasını, “Aradığın ihtiyar benim genç, sor bakalım سوالini” demiş. Bilgin onu görünce çok şaşırılmış. “Toprağı işleyen, bu üstü başı yamalı yaşlı adam mıymış dünyanın peşinden koştuğu?” diye düşünmüş. Böbürlendikçe böbürlenmeye başlamış. İçinden “Benim gibi eli kalem tutan birine ne cevap verebilir ki bu ihtiyar?” diye geçirmiş. Bu sırada ihtiyar, yerden aldığı bir avuç toprağa kitap şekli vermiş, “Cihan bir kitaptır genç, her kum tanesi de o kitabın satırlarıdır. Lakin kibirlilerin elinde toprak asla şekil almaz. Çünkü o tevazunun aynasıdır.” demiş. Kitap şeklini verdiği toprağı öperek tekrar yere serpmiş...

Genç bilgin kahkahalar atmaya başlamış. “Toprağa şekil vermekte de ne varmış ihtiyar, ben de yaparım” demiş. Fakat ne kadar uğraştıysa da bir türlü şekil verememiş. Genç bilgin öfkeyle

fırlatmış toprağı. Bu kabalık karşısında incinen toprak başlamış sitem etmeye, “Ey insan, atınla üstüme basarak tüm cihanı geziyorsun, cömertçe sunduğum meyvelerle karnını doyuruyorsun, bağrıma uzanıp uzun uzun yıldızları seyrediyorsun da, bana hükmedemeyince neden zalimce hırpalıyorsun ha?” Genç bilgin toprağın söylediklerini işitince gönlü sarsılmış, birden ağlamaya başlamış. Topraktan özür dilemiş. Hemen ihtiyar bilgenin elini öpüp, talebesi olmuş. Genç bilgin, sevinç içinde ihtiyar bilgenin okuluna yerleşmiş. Onun her söylediğini dikkatle dinlemiş. Kısa sürede toprakla da çok iyi arkadaş olmuş. Fakat diğer talebeler genç bilgini kıskanmaya başlamış. Arkasından dedikodular almış başını yürümüş. Talebelerden biri, “Bu kibirli bilgin bizden sonrageldi ama ihtiyar onu bizden daha çok seviyor, haksızlık bu” demiş. Bir diğeri, “Bunun ne üstünlüğü var ki bizden” diyerek arkadaşına arka çıkmış. Toprak ise arkadaş hakkında söylenenleri duyunca çok üzülmüş. O kadar üzülmüş ki, kısa sürede zayıf ve yorgun düşmüş. O talebelerin ektiği tohumlar yeşermez olmuş. Sadece genç bilginin tohumları renk renk tomurcuklanmış. Bu durumu gören talebeler daha da hırslanmış, nerdeyse tomurcukları koparmayı bile düşünmüşler.

Olan biteni anlayan ihtiyar bilge toprağa sormuş, “Neden nimetlerini talebelerimden sakınır

oldun, neden tomurcuk verip mis kokunla baharı müjdelemiyorsun bize?” Toprak derin bir ah çekmiş. Öyle ki, talebeler deprem oluyor diye sağa sola kaçmaya başlamış. İhtiyar bir dokunmuş, bin ah işitmiş topraktan, “Ah ihtiyar bilge, yıllardır senle yaşarım bir gün bile beni incitmedin. Bana karşı her zaman şefkatli davrandın. Sözlerini ölçtün, biçtin de öyle konuştun benimle. Ben de o yüzden hep cömert davrandım sana. Çünkü seni hiç hırslı ve dedikodu yaparken görmedim. İnsanoğlu çok şaşkın, kimseler kendisini görmüyor, duymuyor gibi ne kadar da hoyrat yaşıyor bu dünyada”

Yaşananları anlayan ihtiyar bilgin hırslanan talebelerini bir sınava tabi tutmaya karar vermiş. Sabah erkenden hepsini kümeste toplamış. “Herkes bir tavuk alsın ve kimsenin görmediği bir yerde kesip gelsin, mükâfat olarak da yıllardır kavuğumda sakladığım kitabı vereceğim” demiş. Talebeler heyecanlanmış. Hepsi tavuğunu kaptığı gibi kendine yer aramaya başlamış. Genç bilgin ise tavuğunu alıp arkadaşı toprağın yanına gitmiş. Çaresizce bakınmış. Bakmış toprak kendisini görüyor, dama çıkmış, bakmış gökyüzü kendisine gülüyor, yere inmiş. Nereye gitse onu izleyen bir göz varmış...

İhtiyar bilginin kavuğundaki kitaba ulaşma hayalleri kuran talebeler hemen tavukları

kesmiş, birbirleriyle itişe kakışa bilginin yanına gelmiş. Aradan epey zaman geçmiş. Genç bilgin ortalarda görünmeyince talebeler aralarında homurdanmaya başlamış, “Şu kibirli utanmaza da bak, nasıl da ihtiyar bilgimizi bekletiyor?” Talebelerin uğultusu yükselirken, genç bilgin elinde canlı tavukla içeri girmiş. Bir anda herkes sessizliğe gömülmüş. Genç bilginin yüzü solmuş, gözünün ferri kaçmış. Yıllardır ihtiyar bilginin yanında talebe olanlardan biri ise onun bu haline gülmeye başlamış. Cesaret alan diğer talebelerde kahkahayı basmış.

Talebeler, genç bilginin sınavı kaybettiğinden eminmiş. Her kafadan bir ses çıkmaya başlamış. Celallenen ihtiyar bilge, hepsini susturmuş. Kavuğundan kitabı çıkarmış, “Ey genç bilgin, herkes tavuğunu kimsenin görmediği bir yerde kesip geldi. Sen niçin kesmedin? Yoksa bu kitabı istemez misin?” demiş. Genç bilgin, “İsterim, hem de çok isterim” demiş. İhtiyar, “Peki neden sözümü dinleyip tavuğu kesmedin?” diye sormuş. Genç bilgin, “Sizin yanınıza geldiğimde her şeyi bildiğimi zannediyordum. Ama daha şu kapıdan girer girmez üstüne bastığım toprağın canı olduğunu öğrendim. Halbuki, dünyayı kendi malım zannediyor, hizmetini beğenmezsem basıyordum kamçıyı. Ama çığlığını duymuyordum. Şimdi anladım ki, meğer bu dünyada yalnız değilmişim.

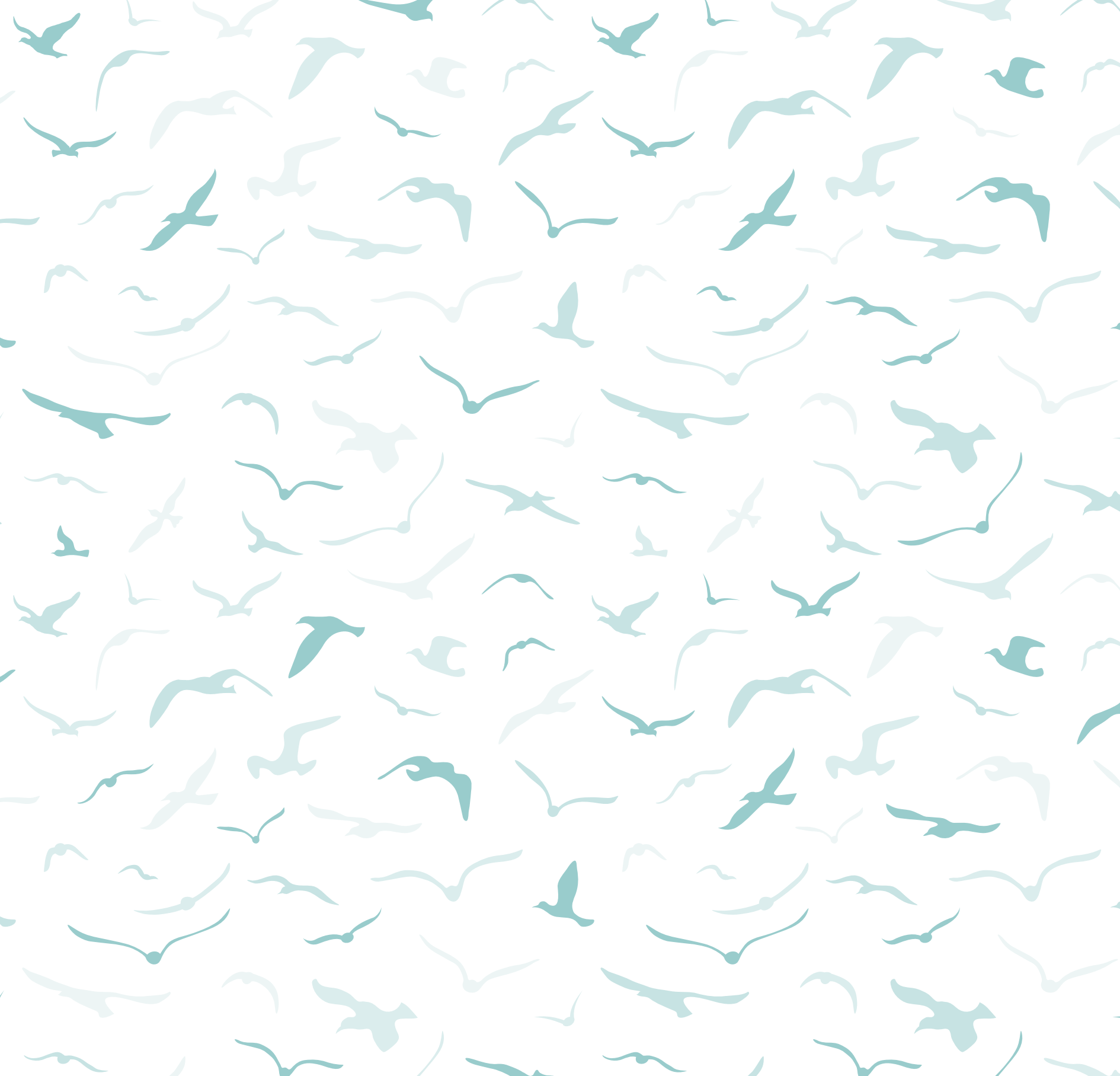
Beni gören ve işiten var imiş. Bu yüzden nereye gidersem gideyim beni kimsenin görmediği bir yer bulamadığımdan tavuğu da kesemedim” demiş. İhtiyar bilgenin gözünden yaşlar akmış. “Gözleri âlemi göremeyenler âlem yok zannederler. Sen kanatlarını varlık âlemine açtın. Varlık sahibi de senin gözlerini açtı, böylece her kum tanesini okumaya başladın. Şimdi o taneleri satır satır bu kitaba yazma zamanın geldi. Artık mezunsun. Dilediğin diyara gidebilirsin genç bilgin” diyerek kitabı kendisine vermiş. Genç bilginin neden en gözde talebe olduğunu anlayan arkadaşlarıysa söylediklerinden pişman olmuş. Genç Bilgin ise gitmek istememiş, “Kibir çukurundan kurtulup da, bilgi denizinde yüzen bir kimse hiç kıyıya çıkmak ister mi?” demiş. Ölünceye kadar ihtiyar bilgenin yanında kalmış. Bilge ölünce arkadaşlarıyla beraber onu en yakın dostları toprağa emanet etmişler. Toprak sevgiyle kucaklamış ihtiyar bilgeyi, “Sen ne güzel tohumlar ekmiştin üzerime, şimdi tomurcuklarımın kokusuyla huzur içinde uyu bağrımda” demiş... ■

ÜSKÜDAR
Masalları

Ömer ile Nazlı'nın Masalı

SEVİLAY KAMILOĞLU

Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde... Develer tellal iken pireler berber iken... Ben anamın beşiğini tıngır mıngır salları iken... İp koptu, beşik devrildi. Anam kaptı maşayı, babam kaptı meşeyi, döndürdüler dört köşeyi. Dar attım kendimi dışarı... Kaç kaçmaz mısın... Vardım bir pazara. Bir at aldım dorudur diye. Bineyim dedim, at bir tekme salladı bana geri dur diye... Padişahın topları ateşe başladı. Topladım güllerini cebime koydum darıdır diye. Tozu dumana kattım, Edirne'ye yettim. Selimiye minarelerini belime soktum borudur diye. Yakaladılar beni tımarhaneye attılar delidir diye. Babamdan haber geldi, onun eski huyudur diye. Bereket inandılar, tutup beni saldılar. Orada buldum iki çiftte bir kayık. Çek kayıkçı Üsküdar'aaa... Boğaz bir gerdanmış, Üsküdar bir inci. Kıyılar kavuşamayan iki sevdalı. Bakışır dururlarmış, gel zaman git zaman. Dünün geçtiği, yarının zaten yaşandığı, zamanın seyrinde aktığı günlerden bir gün Nazlı ile Ömer yaşarmış adını bağlarından alan Üsküdar'ın başında. Meyve ağaçlarıyla dolu bahçenin tam ortasında üç katlı, üç ailenin yaşadığı bir binada gözlerini açmışlar dünyaya. Doğduklarından beri içtikleri su dahi ayrı gitmezmiş Nazlı ile Ömer'in. Hala anneler ve babaların komşuculuk oynadığı devirlermiş o zamanlar.

Melekler eşlik edermiş oyunlarına da kimseciklerin haberi olmazmış.

Güneşli bir ilkbahar öğleni bahçede oynamaktan sıkıldıkları bir gün Ömer Nazlı'ya yakınlarındaki lunaparka gitmeyi önermiş. Önermiş önermesine de daha o vakit başlamış korkudan kalpcığı pata-küte atmaya. Melekler 'Durun gitmeyin. Anneniz babanız kızar' deseler de, yaramaz cinler gaz vermiş onlara. 'Hadi gidin çok eğlenceli olur, zaten eve çok yakın, bir şey olmaz' diye.

Elele tutuşup yola koyulmuşlar. Köşeyi dönünce hemen lunapark.

Dalıvermişler lunaparkın kapısından içeri. Bir büyülü dünya. Uçan salıncaklar, atlı karıncalar derken kendilerini kaybetmişler. Aradan ne kadar zaman geçmiş, bilmemişler. Ömer yeniden jeton almak için girdiği kuyruktan çıktığında Nazlı'yı bulamamış. Sağa bakar sola bakmış, sağa koşar sola koşmuş, yok. Kan ter içinde kalmış korkudan. Herkese sormuş. "Nazlı'yı gördünüz mü? Sarı saçlı, atkuyruğu var, beyaz kurdeleli, benim boylarda." Cevap bulamamış. Sanki yer yarılmış, nazlı içine girmiş. Ağlamaya başlamış. "Nazlııı" diye seslenmiş. Korku tünelinin hemen yanında Pamuk prensese zehirli elma yediren cadıyı görmüş. Cadı kulak tırmalayan tiz sesiyle kahkaha atmış: "Hah hah hah! Nazlı yok, Nazlı yok" diye seslenmiş. Daha çok ağlamış. Pişman olmuş, ama

artık geç... Son çare palyaçoya sormuş Nazlı'yı. Az önce ona benzer bir kızın dışarı çıktığını öğrenmiş. Ne kadar koştuğunu bilmeden koşmuş yokuşun sonunda bir sürü kubbesi olan ortasında havuzu olan bir cami avlusunda bulmuş kendini. Dizlerinde derman kalmamış. Avlunun sonunda büyükçe, işlemeli bir kapı, kapının hemen yanında ona bakan masal prensesi gibi bukle bukle saçları, ay gibi parlak yüzü ve pırlıl pırlıl yere kadar uzanan elbisesi olan çok güzel bir genç kız varmış. Ömer'e gülümseyerek, "Sen de kimsin?" demiş. "Ne işin var burada?" diye sormuş. "Adım Ömer. Arkadaşım Nazlı kayboldu. Onu arıyorum. Şeyy, bizz, ben... Siz kimsiniz abla?" diye sormuş. Masal Prensesi ona doğru eğilmiş ve "Abla mı? Bana Sultanım diyeceksin. Ben uğruna camiler yaptırılan yedi cihan padişahı Sultan Süleyman'ın kızı Mihrimah Sultan'ım" demiş. Ne diyeceğini bilemeden koşmaya başlamış. Camiinin avlusunun diğer kapısından çıktığında okulla cami karışımı bir yerde bulmuş kendini. Koridorlardan geçmiş, gidecek bir yer kalmadığında korkudan duvarları yumruklamaya başlamış. Tam o sırada gümbürt diye bir ses duymuş ve gizli bir kapı açılmış. Arkasından "Yakalayın!" diye bağırın Mihrimah Sultan'ın ta kendisiymiş. Açılan gizli kapıdan içeri girmekten başka bir şansı yokmuş. Girer girmez kapı kapanmış.

Kendini bir an cennette zannetmiş. Ömer'lerin evlerinin bahçesinde de çiçekler ve ağaçlar varmış ama böylesini daha önce hiç görmemiş. Renk cümbüşü içinde güller, laleler ve tanımadığı daha birçok çiçeğin kokusu başını döndürmüştü. Yakalanma endişesi olmasa saatlerce bu bahçede oynayabileceğini düşünmüştü. "Keşke Nazlı da görebilseydi" diye düşünmüştü. Sarmaşığa doğru koşmuş yeniden. Sarmaşık dile gelmiş "Tutun bana sınımsıkı hadi" diye. Olanca gücüyle tırmanmış sarmaşığa. Duvarın tepesine vardığında gördüğü yalnızca deniz, kayıklar ve karşı kıyıda ibaretmiş. Duvara oturmuş ve yeniden ağlamaya başlamış. "Akşam olmak üzere Nazlı'yı nasıl bulacağım? Buradan nasıl kurtulacağım?" derken önünden geçmekte olan pamuk bir bulut "Derdin ne çocuk. Niçin ağlıyorsun?" diye sormuş. Anlatmış her şeyi bir çırpıda ve eklemiş, "Meleklerin sözünü dinlemedim. Çok pişmanım." "Atla" demiş Bulut. "Onu yüksekte daha çabuk buluruz." Atlamış Bulut'un sırtına, ilerlemiş birkaç zaman. Bulut ayrı Ömer ayrı Nazlı'yı arıyorlarmış. Sanki yer yarıldı yerin dibine girdi. Galata kulesinin hizasına yaklaştıklarında havada uçan kuş desen kuş değil, insan desen insan değil bir cisim yaklaşmış onlara. "Çekilin önümden, çekilin!" diye bağırıp duruyormuş kanada benzer kollarını çırparken.

Bulut yönünü ayarlayınca sıkıntı kalmamış. Bulut, “Bu Hazerfen Çelebi`dir demiş. Adı tarihe mih gibi kazınacak.”

Hezarfen Çelebi seslenmiş:

“Çocuk sen ne ararsın Bulutun tepesinde?”

“Nazlı kaybordu onu arıyoruz Bulut kardeşle.”

“Pekala! Ben birazdan ineceğim. Rüzgâr çıktı. Bulut sana eşlik edemez. Gel benimle. İnince birlikte ararız Nazlı'yı.”

“Sana tutunamam ki... düşerim” demiş Ömer.

Bulut Ömer'i ikna etmiş, vedalaşmışlar ve Hazerfen'in sırtına sımsıkı tutunarak uzanmış. Kız kulesinin üstünden geçerken balkonundan uzun, bukleli saçları olan üzgün bir genç kız el sallamış onlara. Çarşının yukarısında daha sonra Doğancılar parkı diye anılacak olan yemyeşil bir alana ağaçlara dallara çarpa çarpa yere çakılmışlar az hasarla. Ona da anlatmış Ömer her şeyi. Hazerfen kanatlarından kurtulup elinden tutmuş ve yola koyulmuşlar Nazlı için. Hava kararmaya başlamış. Ömer ağlamaya başlamış. Karacaahmetin ordan tramvaya binmişler birlikte, Bağların başında inmişler, Lunaparka gitmişler ve yine Nazlı'yı aramışlar. Ömer'in gözyaşları sel olmuş, Çamlıca pınarına karışmış göl olmuş. Çelebi, “Akşam oldu. Seni evine bırakayım” derken duvarın dibine çömelmiş ağlamaklı bir kız görmüş. “Nazlı bu mu yoksa?” diye sormuş Ömer'e. Sevinç

ve gözyaşları birbirine karışmış koşup sarılmışlar birbirlerine sımsıkı.

Ömer Nazlı'nın elini sımsıkı tutmuş, “Birbirimizi sakın bırakmayalım olur mu?” demiş arkasına dönmüş bakmış ki, Hazerfen Çelebi yok. Gözlerini oğuşturmuş Ömer bir daha bakınmış sağa sola. Hazerfen'i bu ilk ve son görüşüymüş. Bunu bilmeden “Hadi” demiş “ezan okunmadan eve gidelim. Sana anlatacak çok şeyim var.”

Masal masal maskara, eli yüzü kapkara. Gökten üç elma düştü; biri bana, biri okuyana, diğeri de bütün iyi insanlara... ■

ÜSKÜDAR
Masalları

“Sen kuş olur
gidersin bir trenle...”

AHMET HAKAN KARATAŞ

Çıktım, biraz sonra Kız Kulesi'nin olduğu yere vardım. Banka oturdum. Birazdan güneş doğacaktı. Bu güzelliği bir öyküyle anlatmalıyım, diye düşündüm. Çantamdan defterimi ve kalemimi çıkardım.

Her sabah olmasa bile haftada birkaç gün buraya gelip Kız Kulesi'ne karşı hikâyeler yazıyordum. Fakat yazdıklarımı ne karıma ne de kızlarıma okuyordum. Bugün farklı davranıp yazdığım öyküyü evdekilere okuyacağım.

Güneş, yavaştan kendini gösterirken hikâyemi yazmaya başladım. Bir manzaraya bir defterime baktım. Üsküdar'ın geçmişi düşündüm. Öykümü yazmıştım. Zaman ne çabuk geçmişti. Üstelik acıkmıştım. Hemen kalktım. Eve doğru yürürken düşünüyordum: “Acaba karım ve kızlarım öykümü beğenecekler mi?” Olsun, beğenmeseler de okuyacağım onlara, dedim.

Kızlar kapıda karşıladı beni. “Hoş geldin babacığım” diyerek boynuma atladılar. Eşim de çoktan kalkıp bana kahvaltı hazırlamıştı bile. Mutfağa gittim ve tüm bu zahmeti karşılayan bir öpücük kondurdum gamzesine. “Hoş geldin canım” dedi yüzünden düşmeyen gülümsemesi ile. “Hoş bulduk” dedim ben de gülümseyerek. Kahvaltı masasına oturduk, sohbet edip yemeğimizi yedik. Salona geçip oturduğumuzda ise kızlar etrafımı sarmıştı bile. Yeşil ve kahverengi gözler bana bakıyordu: “Baba bizi parka götürsene” dedi, doğanın tüm güzelliğini gözlerinde taşıyan kızım. Diğeri de “Evet baba, lütfen, parka gidelim” diye atıldı. “Tamam, götürürüm” dedim yanaklarını sıkarak.

Eşim ve çocuklarımla çıktık. Sahile yakın bir parka gittik. Kızlar dayanamadı ve parka girerken ellerimi bırakıp kaydırağa doğru koşmaya başladı. Eşim: “Dikkatli olun kızlar” dedi arkalarından.

Biz de boş bir banka oturduk. Sabah yazdığım hikâyeye yanımdaydı. Çıkardım ve okumaya başladım. Okurken arada kızlara ve eşimin gözlerine bakıyordum. Bittiğinde “Nasıl olmuş?” diye sordum.

“Seninle gurur duyuyorum canım” dedi.

Birden ona doğru döndüm ve boş gözlerle bakakaldım. “Çok güzel olmuş” diyerek de ekledi. O an, gerçekten yazdıklarımın bir değeri olduğuna inandım.

Şimdiye kadar neden okumadığıma karar vermeden sarıldım. Aradan yarım saat geçmişti. Kızlara “Hadi gidelim” diye seslendim.

“Baba biraz daha kalalım” diye bağırdılar. Ama onları ikna etmenin bir yolunu biliyordum.

“Buradan sahile gideceğiz, size pamuk şekeri alacağım” deyince koştular.

Sahile geldik. Pamuk şekerler alındı. Mutluydular.

“Kızlar, size yazdığım hikâyeyi okuyayım mı?”

“Oku, oku!”

“Başlıyorum öyleyse, dikkatlice dinleyin.”

Öyküyü tane tane okumuştum, bitirdikten sonra ikisinin de yüzüne baktım, beğenmiş gibi görünüyorlardı.

“Kızlar nasıl buldunuz?”

“Çok beğendik baba” dedi kahveli. Yeşilli de tutamadı kendini

“Sen bu kadar güzel yazıyor muydun baba?”

“Demek ki yazıyormuşum kızım” dedim, denize doğru bakarak.

“Eve gidince bize bütün yazdıklarınızı okur musun babacım?”

“Olur kızım okurum.”

Yanağıma iki öpücük yerleşti, gülümseme tüm suratıma yayıldı.

“Gelin size şuradan iki balon alayım...”

Balonları aldık.

Biri yeşil diğeri kahverengiydi.

Üzerinde, “Dünyayı sevgi kurtaracak” yazıyordu.

Birbirimize baktık, rüya gibiydi.

Balonları uçurduk. İki tane daha aldık.

Onlarda ise, şöyle yazıyordu:

“Sen kuş olur gidersin bir trenle...”

Onları da gökyüzüne saldık.

İki balon daha aldık.

Bu kez okuyunca onları bırakmadık.

Şöyle yazıyordu:

“Bana çiçek gönderme

Bir kuş ağacı gönder

Alnıma dokunanlar

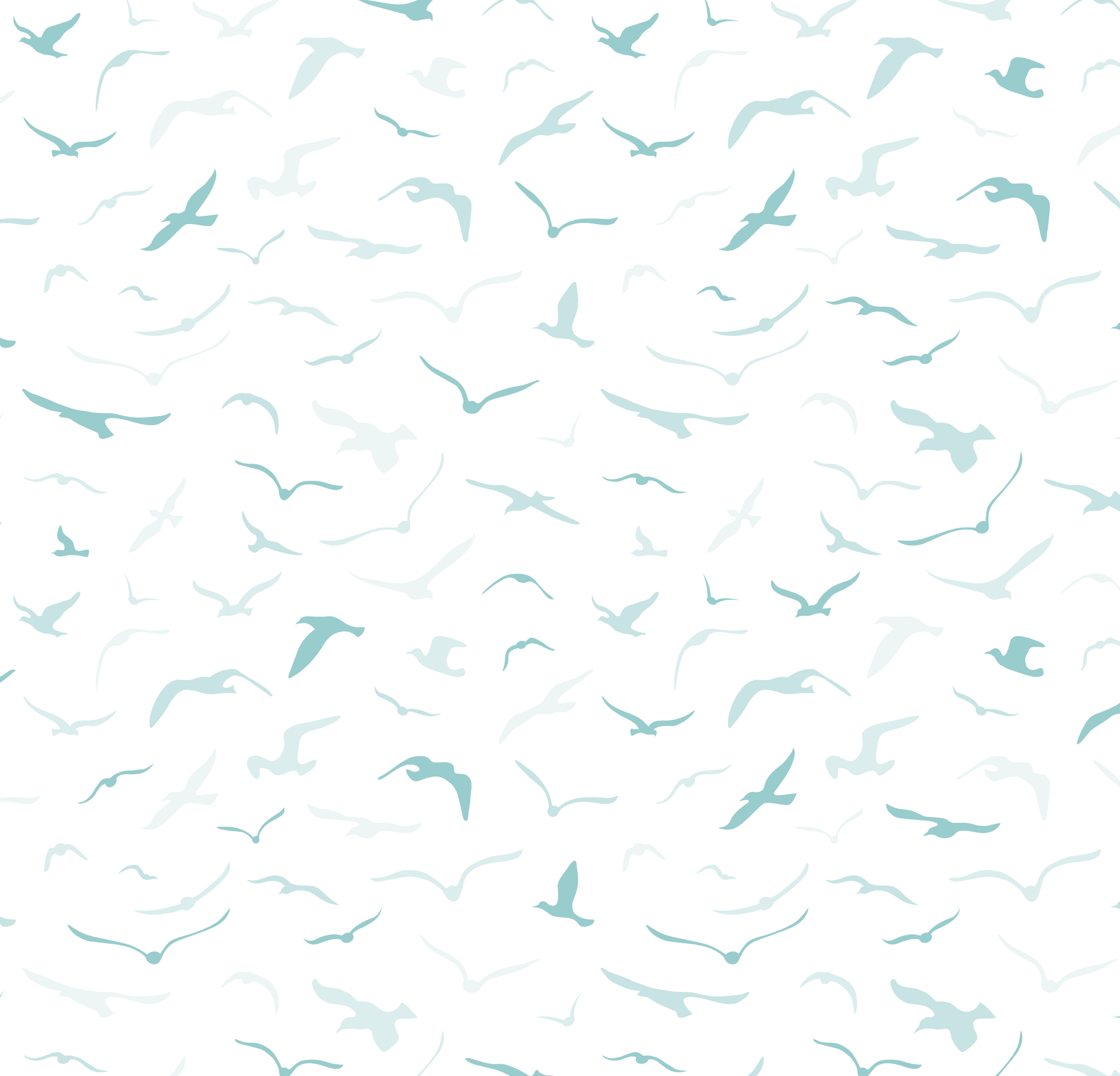
İyileşmiş desinler” ■

ÜSKÜDAR
Masalları

Küçük Ümit

UĞUR CANBOLAT

Küçüktü. Kalbi pır pır çarpıyordu. İlk kez bindiği kocaman şeyden aşağıya baktığında beyaz köpüklerin çırpındığını görmüştü. Görmüştü de ne çok korkmuştu. Evet, babası yanındaydı. Onu İstanbul'a getirmiş Üsküdar Vapurunun üst arka tarafına seyretmesi için oturtmuştu. Ama o sarsıntı da neydi. Ya o sesler neyin nesiydi. Huysuzlanıyordu. Yerinde oturamıyor bir o yana bir bu yana hamle yapmaya çalışıyordu. Zaten dedesi tarafından şımartılmış bir çocuktü. Ama dedesi yoktu yanında şimdi. Yan tarafta oturan amca kızgın bakışlarını Ümit'e doğru göndermeye başlamıştı. Bu bakışlar uzun sürmedi yerini sözlü ikaza bırakmıştı.

- Hımm sen... Şımarma bakalım yoksa... dedi. Ümit biraz sakinleşti. Ama dedesinin hoşgörüsüyle tekrar şımarıdı. İşte tam bu sırada ikinci ikaz geldi.

- Şımarırsan seni aşağı atarım.

Ümit bir köy çocuğu idi. Evin avlusunda, okulun ve caminin bahçesinde durmamacasına oynamaya alışmıştı. Köyleri bir orman köyüydü. Göl nedir bilmezdi, denizi ise daha önce hiç görmemişti. Gece bu kadar çok yanan ışığa da hiç tanık olmamıştı. Ümit için bunların tümü hem yeni hem de küçük kalbi için yeterinden fazla korkutucuydu. Bir de Üsküdar vapurundaki amcanın, "Seni aşağı atarım uslu dur!" uyarısından sonra korkusu artmıştı.

Amca beni denize atarsa ya, ben ne yaparım. Sudan

nasıl çıkarım. Sudan çıksam bile bu karanlıkta koca İstanbul'da ne yaparım diyordu içten içe...

Ümit Üsküdar vapurunda korkutulmuştu.

Çocuk kalbine ilk saldırıydı bu. Oysa köyünde dedesinin yanı başında nasıl da güvenliydi. Nasıl da korkusuzdu. O kadar korkusuzdu ki, köy odasında yaşını başını almış kişileri bazen çileden çıkaracak kadar ileri giderdi. Şımarıklığının son durağı yok gibiydi. Çocuktü işte, her çocuk gibi... Sevilmek istiyordu. Dikkat çekerek kendini sevdirmenin, ilgiyi ayakta tutmanın bir yolunu bulmuştu kendince.

Ümit, bu Üsküdar vapuru macerasını hiç unutmadı. Kalbine yapılan bu tehdidi hep içinde taşıdı. Bu nedenle hep suya uzak durdu. Göle gitmedi. Denize heves etmedi. Hep yukarıdan elinde kitapla seyretmeyi tercih etti. Yüreğine salınan o korkutucu cümlelerin etkisini hep üzerinde taşıdı.

Küçük Ümit köyüne döndü. Okuluna devam etti. Şımarıklığı sürdürdü. Babasıyla tarlaya gitti, sap çekti, harmanda döğende oturdu. Atlara kamçı salladı. Yığınların içinde saklandı. Arkadaşlarıyla oyunlar oynadı. Ramazanda iftar sofrasına taze üzüm getirmesi için kardeşi Cengiz ile bağa gönderildi. Sofraya getirilmek üzere topladığı üzümlerin yarısını kendisi yedi.

Zaman hızla geçip gidiyordu. İlkokul bitiyordu işte. Yine harmanda yaramazlıklarını sürdürürken babası onu ödül olarak İstanbul'a amcası Mustafa

hocanın yanına göndermek istedi. Diğer amcaları Mehmet ve Necati ile halası Nadiye İstanbul'daydı. Hepsini severdi ama Mustafa hocayı bir başka severdi. Köye geldiğinde hiç peşinden ayrılmaz, hayranlıkla takip ederdi. Radyoda cuma günleri Kur'an okunduğunu duyduğunda diz çöküp oturur, "Hoca emmim okuyor derdi."

Ona göre dünyada bir "Hoca emmi"si vardı.

İstanbul'da onu herkesin tanıdığını düşünürdü.

Bazen hayal kurardı tek başına İstanbul'a gitmek üzerine. Kulağına da en çok Topkapı çalınırdı. Topkapı'da iner taksiye "Mustafa emmi"me götür beni dediğinde Mustafa amcasına gidebileceğini hayal ederdi.

Buna ihtiyaç kalmamıştı işte. İstanbul Fen ve Edebiyat Fakültesi'nde okuyan Bedri amcası yaz tatilinde köye gelmiş birkaç gün sonra da dönecekti. Babası Ramazan, Bedri amcası ile gezmek için gönderebileceğini söylediğinde nasıl da tarifsiz sevinmişti. İçi bir tuhaf olmuştu. Korkuyla ümit arasında heyecanın sarmaş dolaş olduğu bir haldi, nasıl bir halse!

Ah o birkaç gün nasıl da uzamıştı. Upuzun ipler gibi sonuna erişilmiyordu. Yatsı ezanı ile uykuya varan gözleri neden uykuya uzak duruyordu ki?

Bu ikinci gidişi olacaktı. Artık büyümüşü. İlk mektep beşi de bitirmişti. Köyden çıkabilirdi. İlk

İstanbul gidişini saymazsak nadir de olsa köyün dışına babası ile Peyik Pazarı'na sabah gidip öğleden sonraları öte beri aldıktan sonra dönüyorlardı. Bu bile Ümit için büyümek demektir. Özgüven demektir. Ertesi gün okula yürüyüşü değişmiş olarak gitmek demektir.

Ayrılık vakti geldi. Annesi Seviye eli boş gitmesin diye köye göre bazı hediyeler hazırladı İstanbul'a götürmek için. Kime ne verilecekse üzerlerine yazıldı. Bulgur, mercimek, kuru fasulye, çökelek, madımak, yufka ekmek gibi hediyeler özenle elli kiloluk şeker torbasının içine bir güzel istif edildi, ağzı dikildi. Üzerine isim yazıldı. Hazırlıklar tamamlandı.

Büyükçalağıl köyünden kırmızı minibüsüyle gelen Efendi Karaelli köyünün sokaklarını o ilginç klaksiyon sesiyle gezip müşteri toplamayı hiç ihmal etmezdi. Sarıkaya'ya incek olanlar o sesi duyduğunda evinden sokağa çıkar beklerdi.

Ümit için uzun bir bekleyiş oldu. Duygusunu ise tarif edemiyordu. Sevinç mi, hüznü mü, büyümenin gururu mu, babasının ödüllendirmesinin kıvancı mı, ayrılığın burkması mı, İstanbul'un kocaman oluşu ve yutacak olması mı? Hangisi? Hepsisi mi? Karar veremiyordu.

Ümit bu duygularından Ankara otogarında sınırlabildi. Otobüs Ankara'ya kadardı. Buradan başka bir arabaya bineceklerdi. Her şey bambaşka olmaya başlamıştı. Her yer ne kadar da kalabalıktı. Ve herkes nasıl da kaybolmadan bir yerlere gidebiliyordu. Hayretten gözleri açılmıştı. Bedri amcası otogarda şişe içinde ona büfeden ayran almıştı. Bu annesinin ayranına benzemiyordu. İçememişti ve amcasından yemişti zılgıtı, “İçmeyeceksin madem neden aldırıyorsun!” diye. Ne bilsindi küçük Ümit başka ayranların annesinin ‘Çalkaması’na benzemediğini... Ne bilsindi tatların evinden, köyünden uzaklaştıkça tatsızlaştığını, farklılaştığını. Ne bilsindi artık o lezzetlere hasret yaşayacağını. Bilinemezdi. Ümit de bilemedi.

Bir yıl boyunca İstanbul'un merkeze uzak bir semtinde yaşadı. Süleyman amcası onu dolmuşa bindirdi, trene bindirdi, vapura bindirdi, bazı sohbetlere götürdü. İyi insanlarla tanıştırdı. Önce Küçükçekmece'de Darüsselam Kur'an Kursu'na yazdırdı. Ümit için hayatı tanımanın, aileden ayrılmıştı ama akrabalarından da ayrılmanın hüznüne varmaktı bu.

Bir yıl geldi geçti. Amcası bu defa TCDD'deki görevinden izin aldı ve Ümit ile Üsküdar'ın yolunu tuttu. Onun için Üsküdar'a ikinci geliş olacaktı.

İkinci ve son geliş belki de. Birkaç aktarma ile Üsküdar'a geldiler ve Valide-i Atik camisine geldiler. Günlerden cumaydı. Ümit gözlerine inanamıyordu. Aman Allah'ım bu ne kadar da büyük bir camiydi böyle! İlk kez bu kadar haşmetli bir yapıda namaz kılacaktı. İlk defa koca çınarların arasındaki şadırvanda su ile temas edecek, onun serin sularından aldığı abdest ile hem yüzünü hem de yüreciğini ferahlatacaktı.

Ümit için bu ilk tanışmaydı. Devasa bir yapının karşısında ne yapacağını bilememekti. Karşısında küçülmek, un ufak olmaktı. Hayır, hayır belki de sığınmaktı. Osinede kendisine yer bulmaktı. Aradan yıllar geçse de Ümit ne zaman azıcık darlansa, sıkılsa, hemen buraya koşar nefeslenir. Önce caminin bahçesinde tur atar, oradaki çiçeklerin üzerine gönül kondurur, sonra banka oturur başını gökyüzüne kaldırıp uzun düşüncelere bırakır kendini. Hüznün rüzgârında saçlarını dalgalandırır. Gözleri uzaklardan tanıdığı silüetleri seçmeye çalışır. Çocuk yaşta geldiği ve bir ay kadar kendisini misafir eden Valide Atik Enstitü Talebe Yurdu'ndaki ağabeylerle beraber sabah uyanışlarını hatırlar. Buz gibi suda abdest alışı ve camiye koşuşunu! Müezzinlerin muhteşem okuyuşlarının ahengi ile yüreği arasında tadına doyumaz gidiş gelişlere bırakır kendini.

Ümit için Valide Atik gönül dolum merkezi adeta. Senede birkaç kez buraya ruhsal ikmal yapmaya gelir ve kendini yılların beşine sallanmaya bırakır. Üsküdar'daki manevi dolum mekânları burası ile mi sınırlı Ümit için? Hayır.

Bir de Ahmediye'si var!

İlk çocukluk yıllarını geçirdiği Kur'an Mekanı!

İki avlu girişi var. Kocamanbkapıları geceleri arkasından kocaman demirlerle sürgülenen. Gecesi başka bir derinlik, gündüzü başka bir cıvıltı... Cuma günleri pazarın kurulduğu yan sokaklar. Az arka tarafta Üsküdar Musiki Cemiyeti. Biraz ilerisinde Doğançılar parkı ve Nasuhi tekkesi. Biraz daha İtfaiye tarafına yürüdünüz mü Hz. Hüdaî Türbesi'nin üst cami avlusu girişi. Ziyaret sonrası alt kapıdan kendinizi yokuş aşağı saldınız mı Kara Davut Camisinin yer aldığı bir manevi cereyan halkasının tam ortası. Ümit ergenlik öncesi iki yılını burada geçirdi. Sabah namazları sonrasında yapılan etütlerin ardından kahvaltı ve ardından okula gidişler... Yatsı namazları sonrasında dört kişilik ranzalarda kendi hüccesinde derin uykular, telaşlı uyanışlar. Sabahın seherinde geçirdiği bir kaza sonucu yanından ayırmadığı koltuk değneklerine ve ayağındaki sıkıntıya aldırmadan evine helal ekmek götürmek maksadıyla kapıya gelip vurmaya başlayan müezzin Ahmet amcaya

kapı açışlar. Ahmediye camisinin solunda olan (Genelde sağda olur) minareye çıkmak bir hayli zahmetlidir. Caminin üst katına içeride bulunan tahta merdivenlerle çıkıp minare giriş kapısına ulaşıyorsunuz. Müezzin Ahmet amca hiç mi hiç erinmez. Zahmet saymaz. Büyük bir zevkle ve görev aşkıyla beş vakitte buraya çıkar ezanını okur, zar zor iner, bir nefes çeker ve sünnete kalkılması için salâvat getirir. Sonra oturur yürüyebilmek için kesilmiş bacağındaki aparatın kemerlerini çözüp yana koyar ve sünnete durur.

Ümit zaman zaman kendisine de ezan okuma fırsatı veren Ahmet amca'yı hiç unutmaz. Ne vakit tekrar Ahmediye'ye uğrasa şadırvanında serinler, hafızlık yapan talebeleri uzaktan seyreder, vaktiyle aşevi olan tarafa bakar orada hizmet eden yaşlı anneyi hatırına getirir. Sadece o mu? İlk kez katıldığı bu camideki zikre katılır yeniden, devrana durur. Söylenen ilahileri tekrar zihninden geçirir. Hele de çocukluk dönemlerinin yetişkinliğe devrettiği çay sevgisini;

“Doldur derviş çay doldur

Aşk elinden pay doldur

Bu dervişler sohbeti

Bundan çaysız geçilmez” dizeleri ile bir kez daha dem tutmaya bırakır gönlünü ve zihnindeki tüm olumsuzlukları kovar. Ahmediye ve Aziz Mahmut

Hüdaî Hazretleri türbesi Ümit için çok önemlidir. Çocukluktan sonraki ergenlik dönemlerinin sığınma merkezleri, dolum merkezleri olmuştu. Sınavın zorluğundan, çetinliğinden ürktüğü günlerin sabahında Ümit arkadaşları ile Aziz Mahmut Hüdaî'nin huzuruna çıkar niyaz ederdi.

Üsküdar sonraki yıllarda Ümit için hayatın merkezi haline geldi. Bir süre Kadıköy'de oturmuşsa da açlığını doyuramadı ve Üsküdar'ı uzaktan sevmenin yeterli olmayacağına inanarak Üsküdar'a taşındı.

Ümit ne zaman bir arkadaşının sıkıntısını dinlese, ne vakit bir derdiyle hemdert olsa onları alır Çamlıca Tepesi çıkışında soldaki haziresinde âşıklara feyz çeşmesi olan Selami Ali Efendi Hazretlerinin türbesine götürür oldu. İhtimal ki, bu böyle olmayacak diye hazret Ümit'i aldı kendi mahallesinden misafir etmeye başladı.

Ümit sevda ile bağlı olduğu hocası Haluk Nurbaki ile de Üsküdar'da yıllar yılı gönlünde aşkı demlemişti. Acıbadem'de başlayan bu muhabbet demleri Çamlıca tepesinin hemen altı taraflarında Nurbaba türbesinin bir üst sokağında hocasının evinde devam etmişti.

Ümit bir Üsküdar sevdalısı oldu zamanla. Yazar Mustafa Özdamar'ı tanıdı. Onun yoluyla bir dönem Hz. Hüdaî ile komşuluk eden Harputlu Kemal Efendi'yle tanıştı. Üsküdar'da Hak sohbetleri

dinledi Şeyh Mustafa Devati Hazretleri camisinde niyaza durdu.

Bozkırdan kopup gelen Ümit halen Üsküdar'ın sokaklarında dolaşır. Sahaflarına uğrar. Üsküdar Belediye binası arkasında kendini sadece muhabbet ehline saklayan palmiyenin etrafındaki sedirlerde oturur Semai Çay ocağından çaylar içer dostlarıyla. Gecenin bi vakti içeriden gelen ney ve tambur sesi ile kendini göğe doğru bir uçurtma gibi uçurur. Uçurur da sonrasında Balaban Tekkesi Kültür Evi'nin önünde bulur. Kültür, edebiyat, sanat ve tasavvuf sohbetlerinin enginliğine kendisini bırakır bazen yan sokakta kaçamak yapıp kendine çeyrek ekmeğe kokoreç ısmarlıyor olsa da!

Bir dolum merkezi de burası Ümit için...

Bir tazelenme merkezi, yenilenme, yeşerme merkezi!

Üsküdar, ah Üsküdar.

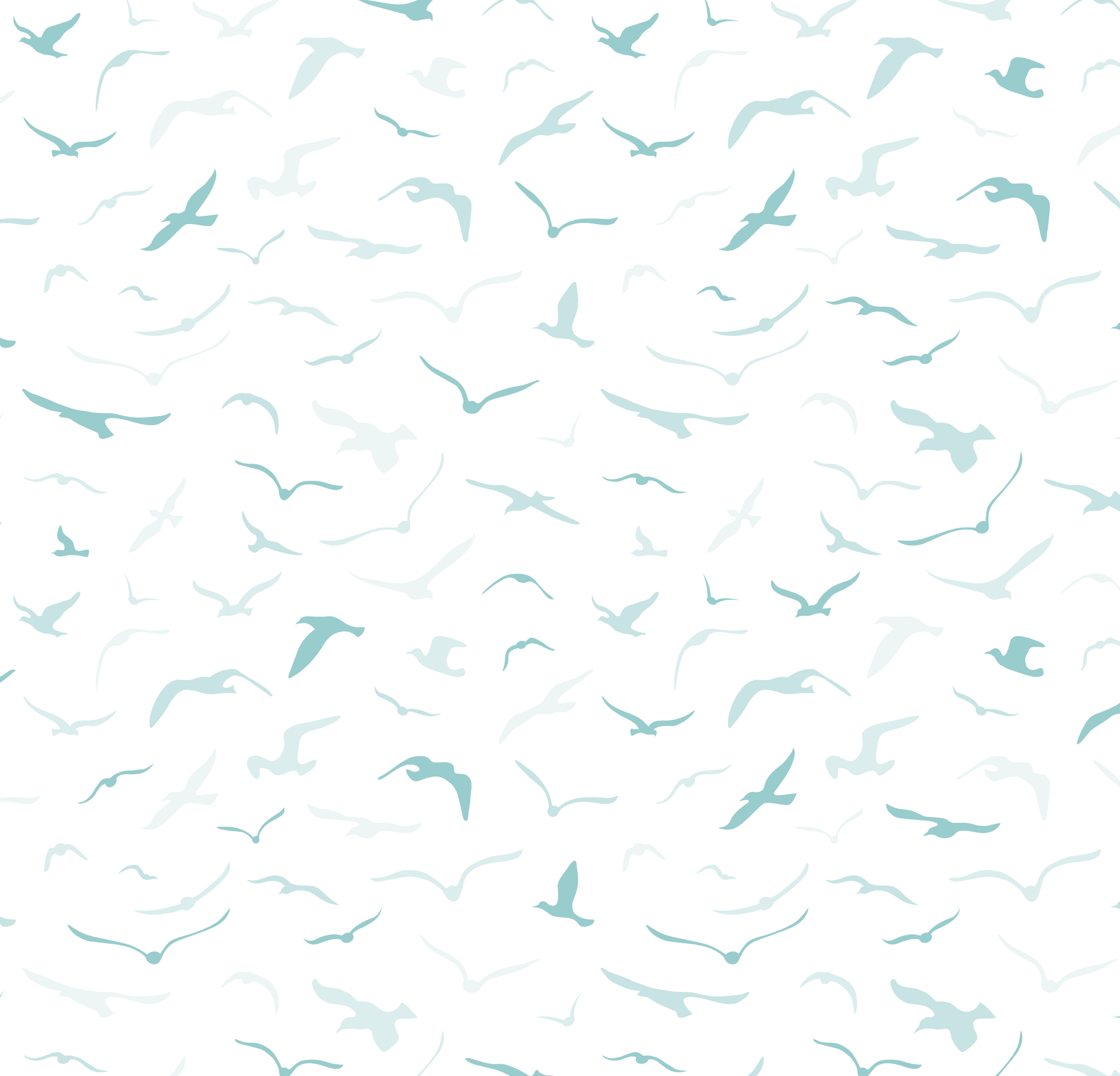
Sen, bir gönül çelensin! ■

ÜSKÜDAR
Masalları

İki Balon

ÖZGE SENÂ BİGEÇ

Ben on yaşında bir delikanlıyım. Teyzem “Sen çok güzel ve çok bilge bir adamsın” der.

Teyzemin yanında kendimi küçük değil, çok büyük hissediyorum. Çünkü o benim aklımın içindeki dev fikirleri biliyor ve beni anlıyor.

Teyzemle hayal kurmaya bayılıyorum. Herkes yattığı zaman biz balkonda sohbet ediyoruz. İnsanlar için neler yapabileceğimizi konuşuyoruz. Tezsem benim düşüncelerimi özgür bırakıyor. İkimiz bir kuşun kanadında tatlı göklere çıkıyoruz. Hatta kalbimden gelen bazı sözlerimin kâtipliğini bile yapıyor. Kâtip kelimesinin anlamını da teyzemden öğrendim.

Kâtip, büyük büyük dedelerimizin yazarlık için kullandığı bir kelimeymiş. “Ketebe” yani yazdı fiilinden geliyormuş.

Bugün bu güzel kelime neden kullanılmıyor? Birçok şeye şaşıyorum. Bir gün teyzem gözlerimin içine sevgiyle bakıp bunu açıklayacak, biliyorum. Canım teyzemle her zaman görüşemiyoruz.

O İstanbul’un Üsküdar ilçesinde yaşıyor. Ben de İzmir’de... Daha sık görüşemediğimiz için çok üzülüyorum. Onun yokluğunda birlikte konuştuğumuz şeyler bana onu hatırlatıyor. Bugün kahvaltı yaparken radyodan “Üsküdar’a Gider İken” isimli şarkıyı duydum.

Üsküdar ve Kâtip kelimeleri bana teyzemle yaptığımız sohbeti hatırlattı.

İlk kez bir şarkıda “Üsküdar” ve “Kâtip” kelimelerine rastlıyordum.

*Üsküdar’a gider iken aldı da bir yağmur
Kâtibimin setresi uzun eteği çamur
Kâtip uykudan uyanmış gözleri mahmur*

Heyecanla teyzemi aradım.

“Teyze...Bugün n’oldu biliyor musun?”

“Ne oldu Bilge Adam?”

“Üsküdar’la ilgili şarkı duydum, hem de içinde kâtip kelimesi de geçiyordu. Senin bana anlattığın kelimeler bunlar”

“Ooo..... Harika Arda’cığım! Ne güzel bir buluşma yaşamışsınız. Sen Üsküdar’ı ve İstanbul’u çok sevdiğin için onlar da seni bırakmıyorlar demek ki.”

“Bir güzel haberim daha var teyze...”

“Nediiiir”

“Hafta sonu İstanbul’a geliyoruz...”

“İşte bu, muhteşem!”

Hafta sonu gelmiş ve teyzeme sımsıkı sarılma imkânı bulmuştum. Artık kendi hikâyemizi yazabilir, kendi ezgimizi söyleyebilirdik. Tezsemle ezgi yaptığımızdan hiç bahsetmedim değil mi? Kalbimden bir güzel müzik doğduğu zaman teyzem bana “Bestekârım” der.

Şarkıcı gibi kelimeleri kullanmaz. Müzik yapıyorsam “Bestekârım”, o müziği söz ile birlikte söylüyorsam “Güftekârım” der.

O gün teyzemle önce Eminönü'ne, akşam da Üsküdar'a gittik. Bir hayalimiz vardı.

Balonun üzerine güzel kelimeler yazıp onu gökyüzüne salmak... Eminönü'nde kırmızı kalpli, çubuklu bir balon gördük.

Satan kişiye “Bu balon uçar mı?” diye sorduk. Satan kişi biraz duraksadı ve kekeleyerek “Evet uçar” dedi. O kişiye güvendik ve vapura bindik. Vapurda sevgiye dair birçok güzel kelimeler yazdık balonun üstüne. Gökyüzüne uçurmak istediğimiz dualarımızı da ekledik. Ancak Üsküdar'a gelip, balonu uçurmak istediğimizde balonumuz göğe değil, insanların arasına uçtu.

Birkaç kez denedikten sonra, baloncunun bize doğru bilgi vermediğini anladık. O akşam, doğru söylemeyen insanların yol açtığı zararları ve güvensizliği konuştuk.

Üsküdar'ın dinlendirici akşamına veda edip eve gidecekken, köşede bir baloncu daha gördük. Bunlar çubuklu olmayan balonlardı ve uçar gibi görünüyorlardı. Teyzemle aynı heyecan içinde baloncunun yanına gittik.

“Balonlarımız uçar mı?”

“Evet uçar.”

“Ücreti nedir peki?”

“10 lira”

“Hımm... Ancak bizim bugün balona verecek ancak 5 liramız var”

Eminönü'ndeki balon satan kişinin yüzü karanlıktı, başka türlü kolay kolay yalan söyleyemezdi zaten. Ama Üsküdar'da balon satan bu amcanın yüzü insana güven veriyordu.

O gün fazla paramız olmadığı için balon satan amcaya tebessüm edip “Hayırlı işleriniz olsun” deyip gitmek üzere yanından ayrıldık.

Arkamızı dönüp birkaç adım atmıştık ki baloncu amca ardımızdan seslendi:

“Ama hediye edebilirim!”

Kulaklarımıza inanamadık. Balon satan amca para kazanmaktan çok daha üstün bir şey yapıyordu. Bir çocuğa ve onun hayallerine saygı duyarak “Ben de varım” diyordu.

Senin güzel dileklerinin içinde ben de varım sevgili çocuk.

Seni mutlu etmek için ben de varım.

Hayallerin yarım kalmasın,

Gecede uykun kaçmasın,

Gözlerin gökyüzünün umudundan ayrılmasın.

Ellerimdeki balonlar şahittir;

Seni saran güzel kelimelerin içinde ben de varım sevgili çocuk.

O an mutluluk içinde pır pır uçan kuş olmuştu yüreklerimiz. Balon satan amca mutluluğumuza dâhil olup paradan daha değerli şeylerin olduğunu göstermişti bize.

Teyzemin yüzünde yine eşsiz gülümseyiş belirmişti, biri ne zaman paranın üstünde bir iyilik yapsa hep böyle tebessümler olurdu yüzünde. Ben ise yerimde duramıyor, balondan önce kendim uçuyordum havalarda.

“Bir çocuğu mutlu etmek için yaptığınız bu gayret gerçekten çok değerli. Sizleri tebrik ediyorum. Ancak siz burada saatlerce ayakta bekliyorsunuz. Hiç ücret ödememeyi kabul edemeyiz. Üzerimizde bulunan miktarı buyurun size veriyoruz.”

Amca kabul etmek istemese de teyzem ikna etmiş ve üzerimizdeki parayı bereketine sebep olması için amcaya vermişti. Üstelik amca balonlarından en güzelini vermişti bize.

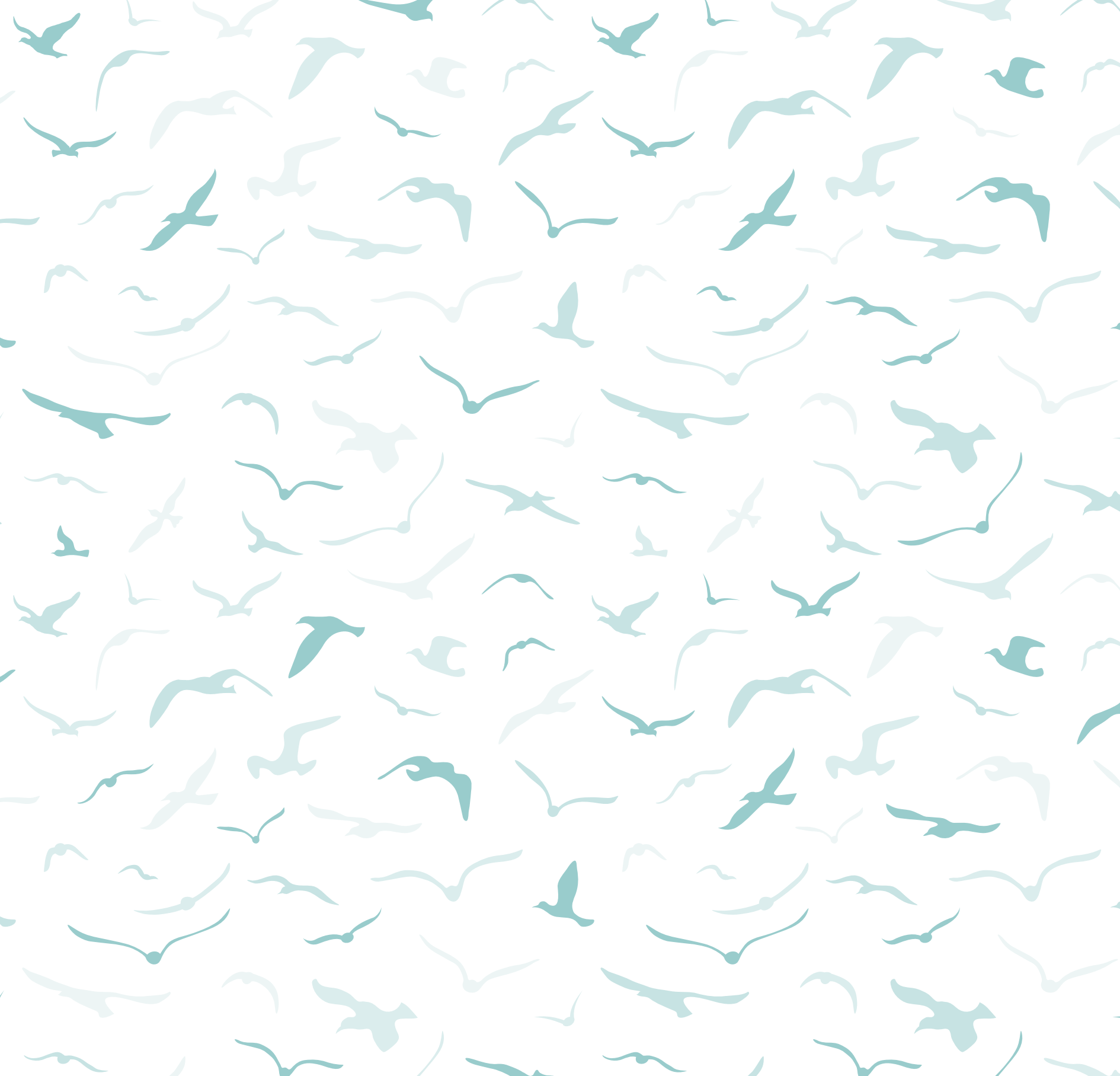
Capcanlı mavisi ve pembesi olan bir balonu bu. Bir elimizde uçmayan kırmızı balon, diğer elimizde az sonra gökyüzünde uçmak için bekleyen balon vardı. Balonu usulca havaya salmıştık. Ve gözden kaybolana dek onu sevgi ve heyecanla izledik. O gün o iki balon ve balon satan kişiler bize çok şey öğretmişti. Eve giderken uçan balonun ruhumuzda bıraktığı tatla birlikte, yalan söyleyip insanları aldatan karanlık insanlar ve doğru söyleyip iyilik yapan aydınlık insanlar hakkında konuştuk. Evde bizi bekleyen anneanneme ise, gün boyunca yaşadığımız bu hikmetli olayları anlattık. İyi kalpli baloncu amcayı hiç unutmayacağım... ■

ÜSKÜDAR
Masalları

Kalbe Gömülen Sır

ELİF SÖNMEZİŞİK

Bir varmış, bir yokmuş. Allah'ın kulu da, nimeti de, bereketi de okmu. Yalı bir balıkçı, ihtiyar kansı ve  oğluyla birlikte Altın Şehir kıyılarında yaarmı. Yetişkin yaştaki oğulları tepelik arazideki tarlalarını işlerken, kendisi ihtiyarlığına rağmen balıkçılık etmeye devam edermi. Yine de kıt kanaat geinirlermi. Bir sabah gün ağarmadan gittiği sahilde ağını atmış beklerken, geçim derdiyle derin düşüncelere dalmı. Oğullarını nasıl evlendireceğini dnm, içi sıklıkmı. zntsn dağıtmak, güzel havanın tadını çıkarmak için yürümeye balamı. Altın Şehir'i tatlı bir sonbahar güneşi aydınlatıyormu. Ağaçlar yumusak bir meltemle hıırdıyormu. Yalı balıkçı bu güzelliğin cazibesine dayanamamı ve sık ağalığın olduğu bir tepeye tırmanmaya koyulmuş. Tepeye tırmandıkça hoş kokular duyulmaya balamı. Yalı adam uykuya dalacak kadar uyutuğunu hissetmiş. Gözlerine yavaş yavaş perde incek gibi olmuş. Ağaçların buğulu gölgesine saklanmış, kat kat billurdan yapılma ku havuzunu görünce kendine gelmiş. Havuzun ortasından her yerine fikıran sularında gün ışığının yedi rengi dolaıyormu. Etrafa saçtığı sulardan yaylıyormu hoş kokular. Etrafı rengârenk kır çiçekleriyle doluymu. Sanki oralara bahar yeni gelmiş gibiymi. Havuzun hemen dibinden balayan ve korulukta kaybolan talık bir yol bulunduğunu fark etmiş ve

yürümeye balamı. Epeyce uzun olan yolun sonu, büyük bir maliknenin mermer merdivenlerine dayanıyormu. Bakmı etrafta kimse yok, yine merakla bu muhteşem evin kapısını vurm. Geniş kanatlı görkemli kapıları yalıca bir hizmeti aralamı. Kibarca içeriye buyur etmiş. Hizmetçinin kendisini tanımı gibi buyur etmesine anlam veremeyen yalı balıkçı, sessizce buyur edildiği odada beklemeye balamı. İçerisi sanki dışardan daha aydınlık, daha geniş grnm ona. Havuzdaki billur renklerin bin bir türlüsü ile doluymu her tarafı. Bu kadar birbiriyle iyi geçinen güzel rengi daha önce hiçbir yerde görmediğini fark etmiş yalı adam. "Denizin ışıkla oynamasını, çeşit çeşit mavileri, yeilleri, kızılıları, sarıları, grileri, siyahları gördüm; ama bu kadarını, bir odada, bir arada görmedim." diye hayrete dm. Arkasındaki ses sanki aklındaki duymuş gibi, -Hayat, yalnızca denizden ibaret midir ey ihtiyar! diye seslenmi. Deniz dediğin nedir ki koca kinatın yanında? Yalı balıkçı sesin geldiği yere dönmüş. Aydınlık yzly genç bir adamla karılamı. Otuzlarını süren din birisi olduğu halde, yalı bir hükümdar gibiymi yürüyüşü. Bulumak için önceden söz verdiğini ve geç kaldığını sanmı balıkçı. Genç adam, odanın bütün kenarlarını eviren sedirde yer göstermiş. Yalı adam üstüne başına bakmı, biraz utanmı. Bu harikulade kumaşlar üzerine oturacak hal bulamamış kendinde. Ama ısrar devam edince oturmuş.

Bu davetten sonra ev sahibi, balıkçıya daha tanıdık gelmiş. Daha cana yakın görünmüş. Ama sessizlik devam etmiş. Balıkçı, genç adamın kim olduğunu merak etmiş ama bir şey soramamış. Genç adam ellerini dizlerine koymuş, yüzünü yaşlı balıkçıya dönmüş.

-Denizdeki her şeyi de bilmezsin zaten.

Yaşlı balıkçı şaşmış bu sözlere, ama çekindiğinden bir şey dememiş. Denizdeki her şeyi nereden bilsin, bilmezmiş elbet.

-Hatıra nedir, bilir misin ey ihtiyar?

Susmuş yaşlı balıkçı.

-Şunu unutma ki, insanın her öğrendiği, yaşadığı ve bildiği güzellikler hatıradır. Hatıralar insana hatırlaması iyi gelen her şeydir. Onları kimi aklında, kimi de sandığında taşır. En güzel nerede taşınır, bilir misin?

Susmuş yaşlı balıkçı.

-İnsana en yakın, taşınması en güzel yerde; kalbinde. Peki, emanet nedir bilir misin ey ihtiyar?

Susmuş yaşlı balıkçı.

-Hatıralar emanettir. Zaten öğrendiklerin ve bildiklerin de emanettir. Mutlaka herkesin en az bir yol arkadaşı vardır hayatında. Onlar da emanettir. Ama insanlar bilemezler neyin, kimin emanet olduğunu bazen. Onlara hıyanet eder. Hıyanet nedir, bilir misin ey ihtiyar?

-Hainliktir, diye bilirim.

-Öyledir. Emanetle hıyaneti sana bir hikâyeyle anlatayım.

Geçmiş zamanlardan birinde bir padişah yaşardı. Hem uçsuz bucaksız topraklara, hem de büyük

servetlere sahipti. Ama kızı öyle hastaydı ki, bu servet ona deva olamıyor, hiçbir doktor çare bulamıyordu. Her yola başvurdu, olmadı. Saraydaki herkesi toplayıp hepsine tek tek akıl danıştı. Veziri biraz düşünüp pek çok sorunu çözen, çok bilgili bir kişinin varlığından söz etmeye karar verdi. Şehrin yüksek tepelerinin gerisinde küçük bir kulübede yaşamaktaydı. Padişah vezire adamı bulup getirmesini emretti. Ama Vezir bu bilgenin, hiç kimsenin, hatta padişahın bile kapısına gitmeyecek kadar başına buyruk olduğunu söyledi. Padişah bu durumdan pek memnun olmasa da, kızı uğruna bu esrarengiz adamın evine gitmeye karar verdi.

Padişah yanında veziri de olduğu halde kısıklı uzunlu tepeleri aştı. Nihayet eve vardı, kapıyı çaldı. Aralanan kapının ardında ihtiyar bir adam vardı. Ev öyle küçüktü ki, başkasının yaşadığını düşünmek zordu. İhtiyar karşısındakileri gördüğüne hiç şaşırmadan içeri buyur etti. Aradıkları bilge kişi oydu besbelli.

İhtiyar adamın giysileri, evi gibi sade ve tertemizdi. Padişah herkesten uzakta yaşayan bu adamı merakla süzdü. “Bu kadar az eşyası varken ve bu kadar sade yaşarken nasıl oluyor da bir padişahı ayağına getirmeye cesaret edebiliyor?” diye düşündü. Sonra bir türlü dermanını bulamadığı derdini anlatmaya koyuldu. İhtiyar adam sessizce dinledi, dinledi. Padişah sabırsızca anlattığı derdine verilecek cevabı da sabırsızlıkla bekliyordu. İhtiyar ise padişahın sözü bittiği halde epey düşündü. Padişah dayanamadı:

-Bilgeliğin övüldü diye geldik. Bize diyeceğin bir şey yok mu ihtiyar?

-Sana diyeceğimi derim, ama itiraz edersen bu işin

sonu hüsrân olur. Onun için diyeceklerimi yapmaya hazır mısın, onu söyle...

Padişah sinirlendi fakat öfkesini belli etmemesi gerektiğini düşündüğünden üstün körü,

-Peki peki... deyi verdi.

Söz sırası bilge ihtiyara gelmişti.

-Seni kızının hastalığına çare aramaktan vazgeçecek, dertlerini unutturacak büyük bir felaket yakındır. Üç vakte kadar bu felaket gelir seni bulursa, mağdur mazlum her kim varsa hazineni onlara açıp doyurasın, giydiresin. Onların hepsi kısa zamanda ülkeni kalkındırırlar. Çünkü bir kimseye en zor gününde yapılan iyilik unutulmaz. Sen de bir ömür keder görmezsin. Olan üzüntülerin de silinir gider.

-Peki, ya bulmazsa... hem üç vakit dediğin ne kadar zaman?

-Bildğim bu kadardır. Allah o felaketi gönderirse de sonu mutlu biter, göndermezse de. Yeter ki durup sabırla bekleyesin. Kızının hastalığından da şikâyet etmeyesin. Üç vakit belki üç gün, belki üç ay belki de üç senedir. Onu da bekleyip görürsün ancak.

Padişah dönüş yolunda vezirine,

-Ne tuhaf! Hem bir çare dedi, hem de hiçbir çare demedi. Beklemeyi kolay mı sanır bu ihtiyar, diye söylendi.

-Padişahım, böyle adamları hafife almaya gelmez. Bir şey demesinin de, susmasının da bir anlamı vardır. Sabredip beklerseniz, ne olduğu anlaşılır efendim.

-Bir de anlaşılmazsa, sen o zaman kendi başının çaresini düşünürsün vezir!

Vezir üzüntüyle sustu.

Padişah, üç günü neredeyse uyumadan geçirdi. Üç ay

ise kulağı kapıda bekledi. Ama dal kıyıdamıyordu sanki. Kızının derdinden başka derdi yoktu. Şehir halkı huzurlu ve sakin yaşayıp gidiyordu. Mevsimler gelip geçiyor, ama değişen bir şey olmuyordu. Padişah kızına gün göstermeyen hastalığa bile alışmıştı artık. Her şey süt liman olmuştu.

Üçüncü senenin sonundaki bir gece, saray halkı büyük bir sarsıntıyla uyandı. Sanki toprak kükrüyor, üstündekileri devirmek için her şeyi yapıyordu. Kısa süren, ama yıkıcı depremin sonunda, neredeyse ayakta bir tek ev kalmamıştı. Ortalığı kaplayan toz bulutunun içinde insanlar bağırıyor, anneler çocuklarını, çocuklar ana babalarını arıyordu. Etraf biraz sakinleşince şehir halkından geriye kalan bir avuç insanın gözlerine yaşlar, dillerine ağıtlar doldu. Ahalinin çoğu, evleri, eşyaları ve hatıralarıyla birlikte toprağa karışmıştı sanki.

Padişah sarayından can havliyle fırlamış, sonra hasta kızı aklına gelmiş, onu da çıkartmıştı. Saray sapasağlam ayakta duruyordu. İçinde devrilen ve kırılan eşyalar dışında önemli bir hasar yoktu. Padişah şehrin durumundan habersiz sevindi. Ama acı haber çabucak ulaştı. Şehir tanınmaz haldeydi.

Sarayda mecburen bir aşevi kuruldu, depremde ölenler sırayla defnedildi, sarayın etrafını çadırdan haleler doldurdu. Ama şehrin çarşısı yok olmuş, iş güç kalmamış, saraya akan vergi de kesilmişti. Halkı doyuracak erzak da bitmek üzereydi. Padişah hazinenin tamamını harcamayı göze alamıyordu.

Bu sıkıntıya ek olarak erzaktan kısıldı, aşevinde pişen yemek yarıya indi. Halk bu sıkıntıdan huzursuzdu. Ama elden ne gelir.

Gidecek bir yerleri, binecek hayvanları bile kalmamıştı. Toprağı ekmek, hasat etmek zaman işiydi. Yeterince insan yoktu, yaralıları hâlâ tedavi ediliyordu. Şehir şoku atlatamamış, düzen kuramamıştı. Kıtık insanların arasındaki kavgaları da çoğaltmıştı. Herkes biraz daha fazla yiyecek bulmanın derdine düşmüş, sefaletten yılmıştı. Padişah ise her gün daha da kesintiye gidiyor, hazine tükenecek diye ödü kopuyordu.

Bir gece bir rüya gördü. Yıllar önce görüştüğü ihtiyar bilgenin kulübesinin kapısı açık haldeydi. Padişah kapıya doğru yürümekteyken ayağının altında bir boşluk hissetti. O an da anladı ki gökyüzünde, dağların zirvelerinin nokta kadar görüldüğü bir yükseklikteydi. Ama o boşluğu hissettiği anda sendeledi ve hızla aşağıya düşmeye başladı. Kan ter içinde uyanmıştı. Hemen vezirini çağırıp ihtiyar bilgeyi ziyarete gitmeye karar verdi. Birlikte yola koyuldular.

Padişah depremde sonra ilk defa şehri boydan boya geziyordu. Yıkıntılar arasındaki tek tük mezarlar, onların başında ağlayan insanlar vardı. Hüzünlendi, içi kederle doldu. İlk defa halkının perişanlığını görmüştü.

Çok geçmeden kulübeye vardılar. Kulübe yakın çevrede ayakta kalan tek yapıydı. Kapısı rüyasındaki gibi ardına kadar açıldı. Ama içeride ihtiyar bilgeyi bulamadılar. Kısacık rafa dizili birkaç kitap gördü padişah. Aralarına iliştilmiş bir kâğıt buldu. Üstünde “Üç vaktin sonu” yazıyordu. Padişah o anda ihtiyarın bütün söylediklerini, mağdur ve

mazlumlar hakkındaki öğütlerini hatırladı. Hatasını anladı. Böylece rüyanın anlamını da çözmüştü. Kulübeyi ziyaret etmese, şehrin insanların perişanlığını göremeyecek ve onlara karşı merhamet duyamayacaktı.

Saraya dönen padişah, hazinesinin tamamını halkına adadı. Fazladan ne kadar giysi, eşya, kapacak varsa ihtiyacı olanlara verildi. Üç öğün yemeğini düzgün yemeye başlayan halkın arasında kavgalar azaldı, hayata tutunacak gücü kazandılar ve kısa zamanda tarlada, inşaatta ve hayvancılıkta çalışacak küçük gruplar oluşturdular. Saraya en yakın yere, hatta bir kısmı saray içine taşınan ahali, kısa zamanda eskisinden de güzel bir şehir inşa etti.

Bu gelişmeleri mutlulukla izleyen padişahın giysisinin de ahalden bir farkı kalmamıştı artık. Herkes için pişen kazandan yiyor, halinden hiç şikâyet etmiyordu. Bütün bu hareketliliğin arasında kızının iyileştiğini ve dolgun pembe yanaklarıyla odanın bir köşesinde ihtiyacı olanlar için terzilik yaptığını çok geç fark etti. Ve ülkenin şanı aldı yürüdü, elin değil gözün bile değmekten çekineceği güçlü bir devlet oldu. Padişah ölüm vakti geldiğinde huzur içinde ahirete yürüdü.

Genç adam, biraz dinlenmiş ve devam etmiş:

-Şimdi emaneti sorsam bu hikâyenin neresinde dersin?

Yaşlı balıkçı, takkesinin altında kalan alnını biraz kaşımış ve şunları söylemiş:

-Bana öyle gelir ki, padişah kendine verilen tek emaneti kızı sanır. Kızının hastalığı onu yer bitirir. İhtiyar bilge, onun asıl emanetini ona deyinmiştir.

Şehir ve halkı da ona Allah'ın bir emanetidir. Ama padişah kızının derdinden bunu unutmutur. İhtiyar bilge ona hatırlatır ama yine unuttur. unu anladım ki, bu padişah Allah'ın sevgili kuluymu. Yoksa gökyüzünden aşağı düşmekten son anda nasıl kurtulacaktı ki...

-Doğru dersin ey ihtiyar... İnsan ne oldum demeyecek. Çünkü ne olacağı belli değil. Padişah bencil ve zalimken hem iyi huylara hem de onun getirdiği iki dünya saadetine kavutu. Emanete hıyanet etmekten vazgeçti. Onlara iyi baktı. Görevini hatta fazlasını yaptı.

Yalı balıkçı bir an kendi derdini aklıma getirecek olmuş. O anda geç adam rahatlatan bir ses tonuyla, -Sen derdini dert sanırsın amma dert edilecek bir şey değildir. Çünkü sen ve oğulların bugüne kadar bir lokma haram yemediniz. Buradan dnte ku havuzunun suyundan bir yudum i, gerisini düşünme. Geç adam bu sözlerden sonra yalı balıkçıyı kapıya kadar uğurlamı. Gözden kayboluncaya kadar ardından bakmı. Balıkçı ise evin huzur veren ışığını, havasını o anda özlediğini hissetmiş. Uzun bir yryten sonra yeniden billur havuza gelmiş. Geç adamın dediği gibi bir yudum imi. Ho kokular eşliğinde sahilin yolunu tutmuş.

Rüya gibi birkaç saatten sonra artan rüzgârın etkisiyle kendine gelmiş yalı balıkçı. Ama bakmı ki, ağı attıktan sonra düşünceye daldığı taşın tam üstünde oturuyor. "İnsan otururken uyur mu hiç? Demek bir ryaydı!" diye söylenmiş. Batmaya hazırlanan güneşi kaçırmamak için ağlara komu hemen.

Balıkla dolu ağları kan ter içinde kıyıya çekmiş. Hepsini iyi fiyattan satıp, kazandığı paradan memnun halde evin yolunu tutmuş.

Evde kendisini  müjdeli haber bekliyormu.

İlki; oğullarının  de saraya bahçıvan olarak ie alınmış.

İkincisi; ne de saray cariyelerinin en gzelleriyle saray içinde yapılacak bir dğnle evlenmek üzere söz verilmiş.

Üçüncüsü; kendilerine bakması giderek gleen ihtiyar ana ve babaları için de saray arazisinde küçük bir ev verilmiş.

Yalı balıkçı bir müddet susmu içinden krederek. Sonra denizi ve ondan öğrendiği her şeyi en kıymetli hatırası olarak kalbine gmm. Kendine emanet edilen  oğlu ve hanımıyla ahir rmde gün yüzü görmenin saadetini hissetmiş. "Bir yudum su!" diye geirm içinden, "Allah'ım, o bir yudum su, o gencin ğtleri bu kadar kıymetliydi demek. En kıymetli emanet..."

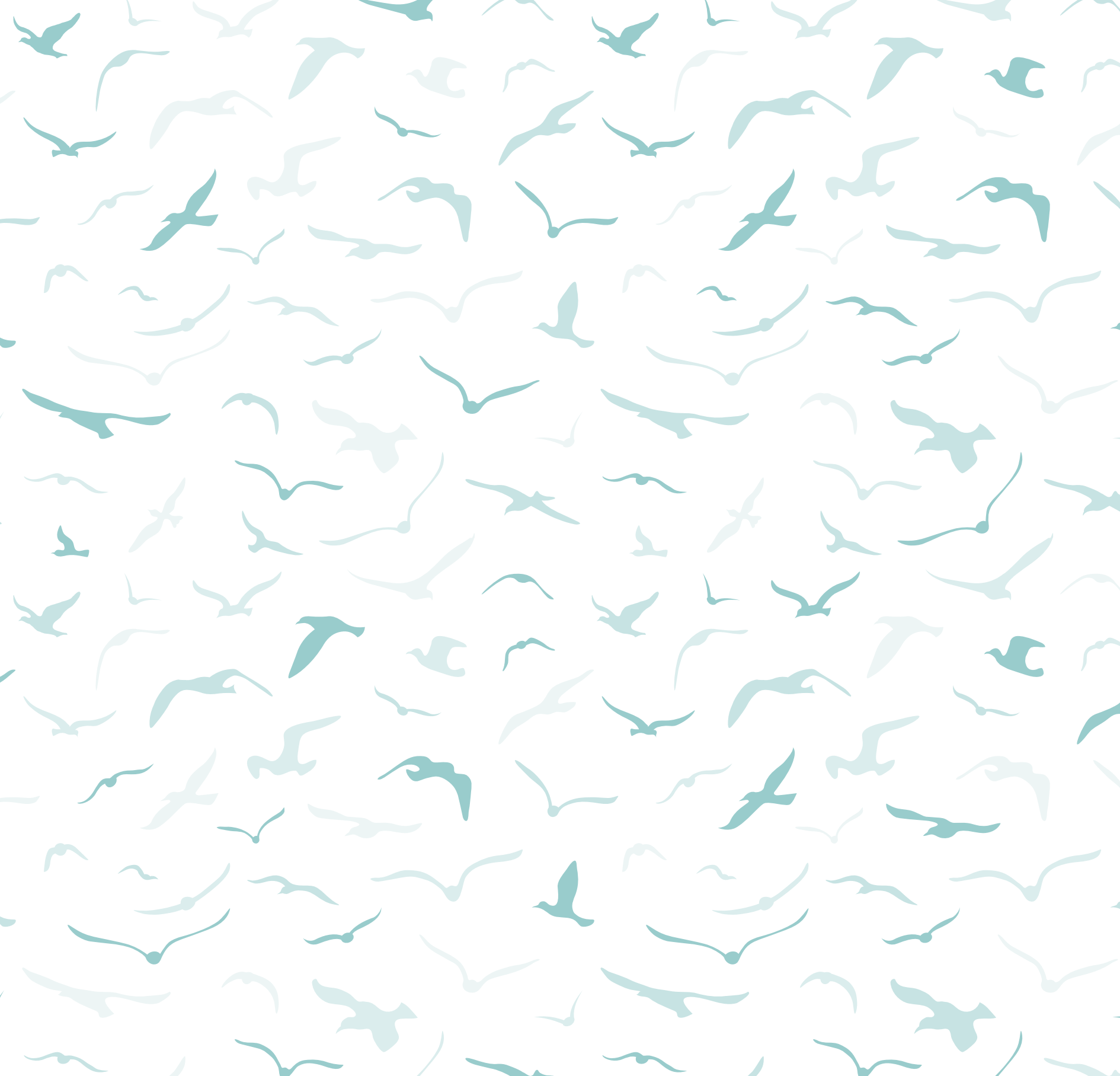
Geç adamla yaptığı sohbeti kalbinde sırlayıp kalan ömrünü torunlarının arasında mutlulukla geirm. ■

ÜSKÜDAR
Masalları

Acayip Bir Yolculuk

RECEP ALPTEKİN

Lâkin ve serin bir Üsküdar sabahıydı. Her şeyimiz hazır sayılırdı, bir şey hariç: Yüksel. Babası Nurullah Amca eve ulaşana kadar onun evden dışarı çıkması gerekiyordu. Zaman ise gittikçe azalıyordu. Çünkü sabah namazı bitmiş ve cemaat çoktan dağılmıştı. Dört arkadaş, eksliğimiz varsa tamamlayalım düşüncesiyle kese kâğıtlarımızı karıştırıyorduk. Yiyeceklerde herhangi bir eksik olsa hepimiz için dert olurdu. Çünkü denizin içinde bakkal namına bir şey bulunmazdı.

Saim Amca, dün akşamdan hazır ettiğimiz kese kâğıtlarını dükkânında tutma isteğimizi kabul etmişti. O, sabah namazından çıkıp da dükkânını açarken biz alacaklı gibi arkasında dikiliyorduk. Burunlarımız soğuktan domates gibi kızarmıştı. Saim Amca'nın ufak baharatçı dükkânından dışarıya adım attığımızda ise güneş kendini göstermeye başlamıştı.

Yüksel, uzaktan koşarak bize doğru geliyordu. Aramızda koşmaktan en çok zevk alan kişi oydu galiba. Paylaştığımız kese kâğıtlarını düşürmemeye gayret ederek Üsküdar Sahili'ne vardık. Büyük ninem hep; "Üsküdar'ın ötesi yedi kat denizdir. Yedi katlı denizi geçen kişiler ummâna kavuşur. Ummâna kavuşmak için ise

yola Üsküdar'dan çıkmak gerekir. Başka bir yerden yola çıkarsan ne yedi kat denizi, ne de ummânı görebilirsin." derdi. Ben de hep böyle yolculuklara çıkmanın hayallerini kurardım. Şimdi de bir yolculuğa çıkmak için sabahın erken saatlerinde sahile gelmiştik. Bir hafta öncesinden sözleştiğimiz sandal sahibi Lâkin Amca ortalıkta gözükmüyordu. Lâkin Amca'nın olması gereken yerde heybetli, kırklı yaşlarında, kısa sakallı bir amca duruyordu. İki elini birleştirmiş, dudaklarını hareket ettiriyordu. Bize doğru gülümseyerek:

-Hoş geldiniz çocuklar, ben de sizi bekliyordum, nasılsınız bakalım? dedi. Sandala doğru hızlıca yürüdük. Yüksel bir anda öne doğru çıkıp:

-Lâkin Amca yok mu? O olacaktı normalde burada deyince amca tok sesiyle açıklama yapmak zorunda kaldı:

-Lâkin Amca'nız üşütmüş çocuklar, bugün aramıza katılamayacak. İyileşsin, yine burada bulursunuz onu. Ben sizin için geldim. "Söz yerde kalmasın," dedim. İsmim Eşref. Lâkin Amca'nızı da evvelden tanırım ve çok severim. Nasipte sizinle tanışmak da varmış. Hazırsanız bu sandal yolculuğunu sizin için daha keyifli bir hâle getirmek isterim. Yolda gördüklerimiz ise sır olsun aramızda. Atlayın bakayım.

Haydi “üç yüz deniz” geçmeye!

Üç yüz deniz geçmeye deyip eline kürekleri aldığı anda aramızda gülüştük. İki kürekle üç yüz deniz geçmeye uğraşılır mıydı hiç? Yanıldığımızı anlamak için kürekleri denizin içinde hareket ettirmesi yetmişti. Bir anda deli gibi köpüren denizin içinde olanca hızıyla ilerlemeye başlamıştık. Sandalı böyle hızlı hareket ettirebilmesi için çok güçlü olmalıydı. Ağzımızı açık, kaşlarımız kalkık bir biçimde saçlarımızı savuran rüzgârı hissediyorduk. Öyle hızlı gidiyorduk ki, iki dakika demeden arkamızda ne Üsküdar kalmıştı, ne de İstanbul. Uçsuz bucaksız deniz... Önüm, arkam, sağım, solum; sobe değil, denizdi. Eşref Amca bize dönük biçimde küreklere asılıyordu. Aniden:

-Etrafınıza bakın! dedi. Bakabileceğimiz her yere baktık. Yemyeşil bir denizin içindeydik. Hava ise gittikçe sarılaşıyordu. Sanki güneşe yaklaşmıştık ve yapraklar üzerinde yüzüyorduk. Birbirimize baktığımızda, Eşref Amca'nın şaşkın halimizi görüp gülümsediğini fark ettim. Biz etrafımıza baktıkça hızlanıyordu sandal. Gökyüzü bir turuncu oluyor, bir kırmızı oluyor, deniz ise renkten renge giriyordu: Pembe, mor, sarı...

-İşte şimdi engelli yola gireceğiz.

Bu engeller sizi yıldırmasın sakın. Hemen yenilmeyin, mücadele edin. Bu yol, yorulan ve yenilenleri uyutur. Haydi “yedi engel” geçmeye! diyen Eşref Amca'nın sesini duyduk. Biraz önce şaşkınlıktan küçük dilini yutacak olan biz, şimdi heyecanlanmış, bir oyunun içine davet edilmiştik. Mücadele etmek bizim için zevkti. Yenilmek ise hiç bize göre değil! Besmele çektim içimden, acaba nasıl engellerle karşılaşacaktım? Eşref Amca sandalın en ön kısmına geçip iki küreği ellerinin arasında birleştirdi. Kürekleri “Yâ Hakk!” deyip denizin içine hızlıca soktu. Küreklerle birlikte sandal da denizin içine daldı. Sandalla birlikte tabii biz de denize daldık. Uçsuz, bucaksız bir denizdi. Ve biz boğulma ihtimalimizden korkuyorduk. Oysa denizin içi sıcaktı ve gayet rahat bir şekilde nefes alıyorduk. Kürekleri dümen gibi kullanıp bizi yönlendiren Eşref Amca, sandalı döndürmüştü. Arkaya kendisi geçmiş, önde biz kalmıştık. Önümüze döndük. Karşılaşacağımız engeli merak ediyorduk. Gittikçe sıcaklık artıyordu. Denizin içinde terlemeye başlamıştık. Karşımıza dev gibi bir adam çıktı. Aniden durduk. Durunca öne doğru öyle bir savrulduk ki adamın kucağına düşecektik. Adamın yüzü sanki bana benziyordu.

Bize sesli bir şekilde gülerek;
-Yola çıkmışsınız bakıyorum, hayırlı olsun. Bana kalırsa hiç girilecek yol değil bu. Yanlış yapıyorsunuz. Sözümü dinleyin, huzur bulun dedi.

Hiçbirimiz adamı dinlemedik. Biz onu dinlemeyince Eşref Amca sandalı harekete geçirdi. Hızlıca adamın karnını delerek arka tarafına geçip yola devam ettik. Kendimizi çok iyi hissediyorduk. Seyrettiğimiz yerlerin zevkini çıkarırcasına her yeri aklımıza kazıyorduk. Daldığımız denizdeki bitki ve hayvanların eşsiz güzelliklerini seyrediyorduk. Bize gülümseyen birkaç denizanasının yanından geçip denizatlarına selam verdik. Onlar kanat çırtıkça yükseliyordu. Biz de gülümsedikçe...

Karşımıza iki aslan çıktığında beşimiz de her şeyden habersiz etrafımıza bakınıyorduk. Öyle bir kükrediler ki... Kendimizi sıktık, çünkü korkmamalıydık. Korkarsak bu oyunda yenileceğimizi hissediyorduk. Aslanlar kükredikçe biz dimdik duruşumuzu koruyorduk. Hiç sarsılan olmadı içimizden. Eşref Amca'ya dönüp baktık beşimiz birden. O gülümsemeye devam ediyordu. Önümüze döndüğümüzde aslanların orada olmadığını gördük.

Hızlanmış ve rahatlamış bir şekilde yolumuza devam ediyorduk ki karşımıza çıkan üç başlı ejderhayı görüp kendimize geldik. Hemen Eşref Amca'nın yanına gelip,

-Üstüne doğru gidelim Eşref Bey Amca, bundan korkup geri dönmek bize yakışmaz dedik. Cevabımıza başıyla "Olur," dedi. Vakit kaybetmeden ejderhanın üstüne doğru gitmeye başladık. Gözlerimiz faltaşı gibi açık, ejderhanın püskürttüğü alevlerin bize doğru gelmemesi için sağa ve sola doğru savuruyorduk kendimizi. Dibine kadar geldiğimizde üç başın üçü de ağızlarını açıp bir alev püskürttü ki; başımızı eğmeseydik yanardık!

-Ejderhayı geride bıraktığımızda, Yüksel, oyundan çok zevk aldığını söyledi. Hepimiz sözlerimizle ona katıldık. Bir süre muhabbet ettik. Muhabbetimize Eşref Amca da ortak oldu, çok hoş zaman geçirdik. Dört kuş gelip sandalın dört bir yanına kondu. Hepimiz kuşların güzelliği konusunda aynı fikirdeydik. Eşref Amca kaşını kaldırmış bizi seyrediyordu. Dördünü de kovduk sandaldan, kendi başımıza kaldık yine. Korkulacak yerde korkmamış, aldanmak mümkünken aldanmamıştık. Eşref Amca böyle söylemiş, oyunu güzel oynadığımızı kanaat getirmişti. Beş tane peri, kanatlarını çırparak

bize doğru gelirken enerjimizden hiçbir şey kaybetmemiştik. Kulaklarımıza güzel bir müzik geliyordu. Beş peri, beşimize ayrı ayrı güzel eşyalar getirmişti. Sanki benim kitapları çok sevdiğimi biliyormuş gibi, süslü cildiyle ben benden alan bir kitap getirmişti. Yüksel'e geçenlerde satın almak istediği o güzel siyah ayakkabılardan getirmişti. Diğer arkadaşlarımız da bu eşyalardan nasibini almıştı. Biz hemen bunun da bir engel olduğunun farkına varıp perilerin uzattığı eşyaları ittirince 'puf' diye kayboluverdiler.

Türlü türlü işler geliyordu başımıza. Biz çocuk aklımıza mukayyet olmaya çalışırken Eşref Amca'nın her şeyi uzaktan bir film gibi seyretmesi ise ilginçliklerden bir başkasıydı. Yolculuğun sonu hiç gelmeyecekmiş gibi, gittikçe daha derine ilerliyorduk. Bir sonsuz deniz düşünsem, böylesi sonsuz olacağını tahmin bile edemezdim. İndikçe iniyor, sanki dünyanın merkezine bir yolculuk yapıyorduk. Derinlerden bir ışık topu gözümüzü almaya başlamıştı. Yanına yaklaştıkça parlayan bir şeydi. Işığa gözümüz alışınca gözlerimizin önünde güzeller güzeli bir meleğin durduğunu gördük. Aklımdan, "Ne kadar da güzel," diye geçiriverdiğimde "İstediyini gerçekleştirebilirim." diye sanki içimden gelen

bir ses cevap verdi. Gözlerinin güzelliğine dalıp gitmemek için yüzüne bakmamaya çalışıyordum. Güzelliği hepimizi kendine çevirmişti. Cesaretimi toplayıp ona doğru bağırdım:

-Seninle vakit kaybedemem. Sen benim önümde bir engelsin. Çekil önümden, yolumu kapatma. Bu oyundan aldığım zevki senin geçici güzelliğinle heba edemem!

Diğerleri de benimle birlikte bağırırmaya başlamış ve benimle aynı anda söyleyeceklerini bitirmişlerdi. Melek, bununla beraber, gittikçe gözümüzün önünden silinmiş, kaybolup gitmişti. Eşref Amca hepimize hitaben:

-Aşk olsun gençler! Ne kadar maharetlisiniz. Yolculuğu tamamladınız dediğinde çok sevinmiştik. Sevinçten birbirimize sarıldık. Sandalın durduğunu fark etmedik. Yedi adamın bir halka halinde oturduğunu gördük. Ve onların yanına geldik diye durduğumuzu anladık. Adamların tipleri çok farklıydı ama garip bir şekilde gönlümüz onlara ısınıvermişti. Her birimize ayrı ayrı "Gelin, girin, görün," deyip ellerimizden tuttular. Ve bizi içeriye dâhil ettiler. "Dostunuzun yüzünü görün." diye de devam ettiler. Her birimiz ayrı ayrı geçtik, dostumuzun yüzünü gördük.

Yolculuğun başında Eşref Amca'nın söylediği sözü hatırladım: "Sır olsun," demişti. O güzel yüz, sır olarak kaldı bende. Çıktığımız bu acayip yolculuğun ödülünü almıştık. Eşref Amca'nın "Haydi gençler, eve dönme vakti!" deyişini duyduğumuzda hiçbirimiz oradan ayrılmak istemiyorduk. Fakat artık, evimize dönme vaktimiz gelmişti. Teker teker sandala atladık. Geldiğimiz gibi, fakat bu sefer daha hızlı bir şekilde evin yolunu tuttuk. Aradan birkaç dakika geçmemişti ki, denizin yüzeyine çıktık. Üsküdar'a doğru kürek çeken Eşref Amca'yı seyrederek bu güzel ama zor yolculuğu tamamladık. Hiçbir yiyeceğimizi yememiştik ama varımızı yoğumuzu yolculukta kaybetmiştik.

Yanımıza aldığımız malzemelerin hiçbirisi sandalda yoktu. Bu durumun farkındaydık ama hiçbirimiz bunu dert etmedi. Eşref Amca'yla vedalaşıp sahilden uzaklaştık.

Akşam ezanı okunmak üzereydi. Saim Amca'nın dükkânı kapatmak üzere davrandığını görünce ona yardıma koştuk. Zihnimizde bir sarhoşluk hissi gibi yaşadığımız yolculuk dönüyordu. Gözlerimizin önünde ise Üsküdar'da akşam oluyordu. Üsküdar'da akşam hiç bu kadar güzel olmamıştı. ■

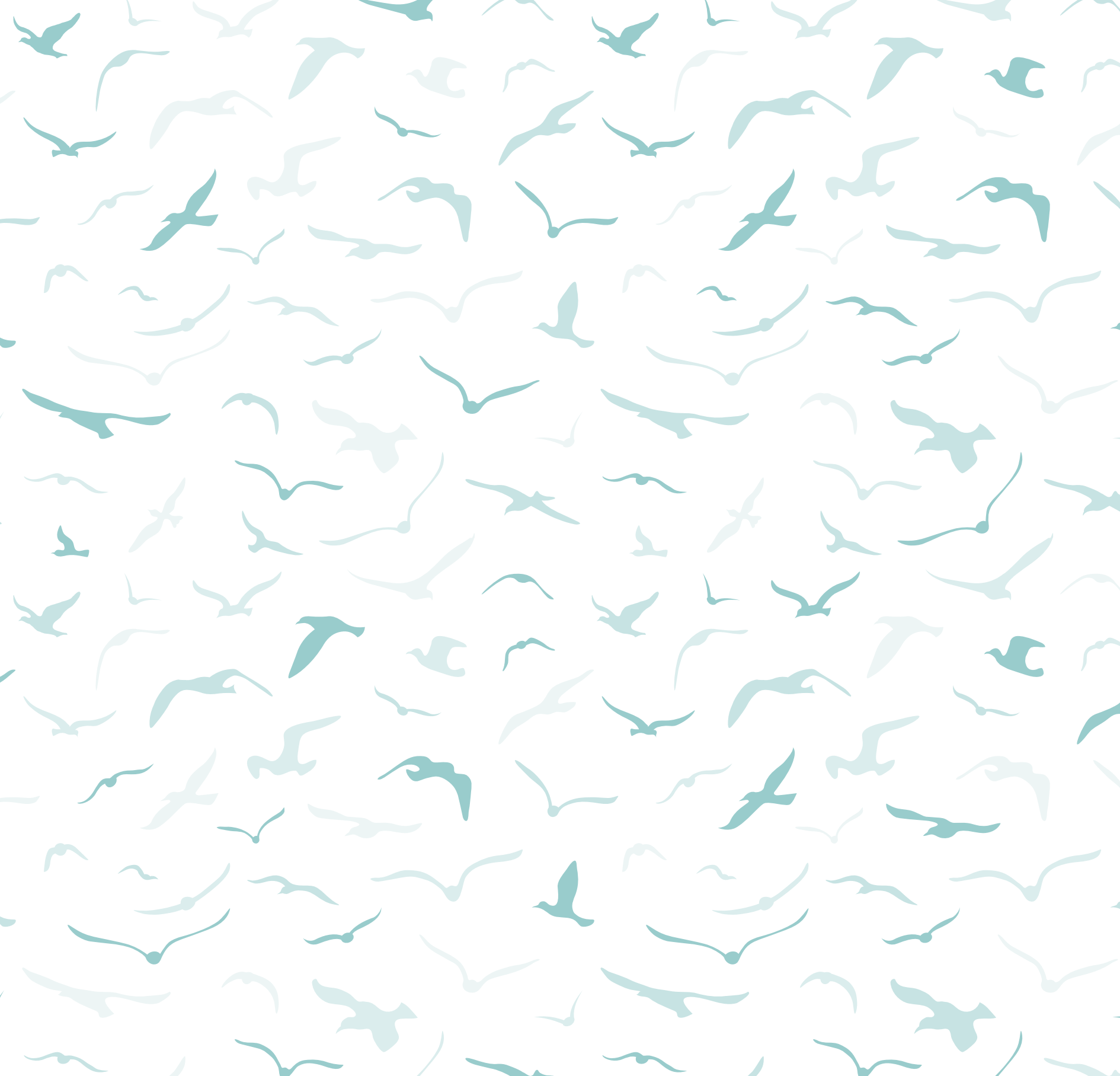

ÜSKÜDAR
Masalları

Şahmaran'ın İntikamı

BÛSE BEYZA ARIĞ

Bir varmış bir yokmuş... Yüzyıllar önce, İstanbul'un göz bebeği Üsküdar'da küçük bir krallık varmış.

Bu krallık Kral Nikator tarafından yönetilirmiş.

Kral Nikator'un bir sürü erkek evladı varmış.

Ama Kral Nikator ve Kraliçe Pegasus bir kız çocuklarının olmasını istiyorlarmış.

Ve yıllar sonra bu dilekleri gerçekleştirmiş.

Bir kızları olmuş. Azra adını vermişler.

Azra için Nikator krallığında günlerce ziyafetler verilmiş, şenlikler düzenlenmiş. Kral, Kraliçe, küçük prensler ve halk Azra'yı çok sevmiş. Fakat şenliklerin son gününde perişan giyimli, ömrünün son günlerini yaşayan cüzzamlı bir adam şenlik alanına gelmiş. Herkes onu kovmak istemiş. Fakat hasta ve meczup bu adam ısrarla gelecekte haber getirdiğini, kralla görüşmesi gerektiğini söylemiş. Nikator'un baş muhafızı onunla konuşmaya çalışsa da, meczup Kral'la konuşma isteğinde ısrarcı imiş. Sonunda meczubun isteği kabul edilmiş. Nikator'un huzuruna çıkmış.

Kral, "ne istersin be adam?" demiş.

Meczup:

"Majesteleri ben geleceğin habercisiyim. Gelecek, prenses Azra'yı on yedinci doğum gününde bu bölgede eşi benzeri görülmemiş bir yılanın sokacağını söyler" demiş.

Ve birden yere yığılıvermiş.

Meczup ölmüş.

Nikator'un beynine karıncılar kaçmış ne yapacağını bilememiş. Hastalık yayacağından korkmuş. Nikator, meczubun cesedini yaktırmış, küllerini Marmara'nın engin sularına döktürmüş. Nikator, ülkesindeki bütün yılanları yok ettirmiş. Kızı Azra'ya kimsenin zarar vermeyeceğinden emin olmak için de Üsküdar'ın engin sularının ortasına Prens Azra için bir kule inşa ettirmiş. Ve prensesi en güvendiği muhafızları ile bu kuleye yerleştirmiş.

Nikator imparatorluğunun güneyindeki Tarsus şehrindeki şahmeran krallığı yarı insan yarı yılanmış. Yılanların annesiymiş ve ölümsüzmüş. Şahmeran tam ölmek üzere olduğunda ruhu her seferinde bir başka kızına geçiyormuş. Kral'ın yılanları öldürdüğünü duyunca çok sinirlenmiş. Kral'a bir elçi gönderip hiçbir yılanın ona ve krallığına zarar vermeyeceğini ama artık yılanları öldürmemesi gerektiğini söylemiş. Nikator, gelen elçiyi sözleri biter bitmez öldürmüş. Şahmeran bu olaydan sonra Nikator'dan intikam alacağına yemin etmiş.

Böylece iki krallık birbirlerine düşman olmuş.

Nikator meczubun söylediklerini bir an olsun aklından çıkaramıyormuş. Kızı Azra için o kadar endişeliymiş ki hemen savaşılarını hazırlayıp Şahmeran şehri Tarsus'a doğru yola çıkmış.

Şahmeran ile halkı, yeraltı mağaralarında yaşıyormuş. Çünkü tek düşmanları kral Nikator değilmiş. Herkes Şahmeran ve ailesinin çevikliğine, zekâsına hayranmış.

Nikator ve askerleri Tarsus'ta dağ taş dere tepe gezmişler fakat Şahmeran krallığından hiçbir yılan insanı görmemişler.

Nikator'un aklına bir fikir gelmiş.

Tarsus çayını yeraltı mağaralarına doldurmuş.

Nikator'u toprağın altından takip eden Şahmeran, korkunç planını anlamış. Hemen halkıyla birlikte yeraltı mağaralarını terk etmişler. Nikator şahmeranların mağaralarında boğulduğunu düşünerek mutlu bir şekilde ülkesine geri dönmüş. Ama Azra'yı denizin ortasına yaptırdığı o mükemmel kulede tutmaya devam etmiş.

Şahmeran, Kral Nikator'a çok büyük bir acı çektirmek istiyormuş. Casusları aracılığıyla, Kral'ın kızını çok sevdiğini ve denizin ortasına onu korumak için bir kule yaptırdığını öğrenmiş. Nikator en iyi ve en güvendiği savaşçısı olan Orantes'i fırtınalı bir gecede Azra'yı öldürmesi için gemisi kıyıya vurmuş bir denizci olarak göndermiş. Sıcakkanlı ve konuksever bir halkmış Nikator'un halkı. Orantes'e yardımcı olmak için ellerinden geleni yapmışlar. O'nun bu durumuna çok üzülmüşler. Alıp Saray muhafızlarına götürmüşler. Saray muhafızları Orantes'in

ülkeleri için mükemmel bir savaşçı olabileceğini düşünmüşler. Bu yüzden de O'nu çeşitli sınavlardan geçirmişler. Orantes sınavları geçmiş. Ve sarayın en başarılı askeri olmuş. Orantes'in bu başarısını Kral Nikator duymuş. O'nu kızı Azra'nın kulesine baş muhafızı yapmış. Orantes böylece amacına ulaşmış. Ama çok akıllı olduğundan hemen Azra'ya zarar vermemiş.

Orantes, Kral'a, bir öneride bulunmuş: Prenses Azra'nın korunduğu kulenin tam karşısına ayrı bir kule yaptırılmalı, demiş. Burada da siz ve Kraliçe korunur.

Bu, Kral'ın çok hoşuna gitmiş.

Hemen kuleyi yaptırmış. Kraliçe'yle orada yaşamaya başlamış.

Halk, bu kuleye Galata adını vermiş. Galata, "denize inen yol" anlamına geliyormuş.

Yıllar geçmiş. Prenses, on yedi yaşına gelmiş. Kral, artık, kızına yılanların zarar veremeyeceğini düşünüyormuş. Kraliçe'yle birlikte, kızının doğum gününü kutlamak istemiş. Halk da buna katılmış. Herkes yiyecek, içecek ve çeşitli armağanlar göndermiş. Görevliler, gelen hediyeleri denetliyor öyle veriyormuş. Onların başında da Orantes varmış.

Orantes, doğum günü şenliklerinin son anına kadar beklemiş. Azra, yanındaki kediyle çok mutlu görünüyormuş. Fakat birdenbire fenalaşarak yere

düşmüş. Meğer Orantes, gerçekte bir yılan olduğu için, kediye bütün zehrini akıtmış. Prenses de kediye dokununca zehirlenmiş ve ölmüş.

Orantes ise, yıllardır gizlice kazdığı bir tünelden kaçmış. Kız Kulesi'nden Galata'ya ulaşan bu tünel olmasa yakalanabilirmiş.

Orantes kaçarken, Şahmaran ile diğer yılanları buraya çağırmış.

Prenses'in öldüğünü öğrenen Şahmaran, Orantes'i ödüllendirmiş. O'nu, kendisine baş koruma yapmış.

Kral, kızının zehirlendiğini öğrenince deliye dönmüş. Bu işin arkasında Şahmaran olduğunu da biliyormuş. Öfkeyle, hemen hazırlık yapılmasını emretmiş. Gemiler hazırlanmış. Askerler gemilere binmiş. Fakat biner binmez gemiler batmaya başlamış. Meğer Orantes, gemilerin dibinde delikler açmış. Ve yılanlara, bütün zehirlerini denize akıtmalarını emretmiş.

Onlar da dediğini yapmışlar. Nikator ve adamları denize atlayınca zehirlenerek ölmüşler. Kulede kalanlar ise çaresizce ölümü beklemişler. Şahmaran, halkıyla birlikte İstanbul'u yönetmeye başlamış. Ta ki, Fatih Sultan Mehmet İstanbul'u fethedene kadar...

Herkes hikâyenin bu kısmını bilir, kimse kız kulesine ne olduğunu merak etmezmiş.

Kız kulesi, yüzyıllarca her bakanı kendisine aşık edermiş.

Kule'nin sol gözü hep yaşlıymış.

Ve denize yukarıdan bakan Galata kulesine âşıkmiş.

Şairin biri bir gün, "Yolun açık olsun Galata, Kız Kulesi tek başına da yakışır bu masala" demiş.

Kız Kulesi'nin sol gözünün yaşı dinmiş.

Herkes onun yalnız olduğunu sanırmış ama o hem âşık hem de özgürmüş... ■

ÜSKÜDAR
Masalları

Tulpar ve Ali

HALİL İBRAHİM UZUN

Şu bulunduğumuz günden devirler önce, insan karınca ile sohbette bulunurken, kuş ağzında taşıdığı su ile sadece doğruyu söyledi diye bir genci attıkları ateşi söndürürken, yeni doğan bebekler konuşur, çamurdan kuşa üfleyip onu kanatlandırırken Balkan illerinde Talip isminde bir adam yedi yiğit oğlu ile yaşarmış.

Talip ağa yıllar önce Anadolu topraklarından Balkan diyarına iyiyi, doğruyu, güzeli ve faydalı olanı henüz bunlardan haberi olmayan insanlara anlatmak üzere yağız atlarının yelelerini savura savura yola çıkmış. Kâh dillerini kâh dinlerini anlamak istemeyen kötü kalplilere karşı kılıçlarını konuşturmuşlar. Kimseyi öldürmemiş, sanki yeniden diriltmişler. Düşmanlarına karşı kılıçlarını parlattıklarında ve onları artık yendiklerinde dahi hakkı söylemişler.

Bugün hâlâ anlatılan bir hikâye vardır ki Talip ağa ailesi ile yolculuk yaparlarken eşkıyalar yollarını kesip sahip oldukları tüm altınları istemişler.

Talip ağa yüzleri maskeli, ellerinde güneş ile parlayan geniş palalar ve kılıçlar bulunan bu haramilere önce “Neden hakkınız olmayanı istersiniz? Bu dünyada insanın alın teri ile kazanıp yediğinden daha hayırlı daha lezzetli hiç bir şey yoktur. Bizim alın terimizle, bilek gücümüzle kazandığımız size acı gelir, özünüzü eritir. Allah’tan korkun yoksa en azından kuldun utanın” demiş.

Umursamayan ve tüm güçleri ile üzerlerine

çullanan eşkıyaları Talip ağa ve cengâverleri önce gerileyerek iyice üstlerine çekmiş sonra bir atları ile bir hilal yapıp aralarına alarak dönmeye, döndükçe vurmaya, vurdukça her birini teker teker düşürmeye başlamışlar. Her birini bayıltıp bağlamış, uyandıklarında ekmek yedirmiş, su içirmişler. Aralarında bulunan Musab Hocağa yüzlerini açıp, gözlerinin içine tebessümle bakmış. “Bizden tüm paramızı istediniz. Bizim en değerli malımız samimi tebessümümüzdür. Gelin vazgeçin bu kötülükten. Geri durur iyi insanlar olursanız Allah dilinizi tatlandırır, bileğinizi kuvvetlendirir. Şu kemik parçalarına bakın; bunlar da canlıydı, koşarlar, yatarlar, yer, içerlerdi. Şimdi hiçbirini yok. Bu dünyada en değerli şey güzel eserler, kıymetli hatıralar bırakmaktır evlatlarım.” demiş. Yolculuk ettikleri kırk gün boyunca esir aldıkları bu adamlara Musab Hocağa dua etmiş ve nasihatte bulunmuş. İçlerinden dört tanesi biz de sizler gibi olmak istiyoruz demişler ve onlara katılmışlar. Kalan altı eşkıyayı ise bir daha kötülük yapmamak için şeref sözü verdirerek serbest bırakmışlar. Talip ağa ve cengâverleri sulak, yeşil, verimli bir ovada kurulu bir şehre varıp göğüslerini bahar rüzgârına vererek yerleşmiş. Bu insanlar güzel atlarına binip güzelliği yaymak için yıllarca çaba göstermişler. Talip ağanın yedi yiğit oğlu olmuş. Altı oğlu evlenip kendi obası ile başka şehirlere göç eylemiş, bir küçük ama koca yürekli Ali kalmış yaşlı anasıyla babasının yanında.

Talip ağanın evinde ne sofrası ne misafiri eksik olmazmış. Bir derdi olan ilk önce ona başvurur, o da hiç kimseyi geri çevirmezmiş. Ne şehirlerden geçmiş, ne Anka kuşlarını, gulyabanileri, devleri ve dev analarını haklamış öyle ki bazılarını hizmetçi eylemiş. Yine karlı bir kış günü yedi atlı varıp Talip ağanın ocağında divan kurmuş. Halil İbrahim sofrası deyip buyur etmiş ev sahibi. Gelenler Talip ağanın ana vatanı Üsküdar'dan eski dostları Abacı Dede, Kartal Baba, Avni Efendi, Çiçekçi Lâlâ, Müştak Alp Dede, Kapucu Ağa ve Küplüce Bey'miş. Soluklandıktan ve dinlendikten sonra Müştak Alp söz almış.

“Malumdur ki ağam biz Anadolu diyarının incisi, Balkanların bekçisi Üsküdar'dan geliriz. Bilirsiniz tatlı sularımız, çiçeklerle bezeli ovalarımız, içinde kaybolanın aç kalmayacağı ormanlarımız vardır. Topraklarımız verimli, hayvanlarımız bakımlıdır. Ancak öyle bir derdimiz var ki göz aydınlığımız genç evlatlarımız bir bir yitmektedir. Çamlıca dağında bir dev yaşar kaç zamandır. Namı Kara Koncolos'dur. Ne zaman acıksa akşam ezanları okunduktan sonra cuma gününün ertesinde şehre iner, kapılar kitleriz, önüne setler çekeriz ama hepsini kırar, fırlatıp atar. Kendisine hizmet ettirmek üzere körpe gençlerimizi arar sorar, bulup dağa çıkar. Kadınlarımızın göz pınarları kurudu. Gözlerimize perde indi, kalplerimiz sıkılır da sıkılır. Çamlıca'dan bazen Salacak'a bazen Kuzguncuk'a İstanbul

denizinin boğazına ayaklarını uzatır yıkar. Bir kötü nefesi vardır ki havamızı kirletir, topraklarımızı, ekinlerimizi perişan eder. Talip ağam buna bir çare yok mudur? Bize katacağın bir cengâverin yok mudur ki bu devi paralaya. Ne dilerse önce Allah'ın izni ile gücümüz yettiğince veririz, hayır dua eder baş tacı ederiz.” demiş.

Talip ağa edep ile dinlemiş ve üzülmüş, hüznünü içine akıtmış ve “Ey ağalar, beyler. Nasıl ki tohum toprağa, yavru anaya ve babaya, Yusuf kuyuya emanetse Ali'm de kalan son evladım, bana emanet. Yüreğim parçalanır ama hak namına evladımı saklayamam. Varın gidin yolunuza. Ali ardınızdan gelecek. Önce Allah'a sonra size emanet.”

Beyler gözyaşlarını Talip ağanın ellerine akıta akıta teşekkürler ederek ayrılmışlar. Talip ağa, Hatunu ve Ali oturup halleşmişler. Talip ağa buyurmuş: “Ali'm seni mazlum ve mağdur böyle insanlar varken çabalamaktan, cehd etmekten geri tutarak canını, ruhunu yani özünü tehlikeye atamam. Benim tavsiyem odur ki git Üsküdar halkına bir kurtuluş vesilesi ol ve kurtar onları.”

Sonra yanında tuttuğu ipek bohçanın içinden bir kılıç çıkarmış. Bu kılıcı babam Demirci Abdullah Üsküdar'ın yedi tepesinden toplanan cevheri meşe ateşinde eritip küçük su ile göksuyun tertemiz ab-ı hayatı ile sulamış. Alın teri ile Allah'ın adını anarak dövmüş çeliğini. En doğrusunu Hakk bilir ama bu kılıç adaletsiz hiçbir iş için kınından çıkmadı, asla

zulmetmedi. Bu sana belki son armağanımdır.” demiş. Ali babasının eline sarılmış, mahzun annesini bağrına basıp koklamış.

Ali, bora dinince Tulpar dediği gözlerinin etrafı kara ama tüm vücudu bembeyaz atının yanına varmış. Başını öpüp boynuna dolanmış. Geri dönüyoruz ana vatanımıza güzel Tulpar’ım. Rüzgâr gibi uç, kırk günlük yolumu tek günlük yol eyle demiş ve atlamış sırtına. Atı ile Ali’nin kimselere açmadıkları bir sırrı varmış. Tulpar konuşur, yalnızca geceleri kanat açar, harıl harıl koşar, çarparak ateş saçarmış. Sır bir kere açılınca tılsım bozulurmuş. Bembeyaz kanatlarını açmış uçmuş, İstanbul denizinin üstünden atın ayakları dahi ıslanmadan geçmişler Üsküdar’a. Harem’e ayak basar basmaz eğilip secde etmişler, şükretmişler Allah’a. Şehrin kapılarına varınca Kapucu Ağası namılı Kapı ağası bey halka haber vermiş. Büyük törenlerle karşılanmış, şölenler verilmiş, söylevler söylemişler hem baba Talip ağanın onuruna hem Ali’nin yâdına. Kuş tüyü yastıklarda yatırmışlar, hürmet göstermişler ve zaman geçmiş, günü Cuma ertesi etmişler. Müştak Alp Dede Ali’nin elini tutup, dua etmiş tüm yaşlılarla birlikte. Hava kararmış, sessizlik çökmüş, deniz bile dalga etmez olmuş. Ağaçlar sanki donmuş. Dev’in geliş vakti yaklaşmış. Herkes evlerine çekilmiş, bir Ali bir Tulpar kalmış meydanda. Bir anda yer koca bir gürültü ile sarsılmış. Kara Koncolos çıkagelmiş ormanın derinliklerinden.

Ali’nin bir eli kılıcında bir eli Tulpar’ın yularında “Dur Ey ocaklar yıkan çirkin yüzlü yaratık” diye bir nidâ koparmış. Öyle bir nara ki rüzgâr olsa durur, sel olsa geri kaçarmış. Dev’in koca kulakları bu sesle bir sancak gibi dalgalanmış neredeyse yere yuvarlanacaktı. Ali devam etmiş. “Gel aman dile, vazgeç yaptığın kötülüklerden. Evlatlarını geri ver. Onlardan özür dile Hakk’ın ve halkın hizmetine gir ki seni affederler. Mert olursan çirkin yüzün güzelleşir. Zulmetme bu dünya hepimizi doyurur. Senin anan baban olmadı mı hiç? Utanmaz mısın sen gözyaşı döktürmekten. Eğer dilim ile söylediğimi anlamazsan sana kılıcımla anlatacağım” demiş. Dev öyle bir kahkaha atmış ki rüzgârı ile denizde dalga, kız kulesini aşmış ama Tulpar’ın sadece yeleleri havalanmış. Dev Ali’yi tutmak üzere bir hamle yapınca Tulpar ayaklarından ateşler saçarak ileri doğru atılmış ve Kara Koncolos’un bacakları arasından geçip havalanmış. Ali kılıcının kabzası ile sırtına öyle bir vurmuş ki dünya neredeyse güneş etrafındaki rotasından çıkacaktı. Dev bayılıp yere uzanmış. Ali bir kutlu sözü hatırlamış: “Yetimin ahı arş-ı âlâyı titretir” demiş. Baygın dev’in yüzüne yetim iki kardeşe ait tarlanın toprağından müsaade alarak atmış. Dev oracıkta erimiş erimiş toprağa, rüzgâra suya karışmış. Gençler kurtulmuş. Sabah doğan güneş ile tüm Üsküdar halkı sanki yeniden doğmuş ve mesut günlerine yeniden kavuşmuş. ■

ÜSKÜDAR
masalları

Masal Dükkanı

MUHAMMED BÂKİR KÖSE

A dım Yüksel, Ahmed Yüksel. Masal diyârlarından bile daha güzel bir belde olan Üsküdar'da doğdum ben. Hem de Üsküdar'ın en güzel konaklarından birinde. Arada bir Üsküdar'ın dışına çıktığımda bir konak cennetinde yaşadığımı fark ediyorum. Çünkü Üsküdar'da sadece bir tane beton bina var. Halbuki başka semtlerde çok görüyorum. İlerde bizim konaklarımız da yıkılıp yerine beton binalar yapılr diye çok üzülüyorum. Neyse, ben konakta yaşıyorum ya!

Üsküdar bence cennet. Her yeri masallardaki gibi güzel. Hiç çirkinlik göremiyorum burada. Her köşesi ayrı bir güzellik. İnanır mısınız, hiç kimse kimseye kötülük yapmıyor burada. Herkes birbirine yardım etmek için uğraşiyor. İnsanlar sürekli tebessüm ediyor.

Annemvebabamıçimekapanıkbirçocukolduğumu söylüyorlar. Ama ben öyle düşünmüyorum. Cumbamızdaki mindere oturup kitap okumak içine kapanıklıksa varsın öyle olsun. Nasıl zevk alıyorum o cumbada okuduğum kitaplardan... İyi ki daha okula başlamamış olmama rağmen okumayı öğrenmişim. Özellikle ansiklopediler ilgimi çekiyor. Garip bir şekilde arkadaşlarımdan farklı olarak matematikle uğraşmak istiyorum. Cumbada kitap okurken sokaktan seyyar satıcılar geçiyor. Kalaylı kaplarda süt satan sütçü Muhsin Amca, peşindeki kedilerden türlü türlü eziyetler

gören ciğerci Murat Amca, “Eskiler alâyiiim” diye sokakları turlayan eskici Mişon Efendi, tadına doyamadığımız o limonlu gazozları satan gazozcu Osman Dede ve daha kimler kimler... Babamın söylediğine göre, Osman Dede gazozları için yazdığı manileri okurken Hüseyinî makamından okuyormuş. Ne olduğunu tam anlamasam da Osman Amca o Hüseyinî makamı manileri çok güzel okuyor. Saatlerce dinleyesim geliyor. Hele o gazozların lezzeti...

Ben cumbaya oturup kitap okurken bazen annem alt kattaki mutfakta yemek yapıyor. Salata hazırlarken doğradığı Çengelköy hıyarlarının kokusu, inanır mısınız, taaa bana kadar geliyor. Genelde dayanamayıp aşağı iniyorum o mis gibi hıyarlardan yemeye. Annemin maşasının elimin üstünde şaaak diye patlaması uğruna hem de. Yine böyle elimde maşa şaklamışken annem babamdan karabiber almasını istiyor. Babamla beraber evden çıkıp karabiber almaya gidiyoruz. Attâr dükkânına...

Attâr dükkânına giderken o kadar heyecanlanıyorum ki...

Attâr “kokular” demekmiş, babam öyle söylüyor. Çocuk olmama rağmen o dükkânda yapılan sohbetlerden inanılmaz bir zevk alıyorum. Hiçbirini anlamasam da...

Babam elimden tutup evimizden dışarı çıkar çıkmaz sokaktaki insanlarla muhabbet etmeye başlıyoruz.

-Nurullah Efendi, nasılsınız, iyicesiniz inşallah?

-Hamdolsun Yûnus Ağabey. Attâr dükkânına gidiyoruz. Siz nasılsınız? Beliniz nasıl oldu, ağrıyor mu hâlâ?

-Ağrıyor demeye dilim varmıyor Nurullah Bey oğlum. Yaşlılık işte. Cenâb-ı Hakk'a isyan olmasın. Attâr Saim Efendi'ye gidiyorsanız bana da yüz gram tarçın alır mısınız? Baş ağrısına iyi geliyor.

-Hay hay Yûnus Ağabey. Alırız. Şu gönül ağrısına da iyi gelen bir şey bulsak...

Gülüştürüyorlar. Babamın böyle anlamlı güldüğüne şahit oluyorum bazen. Yûnus Dede'yle iyi anlaşılıyorlar.

Attâr dükkânına giderken babamın eli hiç boş durmuyor. Bir eliyle benim elimden tutuyor zaten. Diğer eli de hiç aşağı inmiyor. Yoldan geçenlere selam vermekten... Bazen bu kadar çok selamlaşmalarından dolayı sıkılıyorum. Yol çok uzuyor çünkü... Bir an önce dükkâna girmek için can atıyorum.

Yürürken karşımıza Niyazi Ağabey çıkıyor. Ne çok seviyorum onu... Hemen başımı okşuyor. "Naber mühendist?" diyor. Babamın attâr dükkânına gittiğini duyunca bize eşlik ediyor. "Yine denizlere deryalara mı dalacağız Nurullah

Amca?" deyince babam gülüyor. "Hanım acilen karabiber istedi. Çabuk dönmezsek maşayı yeriz Niyazi." deyince Niyazi Ağabey kahkahayı patlatıyor. Tam Aziz Mahmud Hüdayi'ye çıkan sokağın başından geçerken babam yine aynı hareketi yapıyor. Türbeye doğru dönüp, ellerini göğsünde birleştirip eğiliyor. Niyazi Ağabey de... Bu sefer cesaretimi toplayıp neden böyle yaptığını soruyorum. "Hazret'e selam da mı vermeyelim evlâdım." diyor. Ölü birisine selam verilir mi diye düşünürken dükkâna yaklaşıyoruz.

İşte geldik! Buram buram kokular. Tarçın, zencefil, biberiye, karabiber kokuları o kadar güzel ki. Cenneti tarif et deseniz inanın burayı gösteririm size. Sakın öyle kocaman bir yer diye hayal etmeyin. Beş altı kişi zar zor sığıyor bu dükkâna. Küçücük. Duvarlarda bir sürü raflar. Her rafın içinde türlü türlü baharatlar, kokular... Babam içeri girer girmez Saim Amca'nın elini öpmeye çalışıyor. Saim Amca da babamın. Uzun süre mücadele ediyorlar. Onların bu uğraşını anlamıyorum. İki de diğerini kendinden büyük görüyor. Eşref Efendi Amca ikisine birden "Daha kendinizi bulamadınız mı?" diyor. Eşref Amca'nın bu cümleleri beni acayip bi şekilde kendisine çekiyor. Beni çağırıp kucağına oturtuyor. "Bakın Yüksel ilerde kendisini bulacak." diyor. Kendimi bulmak... Kendim burada değil miyim de bulacağım diye düşünüyorum.

Babam gülümseyip iskemleye oturuyor. Eyvah, diyorum. Eyvah! Çünkü babam iskemleye oturunca eve gidişimiz saatleri buluyor bazen. Annem kesin kızacak. Onlar tatlı tatlı muhabbet ederken çaylar geliyor. Bana gazoz söylüyorlar. Mis gibi limonlu gazoz... Saim Amca gazozun yanına bir kese de leblebi alıyor. Oohh, gel keyfim gel! Eşref Amca'nın tatlı sesini kulağımda hissediyorum. İsmi bilmediğim birçok kişiden bahsediyorlar. Bir tek Aziz Mahmud Hüdayi ile Muhammed Nasuhi'yi tanıyorum. Onları da Üsküdarlı oldukları için. Bugün Hasan Ünsi diye birisi hakkında konuşuyorlar. Hasan Ünsi'nin bir öğrencisinin çok ilginç olduğu söylüyor Eşref Amca. Galiba masal anlatıyor. Necmeddin Amca dikkatle dinliyor. Aaa, size Necmeddin Amca'yı anlatmadım. Müezzin. Ok ve yay yapıyor biliyor musunuz? Bir de bahçesinde türlü türlü güller yetiştiriyor. Yüzlerce farklı türden gül yetiştirmiş. Duyduğumda çok şaşırılmışım. Ben sadece kırmızı, pembe, sarı ve beyaz gülü biliyorum. Necmeddin Amca ne güller yetiştirmiş. Çok seviyorum onu. Melek gibi bir amca. Ne diyordum? Hasan neydi? Ha, Ünsi. Onun öğrencisini bir defasında Kız Kulesi'nin etrafında uçarken görmüşler. Masalarda insanların uçtuğunu pek duymamıştım. İlk defa Eşref

Amca'dan dinliyorum şimdi. O adam uçarken Hasan Ünsi gelip kızmış adama. Neden kızmış diye düşünürken Necmeddin Amca sebebini soruyor Eşref Amca'ya. Eşref Amca anlamını bilmediğim kelimelerle anlatmaya başlıyor sebebini. Tatlı tatlı dinlerken Eşref Amca'nın omzunda uyuyakalıyorum.

Rüyamda Kız Kulesi'nin etrafında uçtuğumu görüyorum. Eşref Amca, babam, Saim Amca, Necmeddin Amca, Niyazi Ağabey, ben ve tanımadığım bir kişi yuvarlak olmuş dönerek uçuyoruz. Müthiş bir zevk alıyorum uçmaktan. Kaç defa tur atıyoruz Kız Kulesi'nin etrafında. Boğazi seyrediyorum. Masmavi. Kız Kulesi'nin üzerinden bir ışık yükseliyor. Her tarafımızı kaplıyor. Bir süre sonra ışığın içinde herkes kayboluyor. Ben tek başıma kalıyorum. Bu sefer kendi etrafında dönmeye başlıyorum. Dönerken yükseliyorum bir yandan.

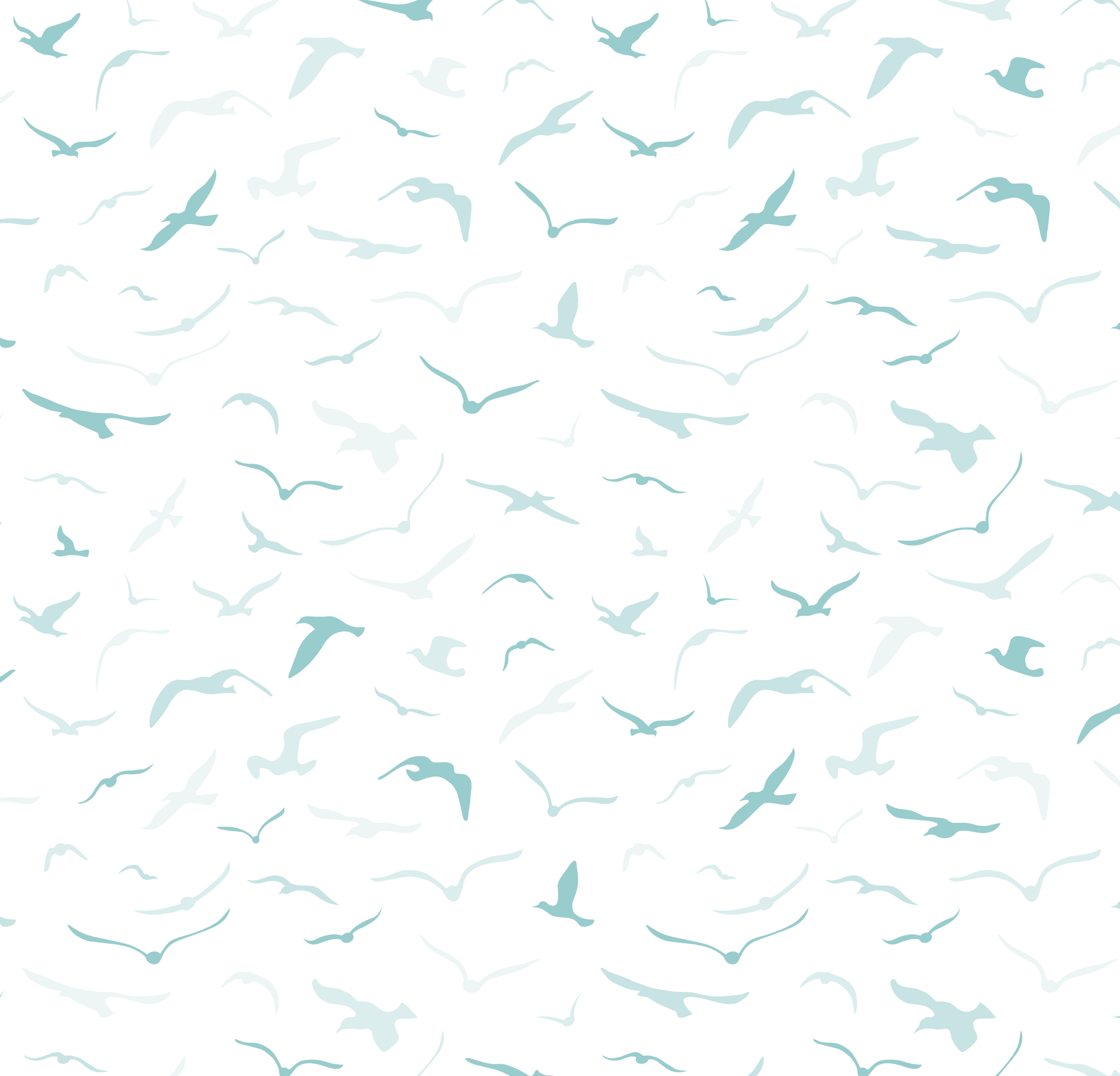
Babamın yumuşak elini başımda gezdirmesiyle uyanıyorum. "Haydi bakalım, eve gidiyoruz." diyor. "Bu kadar uyku yeter." Bence yetmez. Keşke gerçekte de uçabilsem... ■

ÜSKÜDAR
Masalları

Kuş Dili

HATİCE TOKUZ

Zaman zaman içinde, kalbur saman içinde, develerin tellal, pirelerin berber olmayı henüz bırakmadığı zamanların birinde, Mutluluk Kapısı olarak isimlendirilen bir şehirde, rüzgârın ninni söyler gibi eserek nazlı güneşi selamladığı tatlı bir bahar sabahı, erguvanların süslediği bir evde sırma saçlı küçük bir kız çocuğu dünyaya gelmiş. Kuşların dallarda, böceklerin toprakta görülebildiği bir devirde yaşarmış bu küçük kız. Yaşadıkları yer Asitâne diye isimlendirilmiş. Ninelerin masal anlatmaktan henüz vazgeçmediği bu devirde, ayın on dördü gibi parlak, onun kadar eşsiz ve güzel olan kız tıpkı yaşadığı şehir gibiymiş. Kendini küçük bir kuş gibi hisseden bu kız, gözlerini belki de bu sebepten olacak gökyüzünden hiç ayıramaz, annesinin endişeli bağırışlarına aldırmaksızın göğe en yakın olduğu yerde, ağaç tepelerinde oturur minik kuşların yuvalarından uçuş denemelerine şen kahkahaları ile eşlik edermiş. Bilhassa sonbaharda gökyüzünde topluca dans etmeye başlayan kırlangıçları pek kıskanır, kendi kendine mızızlanırmış; “iki kanatla uçmak yerine iki kolla buraya bağlı olmak ne acı!”

Yine günlerden bir gün bahçelerindeki yaşlı çınarın dallarından birine oturmuş, ayaklarını sallandırarak şehirlerine teşrif eden Hacı Leylekleri izliyormuş. Leylekler hacı imiş çünkü ninesine göre hepsi Mekke ve Medine’ye uğrayarak Üsküdar

semalarına ulaşırlarmış. Onlara ayrı hürmet göstermek, eğer konaklamak için onların evini seçmişse mutlu olmak lazım olmuş. Birden bir çocuk sesi ile kuş cıvıltısı arasında bir şey duymuş.

“Merhaba!” demiş ses. Küçük kız aşağı bakmış, sağına bakmış, soluna bakmış kimseler yok. Birden sesin yukarıdan, minik bir martıdan geldiğini fark etmesin mi! Şaşkınlıktan az kalsın küçük dilini yutacaktı. Neyse ki ağaçlara tırmanmakta yeterince mahirmiş de dengesini kaybedip düşmemiş. Hayret ile korku arasında bir sesle kekeleyerek cevap vermiş:

-Me-me-merhaba! Ama bu nasıl olur? Sen de tıpkı bizim gibi konuşabiliyorsun!

Beraber yakar top, saklambaç, sek sek oynadığı arkadaşları gibi kıkırdamış martı daha doğrusu cıvıl cıvıl bir ses çıkarmış. “Evet” demiş. “Konuşabilirim. Ancak duyabilmek sadece hayal gücünü kaybetmeyenlere mahsustur. Bilirsin, hayal gücü tıpkı gökkuşağı gibidir. Renklerini açığa çıkarabilmek için biraz yağmur ve günışığına ihtiyaç duyar. Görebilmeyi başardığın anda ise pek çok rengin aslında tek bir ışıpta birleştiğini fark edersin. Aslında biz kuşlar da tıpkı sizler gibiyiz. Mesela kuzenlerimiz güvercinler camilere pek düşkündürler. Sizinkiler de bunu fark etmiş olacak ki camilerinizin duvarlarına aynı sizin evleriniz gibi süslü evler yapmışlar.

Biz martılar ise daha özgür ruhluyuzdur. Dalgaların sesi bizleri mest eder, kendimizi denizden uzak düşünemeyiz. Sanırım bu sebepten olacak Boğaz'ın iki yakasından birini seçmeye bir türlü gönlümüz razı olmaz, vapurlarla bir oraya bir buraya uçuveririz. Arada yorulunca soluklanmak istemez miyiz? Elbette isteriz. O zaman da iki yakanın da gönlünü kendimizce yapıveririz.”

Küçük kız gözlerine ve kulaklarına hala inanmadığından, bunun bir rüya olmadığına kendini inandırmak için önce uzunca gözlerini ovuşturmuş, sonra küçük bir çimdik atmış kendine. Hayır! Her şey, tamamen gerçekmiş. Sonunda ikna olan küçük kız cılız bir sesle konuşmaya başlamış: -Peki o halde bir şey soracağım. Madem ki sizin gönlünüz denizden ayrı kalmaya razı gelmezken, kuzenleriniz güvercinler camilerden ayrı kalamıyor. Şu tepeden gördüğüm uzaktaki camiye neden hiçbiriniz uğramazsınız?

Bilgece gülümsemiş martı, sonra cevap vermiş; -Zamanın birinde buralarda Şemsi Paşa isminde bir paşa yaşarmış. Paşa iyiymiş, hoşmuş ama biraz pımpirikli biriymiş. Bir gün o devrin büyük mimarına demiş ki; ‘Bana öyle bir cami yap ki üzerine hiçbir kuş konup da kirletemesin.’ Büyük büyük dede ve ninelerimiz bu duruma çokça bozulmuş tabii. Kanatlarımızı çırpırmaya güç yetirebildiğimiz her yer bizim! Gözlerimiz ufka bakar, kalbimiz pırpır

çarparken bize kim karışır? Ama Sinan isimli bu mimar gerçekten de işinde mahirmiş. Öyle bir cami yapmış ki bugün hâlâ tüm kuşlar uzaktan selam vermekle yetinir, maalesef yakınına gidemeyiz.

Küçük kız dinledikçe hayreti daha da artıyor, onlardan biri olmaya özendiği diğer kuşları da tanımak istiyormuş. “Peki” demiş. “Ya diğer kuşlar? Madem ki bizler gibisiniz hepiniz birbirinize benzeseniz de siz kuşlar da aslında çok farklı olmalısınız. Diğer kuşları da anlatmayacak mısınız?” Martı; “Hay hay !” demiş. “Bizde hikâye çok! Kuşların içerisinde biz martılara en çok benzeyenler kargalardır. Nerede gönüllerinin arzuladığı bir yemiş görseler onu ele geçirmenin akıllıca bir yolunu buluverirler. Siz insanlar onları pek sevmezsiniz ama bizler denizin beyaz ve şımarık çocuklarıysak onlar da karaların pek maharetli sakinleridir. Oysa serçeler bunun tam tersidir. Minicik ayakları ve zarif vücutları ile ürkekçe yanınıza yaklaşır, ekmek kırıntılarınızla yetinirler. ”

“Peki ya Kumrular?” demiş küçük kız. “Ninem onların Üsküdar’a âşık olduklarını söyler.”

Muzipçe gülümsemiş martı. Devam etmiş sonra; -Biz kuşlar âleminin şarkı söylemeye en meraklı kuşlarıdır kumrular. Hem ilginçtir hep de karı-koca takılır, birbirlerinden ayrı düştüklerinde dehşete kapılırlar.

Heyecanla atlamış küçük kız:

-Hayır! Şu rengârenk gülleri görmüyor musun? Bence kuşlar içerisinde şarkı söylemeye en meraklı kuşlar bülbüller olmalı. Böyle güzel ses başka hanginizde var?

-Öyle ama... Siz insanların anlayabildiği bir şarkı söyleyen tek kuş kumrulardır demiş martı. Kumrular nerede olurlarsa olsunlar devamlı 'Üsküdar'a gidelim, Üsküdar'a gidelim!' diye edalı edalı terennüm edip dururlar. Hiç duymadın mı? Küçük kız gözlerini kocaman açarak "Gerçekten mi!" demiş. "Şimdiye kadar hep kuşların dilini anlamak, onlardan biri olmak istemiştım. Demek ki söyledikleri şarkı buymuş!" Sabırsızlıkla eklemiş sonra: "Peki peki peki! Neden bu kadar çok seviyorlar ki Üsküdar'ı?"

"Çünkü" demiş martı. "Çok çok eski zamanlarda yaşamış kuşların anlattığına göre İstanbul 'Mutluluk Kapısı' olarak anılsa da; mutluluk tohumları önce Üsküdar'da atılır, burada büyümüş. İnanışa göre Üsküdar'da yaşayıp da mutsuz olan hiç olmazmış. Bu yüzden kumrular arasında gizli bir mutluluk anlaşmasıdır bu söz. Birbirlerinden hiç ayrı kalmamışlar, sonsuza dek mutlu olsunlar diye birbirlerine hep "Üsküdar'a gidelim" şarkısını cıvıldaşlar. Mutluluk da aynı hayal gücünün ışığı gibidir. İnsanlar çoğu kez tohumların farkına varamayıp üzerine basar da sonra neden çevremde hiç mutluluk büyümüyor diye tasalanırlar. Ama biz

kuşlar ve siz çocuklar bunu pek nadir ıskalarız."

Kikirdemeye başlamış küçük kız. Şu martı da ne tatlı, ne haklıymış!

Tam o sırada evin kapısı açılmış, tonton bir nine elinde bastonu ile yavaş yavaş ilerleyerek ağacın tam altına gelivermiş:

"A benim tatlı kızçem! İn artık aşağı da gül yüzünü görelim. Sabahtan beri seni izliyorum. Kendi kendine konuşup gülmekten yorulmadın mı hiç? Gel de birazcık bizim gönlümüzü şenlendir." demiş. Küçük kızın "Ama nineciğim tek değilim ki, bak arkadaşşıma!" demesine kalmamış; martı küçük kıza göz kırparak geldiği gibi, rüzgâr gibi pır diye uçuvermiş. O günden sonra martıyı bir daha ne gören, ne de duyan olmuş. Ama küçük kız ne göge bakmaktan ne de kuşlar gibi olmaktan bir gün bile olsun vazgeçmemiş.

Bugün hala duymasını bilenler için kumrular; kırlangıç, leylek, güvercin, martı, karga ve serçeden oluşan kocaman bir koroya solistlik yapmaya devam eder, hep bir ağızdan ötüşür dururlar.

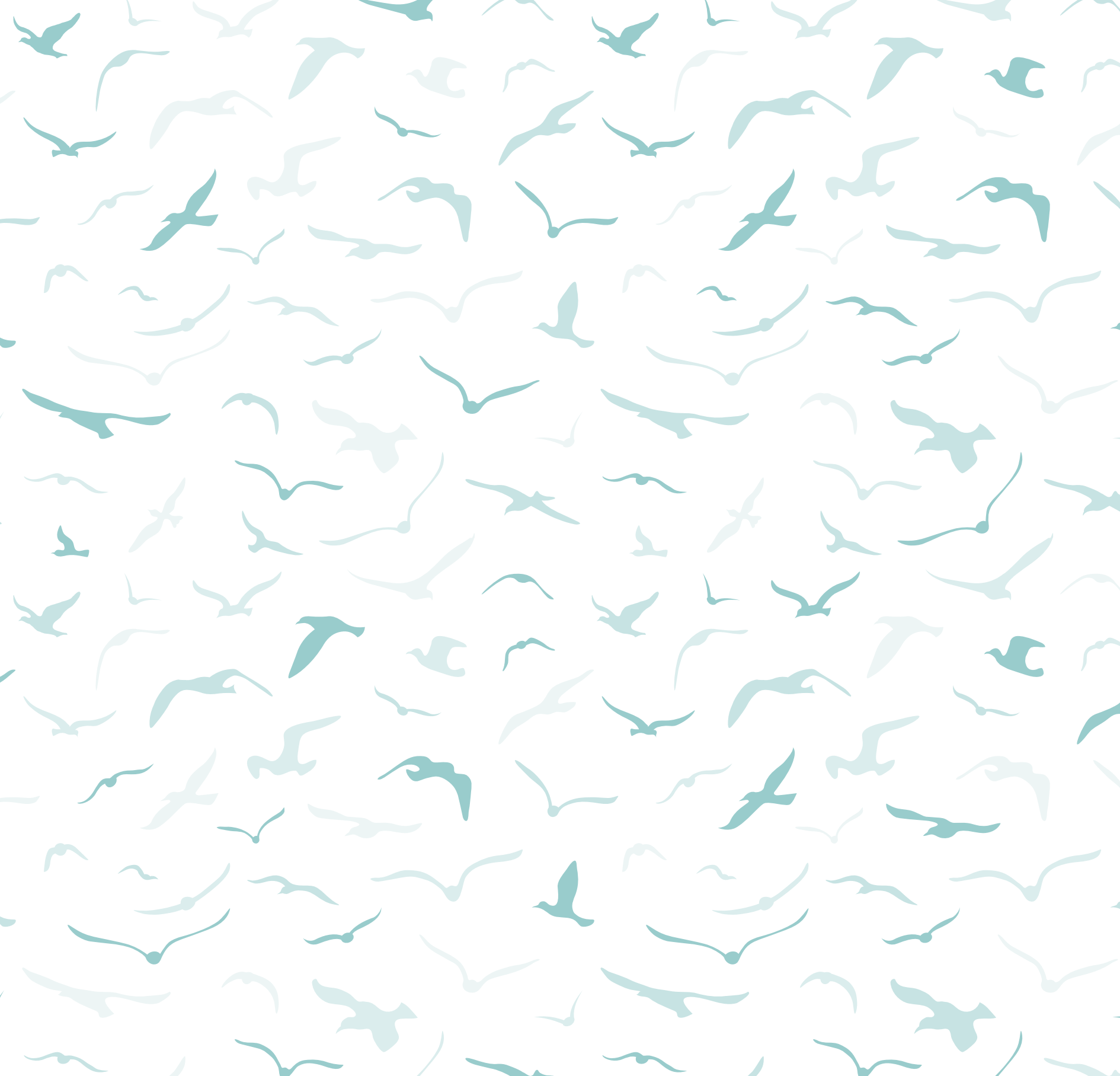
Kulak kesilirseniz kim bilir belki siz de duyabilir, hatta eşlik edebilirsiniz "Üsküdar'a gidelim" şarkısına... ■

ÜSKÜDAR
Masalları

Mutlu Martı

MELİKE GÜNYÜZ

Martı Murta'yı tanımayan mı var? Vapurla yolculuk yaparken atılan simidi en önce o yakalar. Üsküdar'dan kalkan ilk vapurun kaptanını her sabah ilk o selamlar. İstanbul Boğazı'ndan geçen koca koca petrol tankerlerinin arkasına hangi martıların takılacağına o karar verir.

Havai fişek atıldığında yavru martılarla o ilgilenir. Çünkü yavru martılar, havai fişek seslerinden çok ürkerler. Anlayacağınız Murta martıların lideri gibidir.

Martı Murta, yumurtadan ilk çıktığı an öyle bir gülümsemiş ki adı ne olsun diye hiç düşünmemiş anne babası... "Murta olsun." demişler. Tahmin ettiğiniz gibi Murta, mutlu martının kısaltılmış ve sonuna "a" eklenmiş hâli. Murta'nın yüzünden gülücük hiç eksik olmadı o günden beri.

Fakat son zamanlarda arkadaşları, Murta'da bir gariplik fark etmeye başladılar. Önce durgunlaştı Murta. Eski neşesi kayboldu.

Çok mutsuz görünüyordu. Sonraki günlerde Murta, sabah kaptanı selamlamadan Kadıköy'den karşı kıyılara kanat çırpıp gözden kaybolmaya başladı. Bunun üzerine arkadaşları onu takip edip ona neler olduğunu öğrenmeye karar verdiler.

Daha güneş doğmadan Safca ile Simca uyanıp etrafı izlemeye başladı. Murta yola çıkmadan onu yakalamaktı amaçları. Bu arada Safca ile Simca isimleri size komik gelmiş olabilir ama martılar

dünyasında isimlerin sonunun mutlaka "a" sesi ile bitmesi gerekiyor. Bu bir İstanbul geleneği imiş, öyle diyorlar. Ben onların yalancısıyım.

Bir de her ismin mutlaka bir gerekçesi var. Şimdi Safca'yı anlamışsınızdır, kendisi birazcık saf bir martı olduğu için adı böyle. Simca'nın adı ise simite olan düşkünlüğünden. Balık yemek yerine bütün gününü vapurların peşinde simit bulmakla geçiriyor. Hep hamur işleri ile beslendiği için oldukça şişman bir martı. Şimdi bizim hikâyeye dönelim.

Bizimkiler sabahın alacakaranlığında tir tir titrerken Murta, önce Kız Kulesi'ne doğru havalandı. İstanbul Boğazı'ndan geçen bütün gemiler, tekneler, şilepler, kataramanlar yani aklınıza gelebilecek bütün ama bütün deniz taşıtları Kız Kulesi'ni selamlamadan geçmezler.

Murta'nın burada acaba ne işi vardı? Kulenin tepesine konmadan önce Murta birkaç kez etrafında döndü, sonra denizin içine dalıp çıktı. Kulenin tepesinde durup biraz bakındıktan sonra karşı kıyıdaki Galata Kulesi'ne doğru kanat çırpıp. Murta, Galata Kulesi'nin etrafında da üç tur attıktan sonra doğru Topkapı Sarayı'nın bahçesindeki Adalet Kulesi'ne yöneldi.

Murta Adalet Kulesi'nin etrafını dört döndükten sonra Bayezit Yangın Kulesi'ne doğru havalandı. İnsaf be Murta! Simca sana nasıl ayak uydursun?

Afedersin kanat uydursun. Şişman Simca yorulmaya başladı bile.

Murta Bayezıt Yangın Kulesi'nin tepesinde bir mola verdi. Şehrin dört bir yanına göz gezdirdi, tıpkı bir tulumbacı gibi.

Böylece Safca ile Simca da biraz dinlenebildiler. Az sonra Murta yönünü Boğaz Köprüsü'ne çevirdi. Köprüyü boylu boyunca birkaç kez turladıktan sonra tekrar arkadaşlarının yanına, Salacak kıyısına geri döndü.

Murta'nın şehir turları günlerce devam etti. Arkadaşları da her sabah onu merakla takip ettiler. Nihayet bir sabah Murta bu esrarengiz şehir turlarından vazgeçti. Sabah yine ilk vapur düdüğüne ilk selamı o verdi. Eski neşesi yerine geldi. Yine yavru martılarla ilgilenmeye, onlara denizden balık yakalamanın püf noktalarını öğretmeye başladı.

Safca ile Simca hayal kırıklığına uğramışlardı. Murta ne görmüştü de şehri turlamayı bırakmıştı? Hiçbir şey öğrenememişlerdi, günlerce boşuna mı kanat çırpmışlardı Murta'nın peşinden. Şimdi büsbütün merak içindeydiler. Ne olmuştu da arkadaşları eski neşesine kavuşmuştu? Tabii önce Murta'nın mutsuzluğunun sebebini anlamaları gerekiyordu.

Sonunda gidip kendisine sormaya karar verdi bizim iki kafadar. Safca, her zamanki saflığıyla

arkadaşına günlerdir onu nasıl izlediklerini anlattı. Murta arkadaşlarını daha fazla merak içinde bırakmadan açıklamaya başladı:

Meğer birkaç aydır İstanbul vapurlarında seyahat eden yolcular, artık martılara az simit atar olmuşlar. Bu durum Murta'yı çok endişelendirmiş. Acaba simit fırınlarına bir şey mi oldu diye kaygılanmış. Yoksa, artık İstanbullular simit mi yemiyorlarmış?

Bunun üzerine şehrin en yüksek yerlerinde insanları gözlemlemeye başlamış.

Hayır, simit fırınları her sabah mis kokulu, çıtır çıtır simitler çıkarıyorlar, insanlar da büyük bir iştahla bunları satın alıyorlarmış. Bunun üzerine Murta İstanbulluların artık martıları sevmeyi bıraktığını düşünmüş. İşte mutsuzluğunun sebebi buymuş. İstanbullu olup da martı sevmemek olur mu? Bunun üzerine incelemelerini sürdürmüş. Günler sonra bir şey keşfetmiş. Vapura binen insanların sayısı azalmış, bu yüzden martılara artık az simit atılıyormuş.

Önce İstanbulluların bir yerlere inip inip çıkmaları dikkatini çekmiş. Sonra hiç görmediği, denizin altından giden ve adına Marmaray denilen bir trenin varlığını keşfetmiş. Denizinin bir kıyısından yer altına inen insanların öbür kıyısından yer yüze çıktığını görünce anlamış durumu. Böyle olunca da rahatlamış tabii ki.

Konu martı sevmemek değilmiş meğer. Mutluluğunun geri gelmesinin bir sebebi daha varmış. Son zamanlarda yavru martılar, balık avlamak ve sağlıklı beslenmek yerine tembellik edip denize atılan artık yiyeceklerle besleniyorlarmış. Şimdi artık eskisi kadar simit olmayınca martılar da daha fazla avlanmaya başlamışlar.

Murta sözünün sonunda Simca'ya takılmadan edemedi: “Simcacım zayıflamaya başladığın gözümden kaçmıyor. Şu balık avlama derslerine sen de katılsan hiç fena olmayacak.” İşte böyle arkadaşlar, bizim Murta'nın mutluluk hikâyesi. Kuşların mutluluğu da mutsuzluğu da tıpkı insanların ki gibi değil mi? ■

ÜSKÜDAR
Masalları

Uzaylı Şair

AHMET AKIN

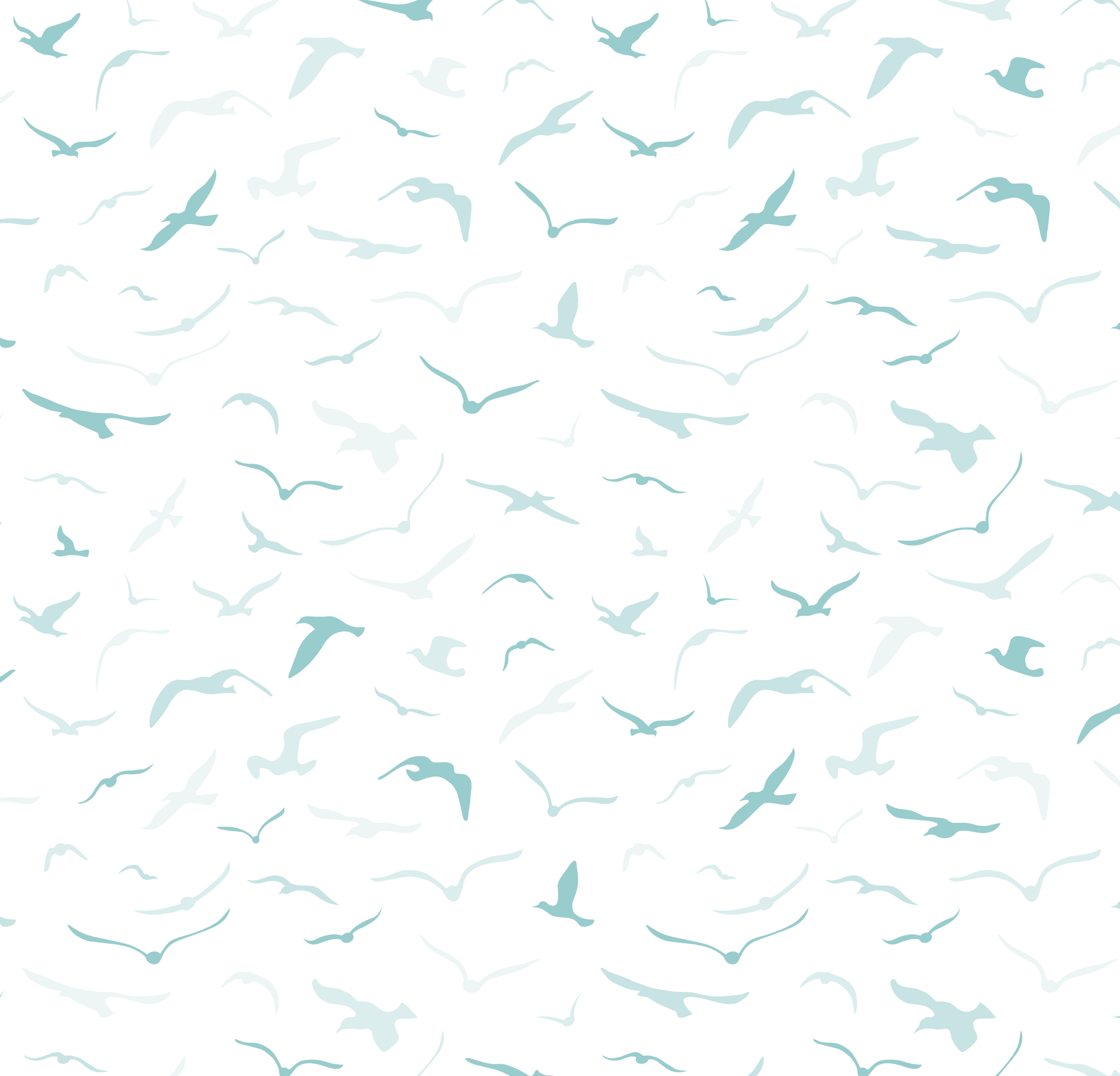
Komik kurbağaların yaşadığı, mini minnacık bir semtti Üsküdar.
 Çalımından geçilmeyen bulutlarla, dost oldukları zamanlarda
 Rüzgâr diye bir çocuk yaşarmış ama ne de çok yaramazmış.
 Meğer annesinin aldığı oyuncakları, birer birer kırarmış
 Arkadaşları onunla oynamak istemiyorlar diye çok üzülürmüş.
 Neyse ki bizim ufaklığın imdadına uzaylı şair yetişmiş, ona demiş ki;
 “Söyle bakayım niye ağlıyorsun.”
 “Benim hiç arkadaşım yok.” diye ağzını büküp ağlamış bizimki.
 “Senin arkadaşın olabilirim ama ağlama.” demiş uzaylı.
 “Benim arkadaşım olursan ağlamam, söz.” diye karşılık vermiş bizimki
 Sonra bizimkiyle uzaylı şair, uçarak pencereden eve gitmiş.
 O gece uzaylı şair, kendini bir deftere dönüştürmüş.
 Bizimki sıkıldıkça içini ona dökmüş.
 Gelmiş zaman, gitmiş zaman derken bizim ufaklık büyümüş.
 Daha sonra uzaylı şair, kocaman olan Rüzgâr’a bir kalem vermiş.
 “Sen de artık dünyalı bir şair olabilirsin.” deyip gitmiş.
 Hani geceleri parlak yıldızlar olur ya gökyüzünde, işte oraya gitmiş.
 Çocuklar ağladıkları zaman, kuşlar onlara masallar anlatsın diye
 Yıldızlardan onlara göz kırparmış.
 Çocuklar eğer uyurlarsa büyük adam olurlarmış.
 Kuşlar masal anlatmaktan bazen yorulurlarmış
 Ama yeter ki onlar gülsünler, kedileri taklit etsinler.
 Uzaylı şair çocukları çok seviyormuş.
 Siz de onu seviyorsunuz değil mi?
 Sonra bütün çocuklar evet demiş.
 Bağıra güle, güle bağıra.
 Her şey aydınlık olmuş.
 Kuşlar da gelsinler, onları çok seviyoruz.
 Bize hayallerimizle uçmayı öğretsinler
 Anne... Anne...
 “Kuşları vurmasınlar, onlara dokunmasınlar.”
 Rüzgârın en güzel mısrası işte bu olmuş. ■

ÜSKÜDAR
Masalları

Şemsiye

ÖMER FARUK AĞCA

Sağanak yağmur yayıyordu. Bütün Üsküdar göl olmuştu. Sahile ulaşmak için Üsküdar'ın ortasındaki tepeyi aşmak istedim. Göl olmayan bir tek orası olabilirdi. Ama o yolu daha önce hiç kullanmamıştım. Öyle bir yol var mıydı onu dahi bilmiyordum. Sadece okulumdan minibüslere giden caddeyi biliyordum. Ama o yolda yürüyemezdim. Sanki gökyüzünün musluğu açık bırakılmıştı. Açıkçası, korkmuştum.

Eğer bir ilkokul öğrencisiyseniz, yeni bir yol denemek size de hep zor gelecektir. Cesaretimi topladım. Topuklarımın üzerinde yürüye yürüye su birikintilerinden kaçmaya çalıştım. Yağmur da hafiflemişti. Bunu fırsat bildim ve elimden geldiğince hızlı davrandım. Tepsi Fırını Sokağı'nın başına vardım. Ne komik bir isim. Ama bence adı Tepsi Fırını Yokuşu olmalı. O kadar dik ve uzun ki... Ayrıca yokuştan aşağı dalga dalga sular akıyordu. Yağmur yeniden hızlanmaya başlamıştı. Akıntıdan kaçmak imkânsızdı.

Tepsi Fırını'nın sonuna kadar tırmandım. Ayakkabılarımın önü sınıslıklam oldu. Başımı kaldırdığımda karşımda önceden benzerini görmediğim bir kapı gördüm. Yağmura rağmen birçok insan kapıdan girip çıkıyordu. İçeriden hoş bir koku geliyordu. Sonradan öğrendim ki burası, Aziz Mahmud Hüdâyi Hazretleri'nin kabriymiş.

Türkçe hocamız anlatmıştı. Allah dostuymuş. Asıl adı da Mahmud'muş. Bir gün arkadaşları ve hocasıyla yaylaya gitmişler. Hocası onlardan çiçek toplamalarını rica etmiş. Hepsini yaylanın dört bir ucuna yayılmış. Bir süre sonra ellerinde demet demet çiçekle dönmüşler. Hocaları için özene bezene güzel çiçekleri seçmişler. Bir tek Mahmud'un eli boşmuş. Neden diye sormuş hocası. O da, hangisine elimi uzattıysam Allah dediklerini duydum, koparmaya kıyamadım demiş. Bu davranış hocasının hoşuna gitmiş. Adın Hüdâyi olsun demiş. Ben de bu hikâyeyi dinledikten sonra çiçek koparamaz olmuşum. Oldukları yerde zaten çok güzeller. Aziz Mahmud Hüdâyi Hazretleri'nin kabrinin çevresi de çiçeklerle dolu, hep yanı başındalar.

Orada daha fazla kalmak isterdim ama yağmur yeniden hızlanıyordu. Güvenlikçi amca sahile nereden gideceğimi gösterdi. Fatiha okuyup yeniden yola çıktım. Yürüdüğüm sokağın adı Aziz Mahmut Efendi Sokağı'ydı. Aziz Mahmud Hüdâyi Hazretleri sanki beni hiç bırakmıyordu. Sokağın sonuna yaklaştım. Birden sanki annem yumurtayı kırması da tavaya döküyormuşçasına yağmur boşalmaya başladı. Bir apartmanın girişine sığındım. Islanmıştım. Ümitsizliğe kapıldım. Ya kaybolursam, ya minibüslere varamazsam? Karamsar karamsar düşünürken sokağın karşısındaki apartmanda birini gördüm. En üst kattaki pencereden bir teyze bana el sallıyordu. Teyze bir şeyler söylüyordu ama yağmurun sesi o kadar baskındı ki duyamıyordum. Eliyle gelmemi işaret etti. Sokağın karşısına geçtim. Apartmanın adı Birlik Apartmanı'ydı. Teyze pencereden bir sepet sarkıttı. İçinde şemsiye ve yirmi lira vardı. Aldım. Teşekkür ettim ama yağmurdan duyulmadı. Ne kadar mutlu olduğumu anlatamam.

Tekrar yola düştüm. Şemsiye çok dayanıklıydı. Rüzgârda eğilip bükülmedi. Sonra karşıma bir adam çıktı. Kâğıt toplayıcısı abilerdendi. Sınıslıklam olmuştu. Dayanamadım, şemsiyeyi ona verdim. Zaten minibüslere çok yaklaşmıştım. O akşam sağ salım eve vardım. Üsküdar haberlere çıkmış. Yağmurdan denizle kara birleşmiş. Annem de çok meraklanmış. Eve girince sınıslı sarıldı. Sonra neler yaşadığımı anlattım. Anlımdan öyle bir öptü ki sıcaklığımı hala hissediyorum.

Aradan yıllar geçti. Yeni bir şemsiye alıp Birlik Apartmanı'na gittim. Teyzeyi orada bulmayı ümit ettim. Zillerini çaldım. Kapı açıldı. Teyze ve eşi vardı. Önce anlayamadılar. Elimde şemsiyeyi görünce gözyaşlarına boğuldular. Eve misafir ettiler. Adı Nebahat Teyzeymiş. Akşam yemeğine davet ettiler, birlikte yedik. Bir şemsiye, çok büyük bir dostluğa başlangıç oldu. Nebahat Teyzem hâlâ arar, sorar. Hayırlı dualarını hiç eksik etmez. Ben de onun merhamet dolu elini daima sırtımda hissederim. ■

ÜSKÜDAR
Masalları

Bir Doğan Olup
Üsküdar'da

SADIK YALSIZUÇANLAR

Nergis Çiçek, yani ben, bir sabah kötü düşlerden uyandım. Kendimi yatağımda, kocaman kanatlı bir doğana dönüşmüş olarak buldum. Arkadaşlarımla sözleşip oyun oynayacaktık. Sıcak ve gül kokan Üsküdar sabahını arkadaşlarımla geçirmekten daha güzel bir şey yoktu benim için. Oynadığımız birdirbir oyununun keyfi ise hiçbir para ile satın alınamazdı. Bir doğan olarak uyanmaksa benim için bu oyunun keyfinden mahrum kalmak demektir. Böyle de olsa doğan olarak uyandığım bu günü çok güzel değerlendirebileceğimi düşündüm. Dışarıdan annem, kahvaltının hazır olduğunu söylüyordu. Ben ise akşamdan açık bırakıp uyuduğum pencereye bakıyordum. Dışarıya çıkıp, bir kuş gibi gezebilirdim. Tam hayallerimdeki gibi...

Yatakta ayaklarımın üzerinde doğruldum. Kanatlarımı nasıl kullanacağımı öğrenmek için birkaç kez kanat çırpıttım. Uçmak, çok güzel bir şeye benziyordu. Kendimi hizalayıp hızlıca camdan çıktım. Karşı komşunun balkonda kahvaltı yapışını izleyerek yükseldim. Yükseldikçe havanın güzelliğini anlıyordum. Masmavi gökyüzü ve pamuk gibi bulutlar

bana gülümsüyordu. Hepsine bir kanat selamı verdim. Boğaza doğru yol aldım. Tam o sırada, karşıdan bir doğan daha geldi. Yüzünü tanıyor gibiydim. Bugün buluşacağım arkadaşlarımdan Papatya'ydı bu. O da bir doğana dönüşmüş ve benim gibi yükseklerde uçuyordu. Bana selam verdi. Sesini duyunca Papatya olduğundan emin oldum. Benimle birlikte uçmaya başladı. Bir yandan da konuşuyorduk.

-Ben, dün sabah doğan olarak uyandım. İstanbul'da gezmek istediğim her yeri gezdim. Çok güzel vakit geçirdim. İstersen seni de gezdireyim. Hem seninle buluşma sözümüzü de yerine getirmiş oluruz.

-Olur, dedim. Neden olmasın?

Mihrümah Camisi'nin üzerindeki ufak kuşları seyrederek, sahilin üzerinde uçuyorduk. Kız Kulesi'nin, Süleymaniye Camisi'nin ve Galata Kulesi'nin görüntüsü çok güzeldi. Sandallar sahilde dalgaların etkisiyle sallanıyordu. Denizin mis kokusunu alabilmek için biraz alçaldım. Balık tutan bir amcayla göz göze geldik. Kovaındaki iki üç balığı görünce ister istemez gülümsedim. Az ilerde yemyeşil bir alan gözüküyordu. Bir sürü ağaç olduğu belliydi. Oraya doğru

heyecanla kanat çırpıttım. İnsanlar Fethi Paşa'nın merdivenlerinin çok dik olmasından şikâyet ediyorlardı. Burasının adının Fethi Paşa Korusu olduğunu öğrendim. Bin bir tane kuş sesini o anda duymam bir oldu. Kalbim daha hızlı atmaya başladı çünkü henüz kuşdilini bilmiyordum. Bir sabah kuş olarak uyanmak, kuşdilini bilmeye yetmiyormuş demek ki. Papatya'nın sesini duyunca ona doğru döndüm:

-Hadi gel, seninle Galata Kulesi'ne doğru uçalım. Ahmet diye bir bilim adamının bugün uçuşu denemesi yapacağını öğrendim. Hem de sizin evin yakınlarına konacaktı. Ama o, kuş olarak değil de, kendi yaptığı kanatlarla insan olarak uçacaktı. Ne kadar heyecanlı, değil mi?

Bizim halimizden daha heyecanlı olmayacağı gayet açıktı. Yine de şu ana kadar hiç böyle bir şey duymadığımdan heyecanlanmıştım. Hemen hızlıca kanat çırpıp o tarafa doğru uçmaya başladık. Galata Kulesi'ne yaklaştığımızda Ahmet Çelebi'nin dev gibi kanatlarını gördük. İnce tahtalarla sağlamlaştırdığı bez kanatları, dikkat çekiciydi. Biz Galata'nın yanına geldiğimizde kanatlarını açıp kendini gökyüzüne bıraktı. Aşağıya düşüyormuş gibi olduğunda, onu izleyenler ağızları açık ve korkmuş bir haldeydi. Güçlü kollarıyla kanatlarını çırpıkça yükseldi ve bizim uçtuğumuz gibi rahatlıkla uçmaya başladı. Bir insanın böyle bir şey yapması, hiç de mümkün değil gibiydi. Ama Ahmet Çelebi bunu

başarmıştı. Papatya, Ahmet Çelebi'nin solunda, ben de sağındaydım. Ona doğru yaklaştığımızda, gülümseyerek bize baktı.

-Uçmak gibisi yok! diye bağırdı.

Boğazın üstünde yol aldıkça İstanbul'un aslında çok güzel bir yer olduğunu anlıyordum. Üsküdar ise İstanbul'un incisiydi. Ahmet Çelebi İstanbul'un üzerinde dolandı, dolandı ve dolandı. Fakat inmek için en güzel yer olan Üsküdar'ı seçti. Biz de onunla birlikte Üsküdar'a gelmiştik. Çok zaman geçmemişti, evden çıktığımdan beri. Papatya'yla vedalaştık. Ona, benimle birlikte gezdiği için teşekkür etmeyi de unutmadım. Annemin beni merak ettiğini düşünüp eve doğru uçtum. Pencere hala açıktı. Uçuşan perdenin arasından odama girdim. Yatağım hala bıraktığım gibi duruyordu. Yorgunluğumu anlayıp örtünün altına girdim. Uçmak, her zaman hayal ettiğim bir şeydi ve gerçek olmuştu. Bir hediye gibiydi benim için. Ne olursa olsun insan olmak benim vazgeçmek istemediğim bir şeydi. Artık tekrar insan olmak istiyordum. Gözlerimi kapattığımda uyumuşum.

Uyandığında annem, kahvaltının hazır olduğunu söylüyordu. Sıcak ve gül kokan bir Üsküdar sabahıydı. Ben ise mutluluktan uçuyordum. ■

ÜSKÜDAR
Masalları

Salıncak Salacak

TUBA KAPUSIZOĞLU

Evvel zamân içinde, ahir mekân içinde...
Güller açar, bülbüller öterken, Üsküdar
İstanbul şehrinin âşıklar semti iken. Eşek düşmüş
eşikten, bebek düşmüş beşikten... Ne zaman ne
mekân tanımış aşk ve başlamış hikâyemiz...

Vaktiyle Üsküdar'da, salıncakların salındığı
Salacak semtine sırtını dayamış olan dillere
destan bir Mustafa Bey konağı varmış. Bu konak,
haremlik ve selâmlık diye iki kısma ayrılmış.
Alt katında çocukların cirit attığı mermer
taşlıktan, kilerle, mutfaklar, dönme dolaplar,
ak mermere dupduru suların aktığı çeşmeler;
orta katta her biri bir isim almış dîvanhâneler,
mûsiki odaları, nakış odaları, üst katta ise bulut
bulut dantellerle süslenmiş yatak odaları, yatağı
üç tarafından kucaklayan tül, atlas, kadife
cibinlikler. Çiçek bahçesi gibi renk renk işlenmiş
yorganlar, gümüşle billûrun kaynaştığı tuvalet
takımları, aynalar varmış.

Boğazın kıyılarından baş kaldırmış bir tepede,
Ankâ kuşu gibi gelip yuva tutmuş Mustafa Bey'in
Salacak'taki konağına, İhsaniye'ye tırmanan
merdivenlerden çıkılmış. Bu merdivenler,
bahçedeki su havuzu ve çardak adeta çocuklar
için açık hava sahnesiymiş. İçinde üzüm ve

meyve bağları, ceviz ve kestane koruları,
fındıklıklar ve sebze bostanları bulunan tepeleri
içine almış büyük bahçenin kenarından giden
yol, köşke yaklaştığı zaman yokuş biter; çamlı,
çınarlı, akasyalı, baharları erguvanların açtığı,
çok geniş bir düzlük ortasında Mustafa Bey'in
meşhur konağı ortaya çıkarmış.

Ev halkına gelince, bu konağı diğerlerinden ayıran
başkalık, içerde hüküm süren hayat ve eşyalardan
ziyade, ailenin hemen her ferdinin birbirinden
güzel oluşundaymış. Kadın erkek, hepsi birer
dünya güzeli olmakta gizlice anlaşmış ve aynı
ailede birleşmiş gibilermiş. Konağı dedelerinden
yadigâr kalan ve ona gözü gibi bakan Mustafa
Bey, uzun boylu, zayıfça, bakımlı, beyaz hafif
bir sakalın yüzünü süslediği nûrânî bir zâtmiş.
Kâmil bir insan olduğunu kimseye belli etmeden
mütevazı bir hayat yaşarmış. Bütün mahalle
Mustafa Bey'e hürmet eder, sözlerine kıymet
verirmiş. Mustafa Bey'in eşi Seniha Hanım pek
yiğit, pek becerikli bir kadıymış. Birbirlerini bu
yaşa kadar üzdükleri hiçbir zaman görülmemiş.
Kızları Saliha hanım da kocası ve kızıyla birlikte
konakta hayat sürermiş.

Mustafa Bey'in gözünün nuru, torunu Gülendâm Hanımefendi içinde doğup büyüdüğü bu muhteşem muhiti, her şeyiyle bütün insanıyla sever, kendini mahalledeki her yaştan insana arkadaş hissedermiş. Onun yaratılışında başka türlü olmaya imkân yokmuş. Ona göre her şey, herkes biraz onun parçası, o da belki biraz bu her şeyin herkesin bir parçasıymış. Cümle âlemi seviyor, benimsiyor, yakınlık ve berâberlik duyuyormuş. Çünkü sevmek, onun hareketlerini kontrol eden ve ona söz geçiren hemen hemen tek buyruk, tek kuvvetmiş. Dedesinden öğrendiği ilk ve en güzel şey sevmekmiş. Babasını sever, annesini sever, dadısını sever, öğretmenini, uşakları, her gün ikindileyin konaklarının önünden geçen lokumcu çırağı Muzaffer'i ve hatta konağın kedilerini ve köpeklerini dahi severmiş. Konakta Gülendâm hanımı sevmeyen hiç kimse yokmuş.

Gülendâm sıkıldığı zaman konağın sokağa bakan pencerelerine gider, kafesi ardına geçer ve bütün mahalle, hatta bütün İstanbul ayağının altındaymış gibi izlermiş. Konaklarının önünden bazen sebilciler geçer, içleri ayetler ve hadisler yazılı pirinç taslarını şıkırdatıp: "Sebil, sebil!" diye bağırarak isteyene su dağıtırlarmış. Bu

Gülendâm'a bir ihtiyacı karşılamak yerine kibarca dilencilik yapmak gibi geliyormuş. Gülendâm'ın bu pencereden seyrettiği daha nice esnaf varmış. Mesela akşama doğru başlarında tablayla ellerinde pekmez güğümleriyle su muhallebicileri geçer yolları mis gibi gül kokusu kaplarmış. Kuzguncuk'tan gelen Simitçi Tahir'in "Sıcak sıcaaaak" sesi duyuldu mu halk birer ikişer evlerinden fırlar, çay saati simitlerini almak için sıraya girerlermiş. Fatih'ten gelen Yoğurtçu Nuri sırayla bütün evlerin kapısını çalar, o hafta yoğurt mayalayamayan hanımlara süt kokan yoğurtlarından satarmış.

Ne var ki Gülendâm en çok ikindi vakti gelen Lokumcu Ahmet Amca'nın küçük çırağı Muzaffer'in konaklarının önünden geçmesini heyecanla beklermiş. Sokağa girmesiyle birlikte evlere neşe olan sesi aniden duyulurmuş:

-Looookuuuum, ak lokuum, pembe lokuum, loookuuuumm! Usta yapaaar, çırak sataaar. Satamazsa dayaak atar: Taaazecik, sütle yapar! Ağzınıza tat kataar. Lookuum. Gülendââm, Lokum ister misin?

Böyle böyle ikindi vakitleri Gülendâm ve Muzaffer buluşur, karşılıklı lokum ve gülücük alışverişinde bulunurlarmış. Bazen Mustafa Dede'nin konakta

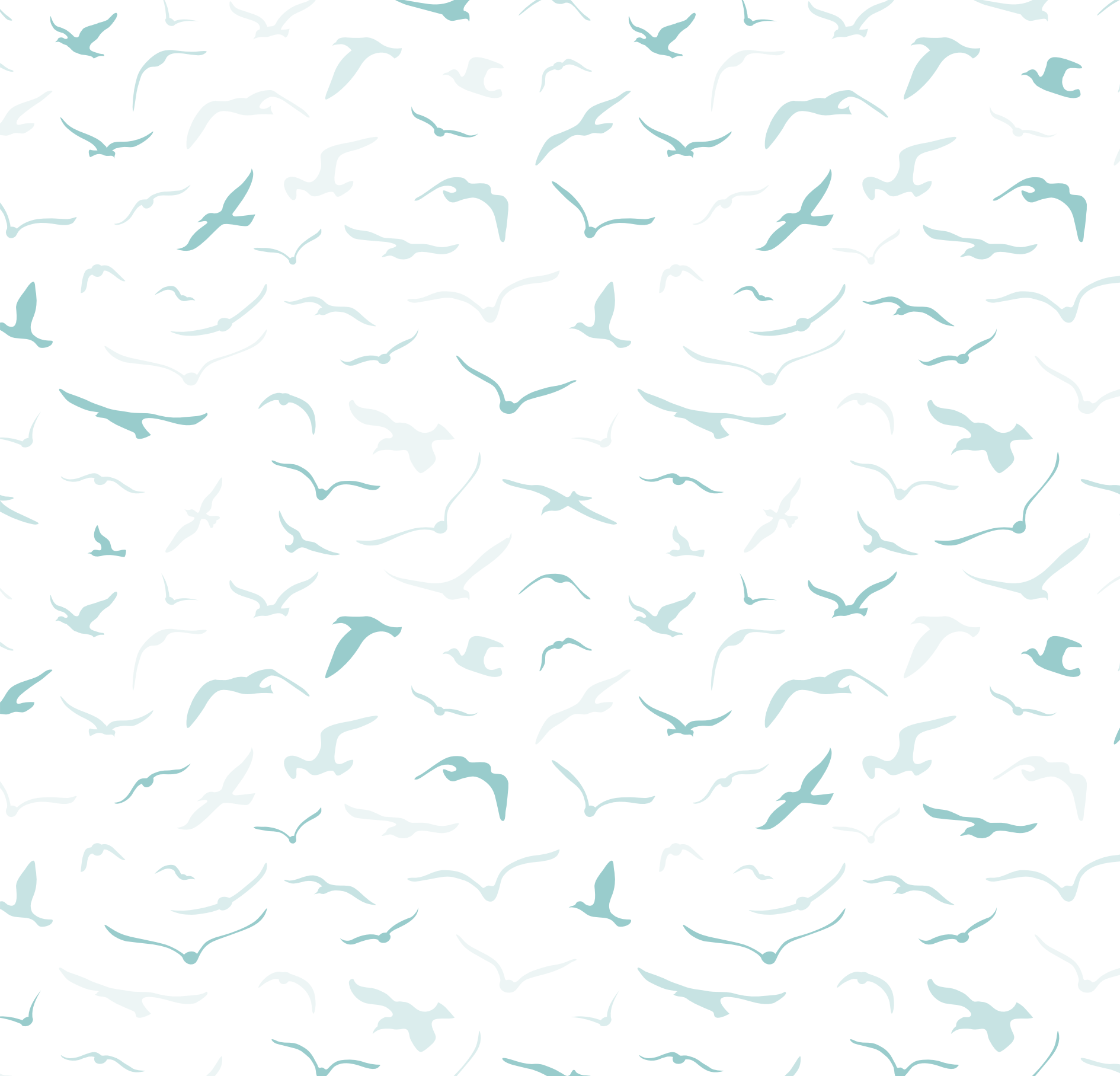
olmayışını fırsat bilip, uşaklar görmeden Gülendâm evden kaçır Muzafferle sokaktaki ıhlamur ağacının altında birbirlerine Üsküdar masalları okurlarmış.

Birbirinden renkli esnafları bir yana, konağın en civcivli günleri bayram günleriymiş. Bayramdan bir hafta önce konak baştan aşığıya temizlenirmiş. Üsküdar'da şekerçi Hasan Alptekin'den ve Bahçekapı'daki şekerçi Hacıbekir'den alınan akide ve bâdem şekerleri, parlak kâğıtlara sarılı Elit ya da Mabel marka küçük çukulatalar, sakızlı ve güllü lokumlar, bâdem ezmeleri şekerliklere yerleştirilirmiş. Eve bol miktarda kahve alınır; şerbetler ve rengârenk ince uzun şerbet bardakları ve tabakları hazırda tutulurmuş. Hâli vakti iyi olan konaklarda kahve fincanları da şerbet bardakları da mutlakâ Erzurum işi gümüş zarfların içinde takdîm edilirmiş, Gülendâm her sene bayram gelmeden bunları düşünmeye başlar, alacağı yeni bayramlıklarının hayalini kurarmış. Mustafa Bey Konağı'nda ramazan neşesi de bir başka olurmuş. İftara gelenler, iftardan sonra yapılan sohbetler, anlatılan masallar ve menkabeler, topluca terâvih namazı kılmalar, misâfirlerin uğurlanması, sahura neş'yle kalkış, sahur

sonrası sabah namazı ve bunu tâkîben Mustafa Dede'nin sabâ ya da segâh makâmından Kur'ân tilâveti herkese bir başka zevk verirmiş.

Gülendâm hiçbir zaman çocukluğunun geçtiği bu ahşap konağı unutamamış. Her bir hatırasını rüyalarında tekrar tekrar yaşamış. Hâlâ dua ediyormuş Üsküdar'ın çocukluğundaki neşesine ve birlikteliğine kavuşması için. Hiçbir zaman umutsuzluğa kapılmamış. Siz de Gülendâm'ın dualarına ve rüyalarına eşlik edin, olur mu arkadaşlar? ■

ÜSKÜDAR
BELEDİYESİ